

ARHAVI (ARTVİN)

**1/5000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI VE
1/1000 ÖLÇEKLİ UYGULAMA İMAR PLANI**

ARAŞTIRMA RAPORU

EYLÜL 2018

İÇİNDEKİLER

AMAÇ KAPSAM VE YÖNTEM	8
A. ANALİZ	10
1. KENTİN ÜLKE VE BÖLGESİNDEKİ YERİ	10
1.1. BÖLGENİN YÖNETİMSEL YAPISI, İDARI BÖLÜNÜŞ.....	10
Şekil 1 Artvin İlinin Ülke İçindeki Konumu	10
Şekil 2. İl İdari Bölünüşü	11
1.1.1. KENTSEL KADEMELENME VE ETKİ ALANLARI	11
1.2. BÖLGENİN ULAŞIM AĞINDAKİ YERİ.....	12
1.3. BÖLGESEL EKONOMİK YAPI	13
1.2.1. DEMOGRAFİ.....	15
1.2.5. KENTSEL KADEMELENME VE ETKİ ALANLARI	23
1.2.6. ULAŞIM AĞI	24
1.3. ÇEVRESEL YAPI.....	25
2. KENTİN MEKÂN OLUŞUMU	25
2.1. TARİHSEL GELİŞİM	25
Tarih Öncesi Çağlarda;.....	25
2.2. KENT ESTETİĞİ, KENT İMAJI	29
3. FİZİKSEL YAPI - ÇEVRESEL KAYNAKLAR	30
3.1. JEOMORFOLOJİK VE TOPOĞRAFİK EŞİKLER	30
3.2. İKLİM	30
3.3. Bitki Örtüsü	31
3.4. Jeolojik Durum, Deprem, Akarsular, Taşkın Durumu	32
3.4.1 Jeolojik Durum	32
3.4.1.1.1. Stratigrafi	33
3.4.1.1.1.1.Mezozoyik.....	33
3.4.1.1.1.2.Senozoyik.....	33

Şekil 4. Çalışma Alanının Bölgesel Jeoloji Haritası (Yılmaz vd. 1998'den alınmıştır)	35
Şekil 5. Çalışma Alanının Genelleştirilmiş Stratigrafik Sütun Kesiti	36
(Yılmaz vd. 1998'e göre sadeleştirilerek çizilmiştir)	36
3.4.1.1.1.3.1. Yeraltı ve Yüzey Suları	37
3.4.1.1.1.3.2. İçme ve Kullanma Suyu	37
3.4.1.1.1.3.3. İçme Ve Kullanma Suyu Sağlanan Kaynaklar	37
3.4.1.1.1.5.2. Önlemler Alan(ÖA2)	40
3.4.1.1.1.5.3. Öneriler	41
3.4.2. Deprem Durumu	42
3.4.2.1. Arhavi ve Çevresi Probabilistik Deprem Tehlike Analizi	42
3.4.2.2. Arhavi ve Çevresi Magnitüd(Büyükklük)-Frekans İlişkisi	42
3.4.2.3. Poisson Olasılık Dağılımı İle Deprem Risk Analizi	44
3.4.2.4. İvme Azalım İlişkileri Kullanılarak En Büyük Yatay Yer İvmesi (PGA) Hesabı	45
Şekil 6. Arhavi İlçesi Deprem Durumu	47
3.4.3. TAŞKIN DURUMU	47
3.5. TOPRAK KABİLİYETİ	48
3.6. ÇEVRE SORUNLARI YÖNÜNDEN DURUM	48
4. KENTSEL NÜFUS - DEMOGRAFİK YAPI	48
4.1. KENTSEL NÜFUS DEĞİŞİMİ	48
4.2. KENTSEL NÜFUSUN DAĞILIMI	50
4.2.1. NÜFUSUN YAPISI	52
4.2.1.1. CINSİYET	52
4.2.1.2. NÜFUS PİRAMİDİ	54
5. SOSYAL YAPI	55
6. EKONOMİK YAPI	58
6.1. ÇALIŞANLARIN EKONOMİK FAALİYETLERE DAĞILIMI	59

6.2. GELİR DÜZEYİ, GELİRLE İLGİLİ ENDEKSLER, GELİR DAĞILIMI, İŞSİZLİK VE MARJİNAL SEKTÖR.....	60
6.3. SEKTÖREL YAPI ANALİZİ	60
6.3.1. TARIM VE MADEN SEKTÖRÜ.....	60
6.3.2. SANAYİ	60
6.2.3. HİZMETLER SEKTÖRÜ	61
7. BUGÜNKÜ KENTSEL ALAN KULLANIMI VE ALT YAPI	68
7.1. KONUT YERLEŞME ALANLARI	70
7.2. KENTSEL, BÖLGESEL MERKEZ, MERKEZİ İŞ ALANI	72
7.3. SANAYİ YERLEŞME ALANLARI	73
7.4. KENTSEL YEŞİL ALANLAR	73
7.5. KENTSEL SOSYAL DONANIM	73
7.6. TARIM.....	73
7.7. ORMAN.....	74
7.8. ASKERİ ALAN	74
8. ÜST PLAN KARARLARI VE YASAL ÇERÇEVE	74
B. S E N T E Z	78
9. SENTEZ VE ARAŞTIRMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	78
9.1.EŞİK SENTEZİ	81
9.2.GELİŞME POTANSİYELİNİN ÜST SINIRI	82
9.3. PROJEKSİYONLAR.....	82
9.3.1. KENTSEL NÜFUS PROJEKSİYONU	82
C. PLAN KARARLARI	85
10. PLAN KARARLARINA GEÇİŞ.....	85
D. KURUM GÖRÜŞLERİ	Error! Bookmark not defined.

TABLolar

Tablo 2. Kademelerine göre Merkezler	12
Tablo 1. Arhavi İlçesi'nin Önemli Merkezlere Uzaklığı	12
Tablo 1. Doğu Karadeniz İllerinde Arazi Dağılımı (Dekar).....	14
Tablo 2. Doğu Karadeniz İllerinde Sebze Bahçeleri, Meyve İçecek ve Baharat Bitkileri Alanı .	15
Tablo 3. IBBS – DÜZEY2 Kapsamında Kalan İllerin Nüfusları, Yüzölçümleri ve Kilometrekareye Düşen Kişi Sayıları	16
Tablo 4 IBBS – DÜZEY2 Kapsamında Kalan İllerin 2014 Yılı Nüfusları	17
Tablo 5 1980-2010 Yılları Arasında Ülke, Bölge, İl, ve Arhavi İlçesi'nin Nüfusları	18
Tablo 6 Arhavi, Artvin ve Çevre İllerin Nüfus Gelişimleri.....	19
Tablo 7 Artvin İli 'ne Bağlı İlçelerin Toplam Nüfuslarının Yıllara Göre Değişimi.....	20
Tablo 8 Artvin İli 'ne Bağlı İlçelerin Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı	21
Tablo 9 Artvin İl'ine Bağlı İlçelerin Toplam, Kentsel ve Kırsal Nüfusları (2014).....	22
Tablo 10 Kademelerine göre Merkezler	24
Tablo 11. Magnitüd Aralığı, Ortalama Magnitüd ve Oluşum Sayıları(Ms>4.5)	43
Tablo 12. Arhavi ve Çevresi Deprem Tehlikesini Gösterir Posion Olasılık Dağılımı	44
Tablo 13. 50 Yıllık Yapı Ömrü İçerisinde Bir Kere Gerçekleşme Olasılığı (Aşılma İhtimali) %10'u Geçmeyen Deprem Büyüklüğü.....	45
Tablo 14. Arhavi İlçesi, Artvin İli ve Türkiye'nin Yıllara Göre Nüfus Büyüklükleri	49
Tablo 15. Arhavi İlçesi, Artvin İli ve Türkiye'nin Yıllara Göre Nüfus İndeks.....	50
Tablo 16. 2014 Yılı Arhavi Kentsel Nüfusunun Mahallelere Göre Dağılımı.....	51
Tablo 17. Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı.....	52
Tablo 18. Arhavi İlçesi Mahalle Nüfuslarının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	53
Tablo 19. Arhavi Kentsel Nüfus Özellikleri(2014)	55
Tablo 20. Arhavi Kentsel Nüfus Özellikleri Yüzdesi(2014)	55
Tablo 21. Çalışanların Ekonomik Faaliyetlere Dağılımı(2015)	59
Tablo 22. Bölgeler İtibarıyla, Tüketim Harcamalarına İlişkin Fiyat Düzeyi Endeksi.....	60
Tablo 23. Arazi Kullanım Durumu (2014)	69
Tablo 24. Mahallelere Göre Nüfus ve Hane Halkı Büyüklüğü (2015).....	72
Tablo 25. Arhavi ilçesi nüfus projeksiyonları.....	82

GRAFİKLER

Grafik 1. Hesaplanan Magnitüd-Frekans İlişkisi	44
Grafik 2. Arhavi İlçesi ve Artvin İl'inin Yıllara Göre Nüfus Büyüklükleri	50
Grafik 3. Arhavi Kentsel Nüfusunun Mahallelere Göre Dağılımı.....	51
Grafik 4. Arhavi İlçesi Mahalle Nüfuslarının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	53
Grafik 5. Nüfus Piramidi, 2014.....	54
Grafik 6. Yıllara Göre Arhavi Nüfus Projeksiyonu	Error! Bookmark not defined.

ŞEKİLLER

Şekil 1 Artvin İlinin Ülke İçindeki Konumu	10
Şekil 2. İl İdari Bölünüşü	11
Şekil 3. Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralamasına Göre Dört Gruba Ayrılmış Bölgeler	16
Şekil 4. Çalışma Alanının Bölgesel Jeoloji Haritası (Yılmaz vd. 1998'den alınmıştır).....	35
Şekil 5. Çalışma Alanının Genelleştirilmiş Stratigrafik Sütun Kesiti.....	36
Şekil 6. Arhavi İlçesi Deprem Durumu	47

EKLER

Ek.1: İller Bankası Bankası Tarafından 4 Ocak 2000 Yılı Onanlı Arhavi (Artvin) İmar Planı Açıklama Raporu

Ek.2: Arhavi (Artvin) İmar Planı Revizyonu Analiz Paftaları

Harita 1: Kıyı Kenar

Harita 2: Sanayi Alanları

Harita 3: Karayolu

Harita 4: Morfoloji

Harita 5: İçme Suyu

Harita 6: DSİ Durumu

Harita 7: Toprak Kabiliyeti

Harita 8: Mahalle Sınırları ve Yoğunlukları

Harita 9: Sosyal Donatı Alanları

Harita 10: Dolgu Alanı

Harita 11: Plan Kararları

AMAÇ, KAPSAM VE YÖNTEM

04.12.2015 tarihinde ve 30 sayılı belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe giren, Arhavi yerleşiminin Revizyon imar planı ile 25.07.2018 tarihinde tebliğ edilen ve 2018/491 karar numaralı Rize idari mahkemesinin kararı doğrultusunda iptal edilen Revizyon ve İlave Nazım ve Uygulama imar planlarının yürürlükten kaldırılması sonucu; yerleşmenin plansız kalarak, yerleşme için önem arz eden yatırımların askıda durması ve ruhsatlandırılarak inşaatına başlanmış ve/veya başlanacak olan konut sahibi insanların, yatırımlarının hükümsüz kalması ve bu nedenlerle yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi ile, üst ölçekli planlara uyum sağlanmasına yönelik yeni bir plan çalışmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Mahkeme kararının iptal nedenleri şöyle sıralanmaktadır:

- 1-) Üst ölçekli planlarla uyum sağlanmamış olması (nüfus projeksiyonunun uygunsuzluğu)
- 2-) İmar planı hazırlanırken kurum görüşlerinin güncel olmaması
- 3-) Planlama sürecinde eşik analizinin yapılmamış olması
- 4-) İmar planında oluşturulan karma kullanımların ayrıştırılmamış olması
- 5-) Plan kararlarındaki santral alanının yasal olarak işlevselliğinin bulunmaması

Planların iptal edilmesiyle birlikte yeni bir imar planı yapılması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Çünkü belediyeler, belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmakla görevlendirilmişlerdir.

Plan çalışması, mahkeme tarafından belirtilen hususlar dikkate alınarak, 04.12.2015 tarihinde onaylanan imar planının araştırma raporundan yararlanılarak,

(“**MEKÂNSAL PLANLAR YAPIM YÖNETMELİĞİ (14.06.2014)**

Genel planlama esasları

MADDE 7 – (1) Bu Yönetmeliğe göre hazırlanacak her tür ve ölçekteki mekânsal planlar aşağıda yer alan planlama ilke ve esaslarına, planların hazırlanması ile ilgili standartlara, gösterim tekniklerine ve tanımlara uygun olarak yapılır:

k) Planların iptal edilmesi halinde, **daha önce alınan kurum ve kuruluş görüşleri ile birlikte yapılan analiz ve sentez çalışmaları yeni plan hazırlanmasında bu Yönetmelik kapsamında yeniden değerlendirilir.”**)

ve eksik görülen tarafları giderilerek yeniden hazırlanmıştır.

Plan çalışması, Arhavi yerleşmesinin **mevcut koşulları, genel özellikleri**, yapıların kullanım amacı ve ihtiyacı, erişilebilirlik, sürdürülebilirlik ve çevreye etkisi dikkate alınarak; yapılaşmaya ilişkin yapı adaları, kullanımları, yapı nizamı, bina yüksekliği, taban alanı katsayısı, kat alanı kat sayısı veya emsal, yapı yaklaşma mesafesi, ön cephe hattı, ifraz hattı, kademe hattı, ada ayırım çizgisi, taşıt ve yaya ulaşım ilişkileri, parkları, meydanları, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarını, gerektiğinde; parsel büyüklükleri, parsel cephesi ve derinliği, arka cephe hattı, yol kotu ve bu kotun altındaki kat adedi, bağımsız bölüm sayısı gibi yapılaşma ve uygulamaya ilişkin kararların belirlendiği, uygulama için gerekli

imar uygulama programlarına esas olacak **uygulama etaplarını** ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren ve kadastral durumu işlenmiş olarak 1/1.000 ölçekte onaylı halihazır haritalar üzerinde, plan notları ve ayrıntılı raporuyla bir bütün olarak hazırlanmıştır.

İmar planı ile, hem kamu yatırımlarının, hem de özel yatırımların, yapısal yön bulmaları, hem sağlıklı bir şekilde uygulama yapmaları, hem de farklı yatırım olanaklarının oluşması, hem kentsel kaynakların verimli kullanımını ve yaşam koşullarının kademe kademe iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. Böylece planlamanın uygulama araçlarından biri olan yerel yönetimin mali ve finans kaynaklarına hareket kazandırılır ve elde edilen gelir ve sosyal ortamlarla, kamusal ihtiyaçların karşılanması mümkün olur.

Arhavi (Artvin) İlçesinde yapılacak planlamanın altlığı olan çalışma raporu ile mevcut durumdaki ekonomik, sosyal, demografik, kültürel yapı vs. unsurları analiz edilerek bir sentez oluşturulacaktır. Tüm bu analizler doğrultusunda yerleşim bölgesindeki gelişimin büyüklüğü ve yönü belirlenerek ve ayrıca bu gelişimi sınırlandıracak ve gelişime eşik oluşturacak değerler elde edilecektir.

Bu veriler ışığında yapılacak olan plan çalışmasıyla beraber;

-Turizme teşvik,

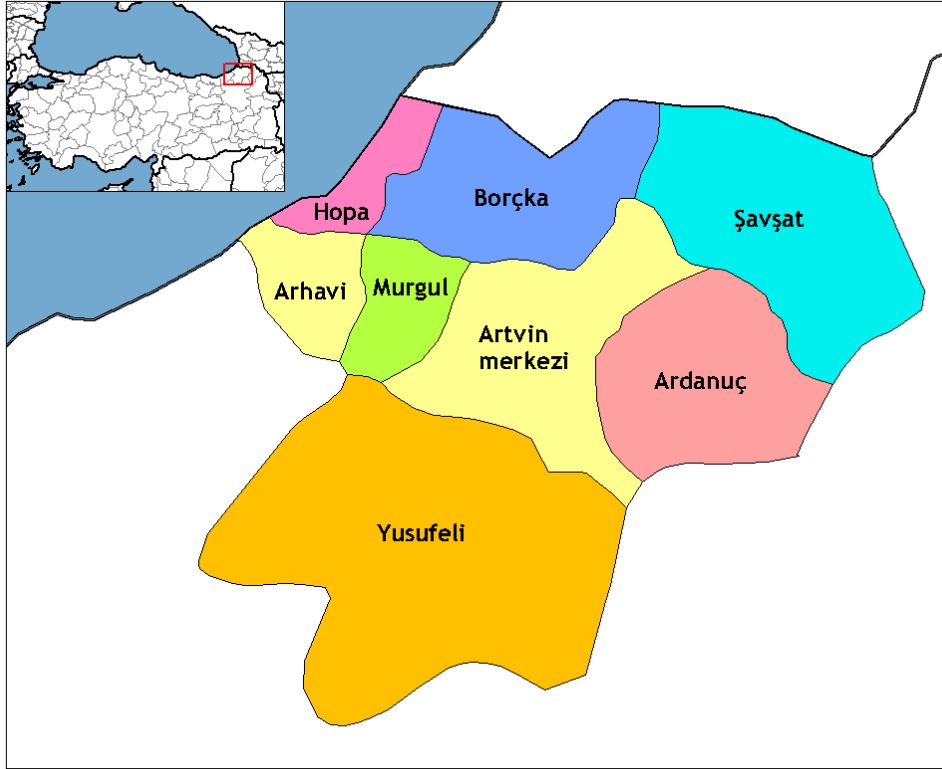
-Büyük boyutlu imar adaları oluşturarak nitelikli konut alanları elde etmek,

-Yeterli donatı alanları sağlayıp, daha yaşanabilir çevre dokusu elde etmek,

temeldeki amaçlar olup, Arhavi yerleşmesinin taşıdığı misyona uygun donatı alanları dikkate alınarak “örnek bir yerleşim alanı” olmasına katkı sağlayacak yaşam alanları oluşturulması ve çevresel değerler dikkate alınarak, yatırım olanaklarına imkân tanınması da amaçlanmaktadır. Bu amaçla, mahkeme kararında belirtilen hususlara dikkat edilerek yeniden bir plan çalışması oluşturması hedeflenmektedir.

Arhavi (Artvin) Nazım ve Uygulama İmar Planı ve Araştırma Raporu; iptal edilen Arhavi Revizyon ve İlave İmar Planı Araştırma Raporunun hem süreç olarak 3 yıl gibi kısa bir zaman olmasından, hem de yönetmeliğin izin vermesinden dolayı yeniden değerlendirilmesi sonucu hazırlanmıştır.

Şekil 2. İl İdari Bölünüşü

1.1.1. KENTSEL KADEMELENME VE ETKİ ALANLARI

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından “Türkiye’de Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi Araştırması” yapılmıştır. Bu araştırmaya göre yerleşmeler, işlevlerine göre kademelendirilmiştir. Bu kademelenme aşağıdaki gibidir.

Kademe	Nitelik	İşlev
1	Kırsal Yerleşme	Tarımsal Üretim
2	Belde	Ticaret / Hizmet / Tarımsal Üretim
3	İlçe Merkezi	Ticaret / Hizmet / Tarım Dışı Üretim
4	İl Merkezi	Ticaret / Hizmet / K. Sanayi / Sanayi
5	Alt Bölge Merkezi	Alt Bölgesel Ölçekte Ticaret, Hizmet, Sanayi
6	Bölge Merkezi	Metropolitan İşlevler
7	Ülke Merkezi	Ülkesel ve Ülkeler Arası İşlevler

İlçe bağlı olduğu Artvin İl’inin işlevsel etki alanındadır. Ancak İlçe daha çok idari hizmetlerde il ile ilişki içerisindedir. Ticari ilişkiler açısından özellikle Trabzon, Rize

illeri ile ilişki halindedir. Sağlık ve Ticari hizmetlerde ise Trabzon, Rize, İstanbul, Ankara illeri Tercih edilmektedir.

Tablo 1. Kademelerine göre Merkezler

Kademeler	Merkezler
VII. Kademe Merkez	İstanbul
VI. Kademe Merkez	İstanbul
V. Kademe Merkez	Trabzon
IV. Kademe Merkez	Rize
III. Kademe Merkez	Arhavi İlçesi

Kaynak: DPT, "Türkiye'de Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi Araştırması 1982"

1.2. BÖLGENİN ULAŞIM AĞINDAKİ YERİ

Arhavi İlçesi, Artvin İl merkezine 79 kilometre uzaklıkta kuzeybatı yönünde ve deniz kıyısından kurulmuş bir ilçedir. Yüzölçümü 314 km² 'dir. İlçenin Batısında Rize İl'ine bağlı Fındıklı İlçesi, doğusunda Hopa İlçesi, güneyde Murgul ve Yusufeli İlçeleri, kuzeyinde ise Karadeniz bulunmaktadır. İlçeye karayolu ile ulaşılmaktadır. Arhavi İlçesinin Türkiye'deki önemli merkeze olan uzaklıkları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 2. Arhavi İlçesi'nin Önemli Merkezlere Uzaklığı

YERLEŞİM MERKEZLERİ	Uzaklık(km)
Artvin	80
Rize	82
Trabzon	158
Kars	281
Erzurum	340
Ankara	894
İstanbul	1.225
İzmir	1.497
Adana	969
Antalya	1.458
Hopa	13
Fındıklı	98

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

1.3. BÖLGESEL EKONOMİK YAPI

Karadeniz Bölgesi ekonomik gelişmişlik açısından ülkenin 5. Sırasında gelmektedir. Bölgenin ekonomisinde çay, fındık, kenevir, pirinç, mısır, tütün ve deniz ürünleri önemli yer tutmaktadır. Madenler içerisinde taş kömürü ve bakır üretimi önde gelmektedir.

Bölge ikliminin nemli olması, kıyıda yaz mevsimin yağışlı geçmesi buğday arpa gibi tahıl tarımının yapılamamasına neden olmaktadır. Buna karşılık bol yağışa gereksinim duyan tarım ürünleri yetiştirilebilmektedir. Karadeniz Bölgesi coğrafyasının eğimli olması tarım arazilerini parçalı ve dar alanlarda tutmaktadır. Eğimli arazilerin fazla olmasından dolayı tarımda makine kullanımı yerine insan gücünün kullanımı ön plandadır.

Artvin İlinin ekonomisinde tarım faaliyetleri önemli bir yer tutmakla birlikte ilk sırada gelmektedir. Karadeniz Bölgesinde olduğu gibi il genelinde de ekime müsait arazide azdır. Buna rağmen nüfusun %80i tarımla uğraşmaktadır. Ancak tarımsal üretimin il ekonomisine katkısı %30'dur.

Artvin İli kıyı bölgelerinde, Doğu Karadeniz kıyılarında olduğu gibi bahçe tarımı yaygındır. Çay, patates, buğday, mısır, arpa, fasulye, soğan, tütün, pirinç en fazla üretilen ürünlerdir. Meyve üretiminde fındık, portakal, mandalina, elma, armut, üzüm, ceviz, kestane, kiraz, vişne, şeftali, erik ve kayısı öne çıkmaktadır.

Artvin İli doğal yapısı ve iklimi nedeniyle Türkiye'de organik tarımın yapılabileceği en önemli illerden biridir. Bu özelliği keşfeden yöre halkı da son yıllarda organik tarım ürünlerinin üretimine önem vermiştir.

Halkın geçiminde bir yan gelir kaynağı olarak ormancılık önem taşır. Artvin orman bakımından çok zengindir. Yüzölçümünün % 35'e yakını ormanlıktır. Her sene 300 bin metreküp inşaat kerestesi ile 500 bin ster yakacak odun istihsal edilir. Ormanları ağaç cinsleri bakımından zengin ve verimlidir. Ormanlarında kızılğaç, kayın, gürgen, meşe, kestane, ladin, köknar, ardıç ve sarıçam bulunur.

Ormanların ve çiçekli bitkilerin geniş yer kaplaması arıcılığı ve bal üretimini geliştirmiştir. Ülkede üretilen balın %3'ü Artvin'den sağlanır.

Otlakların yüksek yaylalarda olması ve kış aylarında karın uzun süre yerde kalması hayvancılığı güçleştirir. İlde en çok sığır ve koyun yetiştirilir. Ayrıca il genelinde hane içi tüketime yönelik keçi yetiştirildiği de görülür. Aynı şekilde kümes hayvancılığı da ev hane halkının günlük tüketimine yönelik yapılıdır. Karadeniz kıyısında yer almasına karşın Artvin'de balıkçılık gelişmemiştir.

Artvin, Türkiye'nin en zengin bakır madeni rezervine sahip ilidir. Murgul ve Kuvarskan'da bulunan bakır madenleri, Karadeniz Bakır İşletmeleri tarafından işletilmektedir. Ayrıca betonit, manganez, kurşun ve linyit yatakları vardır. Fakat bunlar henüz işletilmemektedir.

Artvin'de sanayi muayyen kollarda sınırlıdır. Kamu ve özel sektöre ait lif levha fabrika ve atölyeleri (senelik toplam istihsal 70 bin ton), çay ve kereste fabrikaları, mobilya, dokuma, gıda ve metal eşya imalathaneleri vardır.

Sanayi kuruluşlarının başlıcaları Murgul ve Çakmakkaya bakır fabrikalarıdır. Orman ürünlerinin işlendiği önemli bir kuruluş Borçka'daki kereste fabrikasıdır. Hopa, Arhavi ve Muratlı Kemalpaşa çay fabrikalarında işlenen çaylar paketlenmek üzere Rize'ye gönderilir. İlde ayrıca hızar atölyeleri, besin, dokuma, bakır eşya yapımı dallarında küçük işletmeler vardır. İlkel tezgâhlarda cicim, kilim, peştamal dokunur. Ayrıca yasemin ağacından ağızlıklar yapılır.

İlçede 3 adet çay fabrikası bulunmaktadır. Bu tesisler yaklaşık olarak 400-500 kişi civarında daimi veya geçici personel istihdamı sağlamaktadır. İlçede kooperatifçilik de oldukça gelişmiştir. Arhavi Ticaret ve Sanayi odasına kayıtlı 13 anonim şirket, 117 limited şirket, 6 kolektif şirket ile 22 kooperatif ve 180 adet de şahıs üyesi mevcuttur. Esnaf ve Sanatkarlar Odası üye sayısı 656'dır .

Artvin ili ulaşım bakımından yetersizdir. Demiryolu ve hava alanı bulunmadığından ulaşım, denizyolu ve karayoluna dayanır. Hopa limanı her türlü gemilerin yanaşmasına elverişlidir. Sahildeki karayolu iyi kalitededir. Fakat içlere doğru giden yollar stabilize yollardır. Köyler ile kentler arasındaki yollar yetersizdir. Hopa limanının yükleme ve boşaltma kapasitesi 500 bin tona yakındır. Hopa-Artvin-Göle-Kars-Doğubeyazıt-Gürbulak yolu ile İran'a mal taşınır. Artvin-İstanbul 1361 km, Artvin-Ankara 997 km, Artvin-İzmir 1357 kilometredir.

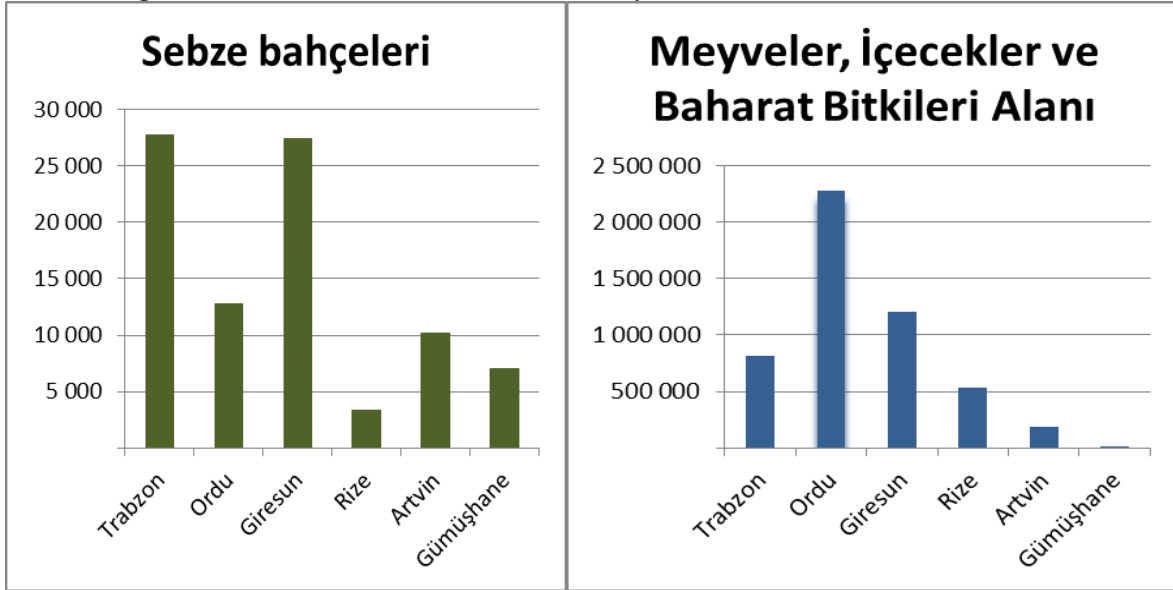
Genel yapı itibari ile ilçede ekonomik faaliyetlerinin sınırlı olması, son zamanlarda tarım politikalarının tarımsal faaliyetlere olumsuz yansımaları ile yaşanan sıkıntılar, sanayi, sağlık ve eğitim alanlarındaki yatırımların yetersizliği Arhavi İlçesi'nin tercih edilmiş yerleşim alanı olmaktan çıkartmıştır. İlçenin çevre yerleşimlere etkisi potansiyelinin altındadır.

Tablo 3. Doğu Karadeniz İllerinde Arazi Dağılımı (Dekar)

İLLER	Tahıl ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı		Sebze Bahçeleri Alanı	Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri Alanı
	Ekilen Alan	Nadasa Bırakılan		
Trabzon	134 827	-	27 736	816 171
Ordu	216 010	52 930	12 780	2 277 326
Giresun	251 874	137 616	27 394	1 200 433
Rize	3 730	-	3 312	538 808
Artvin	78 463	54 766	10 137	191 096
Gümüşhane	458 609	190 142	7 020	16 233

Kaynak: TÜİK, İllere göre Tarım Alanları (2014)

TÜİK, 2014 yılı "İllere göre Tarım Alanları" araştırması incelendiğinde Doğu Karadeniz illerinde(Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane) ekilen tahıl ve diğer bitkisel ürünlerin üretildiği tarım alanları büyüklüğü karşılaştırıldığında Artvin ilinde ekilen tarım alanlarının bölgedeki arazi büyüklükleri içinde Rize'den sonra geldiği görülmektedir.

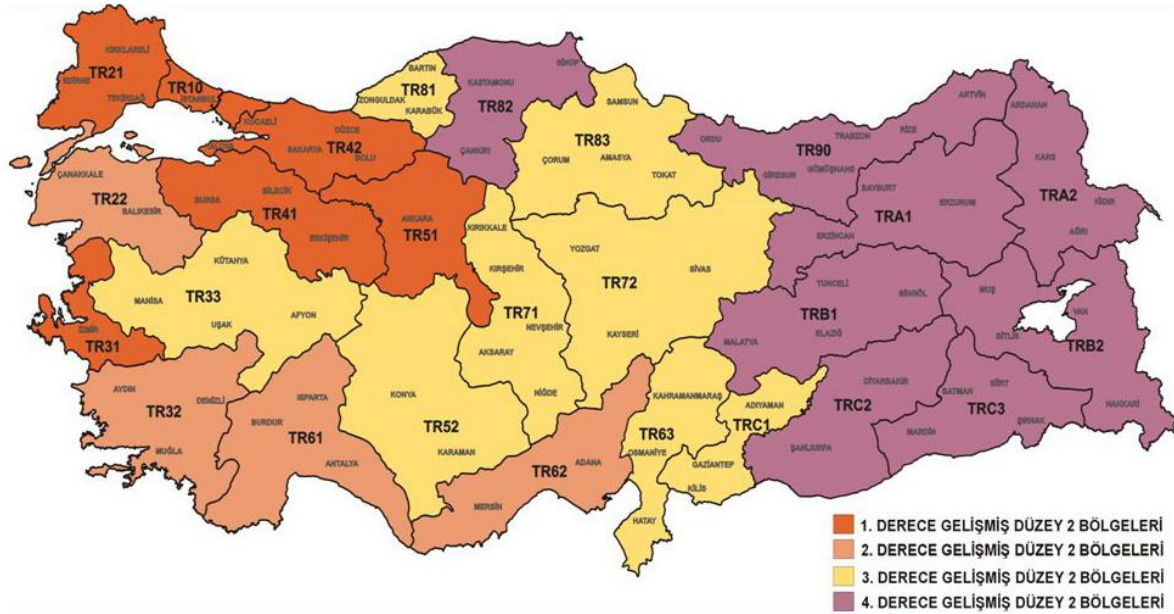
Tablo 4. Doğu Karadeniz İllerinde Sebze Bahçeleri, Meyve İçecek ve Baharat Bitkileri Alanı

Kaynak: TÜİK, İllere göre Tarım Alanları (2014) (Dekar)

1.2.1. DEMOGRAFİ

1924’de Artvin ili sancakların vilayete dönüştürülmesi kararı ile birlikte kurulan ilk vilayetlerden biri olmuştur. 1 Haziran 1933 tarihinde Artvin vilayeti kaldırılarak, merkezi Rize olan Çoruh vilayetine kaza olarak bağlı kalmıştır. 4 Ocak 1936’da Çoruh vilayeti merkezi Artvin olmuş, 20 yıl süreyle kullanılan “Çoruh” adı 1956 yılında “Artvin” olarak değiştirilmiştir.

Türkiye nüfusu 1927 yılında 13.648.270 kişi iken Artvin ili 89.630 kişi büyüklüğü ile Karadeniz Bölgesinde nüfusu ile son sırada yer almıştır. O yıllarda Türkiye’nin nüfusu kilometrekareye (769.604 km²) düşen kişi sayısı 17.73 kişi iken Artvin İl’inde (7436 km²) ile bu oran 12.05 kişidir.

§

ekil 3. Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralamasına Göre Dört Gruba Ayrılmış Bölgeler

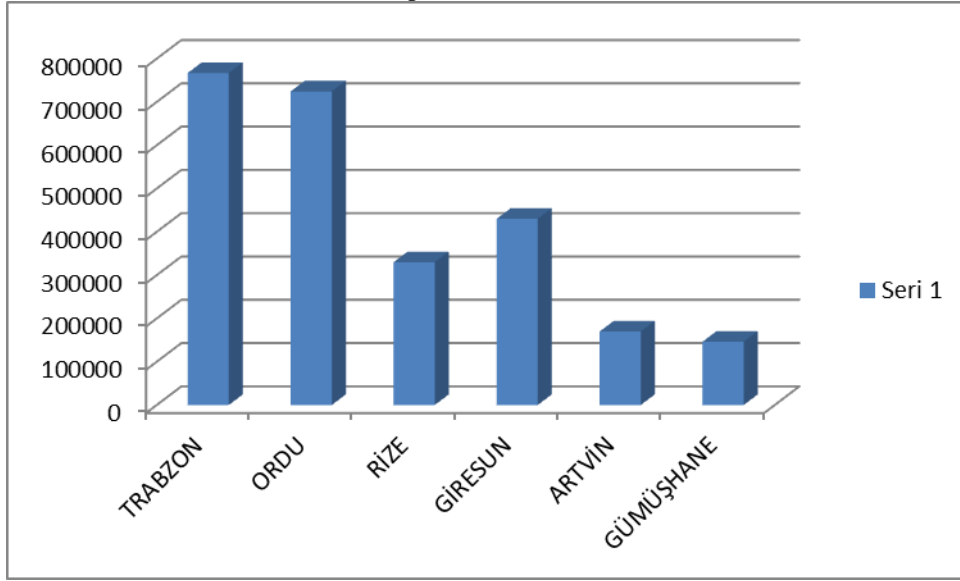
Tablo 5.İBBS – DÜZEY2 Kapsamında Kalan İllerin Nüfusları, Yüzölçümleri ve Kilometrekareye Düşen Kişi Sayıları

YERLEŞİM	2014 yılı TOPLAM İL NÜFUSU(A)	İLLERİN YÜZ ÖLÇÜMÜ (km ²)(B)	NÜFUS YOĞUNLUĞU (A/B)
TRABZON	766.782	4.664	164.4
ORDU	724.268	5.952	121.68
RİZE	329.984	3.922	84.08
GİRESUN	429.984	6.832	62.93
ARTVİN	169.674	7.367	23.03
GÜMÜŞHANE	146.353	6.437	22.73
TÜRKİYE	77.695.904	769.604	100.95

Kaynak: İl Nüfusu verileri 2014, TÜİK

Tablo 6 IBBS – DÜZEY2 Kapsamında Kalan İllerin 2014 Yılı Nüfusları

Kaynak: İl Nüfusu verileri 2014, TÜİK

Karadeniz Bölgesi TÜİK IBBS – DÜZEY2 kapsamında kalan 6 adet ilin 2014 yılı nüfus büyüklüğü ve nüfus yoğunluğu hesaplandığında Artvin İl'inin 5. sırada, az yoğun iller arasında olduğu görülmektedir.

2014 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre Türkiye'nin nüfusu 1928 yılı itibari ile 13.648.270 kişiden %469,27 oranında artarak 77.695.904 kişiye, Artvin İl nüfusu 89.630 kişiden 169.674 %89.30 oranında artarak 169.674 kişiye ulaşmıştır.

Bu dönemlerde ülke genelinde kilometrekareye düşen kişi sayısı 17.73 kişiden 100,95 kişiye, Artvin İl'inde 12.05 kişiden 22.73 kişiye ulaşmıştır. Bu değişim Artvin İl'inin daha çok göç veren iller kapsamında kaldığını göstermektedir.

Tablo 7 1980-2010 Yılları Arasında Ülke, Bölge, İl, ve Arhavi İlçesi'nin Nüfusları

YERLEŞİM		1980	1985	1990	2000	2007	2009	2010	2014
TÜRKİYE	Kentsel	19.645.007	26.865.757	33.326.351	44.006.274	49.747.859	54.807.219	56.222.356	71.286.182
	Kırsal	25.091.950	23.798.701	23.146.684	23.797.653	20.838.397	17.754.093	17.500.632	6.409.722
	Toplam	44.736.957	50.664.458	56.473.035	67.803.927	70.586.256	72.561.312	73.722.988	77.695.904
KARADENİZ BÖLGESİ	Kentsel	1.350.783	1.662.440	1.638.213	2.820.907	3.888.155	4.023.584	4.110.191	5.460.333
	Kırsal	1.992.646	3.360.273	2.428.281	2.810.392	3.077.954	3.015.323	2.294.762	1.600.066
	Toplam	3.343.429	5.022.713	4.066.494	5.631.299	6.966.109	7.038.907	6.404.953	7.060.399
ARTVIN İLİ	Kentsel	46.208	58.302	66.097	84.198	91.860	90.008	89.960	98.039
	Kırsal	182.789	168.036	146.736	107.736	76.232	75.572	74.799	71.635
	Toplam	228.997	226.338	212.833	191.934	168.092	165.580	164.759	169.674
ARHAVİ İLÇESİ	Kentsel	6.801	9.079	10.048	14.079	16.101	15.362	15.610	15.901
	Kırsal	10.971	9.937	8.303	5.268	3.035	3.770	3.709	4.405
	Toplam	17.772	19.016	18.351	19.347	19.136	19.132	19.319	20.306

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri ve Projeksiyonlar (1980-2014)

Tablo 8 Arhavi, Artvin ve Çevre İllerin Nüfus Gelişimleri

YERLEŞİM		1980	1985	1990	2000	2007	2009	2010	2014
ARHAVİ	Kentsel	6.801	9.079	10.048	14.079	16.101	15.362	15.610	15.901
	Kırsal	10.971	9.937	8.303	5.268	3.035	3.770	3.709	4.405
	Toplam	17.772	19.016	18.351	19.347	19.136	19.132	19.319	20.306
ARTVİN	Kentsel	46.208	58.302	66.097	84.198	91.860	90.008	89.960	98.039
	Kırsal	182.789	168.036	146.736	107.738	76.232	75.572	74.799	71.635
	Toplam	228.997	226.338	212.833	191.934	168.092	165.580	164.759	169.674
RİZE	Kentsel	96.152	111.368	133.370	205.245	197.167	195.569	197.520	211.495
	Kırsal	265.106	262.838	215.406	160.693	119.085	124.000	122.117	118.284
	Toplam	361.258	374.206	348.776	365.938	316.252	319.569	319.637	329.779
ORDU	Kentsel	169.820	220.067	348.028	416.631	320.126	399.035	404.390	724.268
	Kırsal	543.715	543.790	478.858	471.134	395.283	324.472	314.793	0
	Toplam	713.535	763.857	826.886	887.765	715.409	723.507	719.183	724.268
TRABZON	Kentsel	186.580	239.553	331.321	478.954	396.646	408.103	415.652	766.782
	Kırsal	544.465	546.641	464.528	496.183	343.923	357.024	348.062	0
	Toplam	731.045	786.194	795.849	975.137	740.569	765.127	763.714	766.782
GÜMÜŞHANE	Kentsel	51.404	68.793	59.551	77.570	60.781	58.535	61.162	87.978
	Kırsal	223.787	214.960	109.294	109.383	70.044	72.441	68.456	58.375
	Toplam	275.191	283.753	168.845	186.953	130.825	130.976	129.618	146.353
BAYBURT	Kentsel	200.231	246.126	308.999	401.762	350.914	356.246	37.537	45.488
	Kırsal	424.277	432.945	409.739	426.265	269.808	268.193	36.875	35.119
	Toplam	624.508	679.071	718.738	828.027	620.722	624.439	74.412	80.607
ARDAHAN	Kentsel	14.912	16.895	16.761	39.725	35.835	34.548	33.701	36.601
	Kırsal	47.688	44.477	35.813	94.031	76.886	73.621	71.753	64.208
	Toplam	62.600	61.372	52.574	133.756	112.721	108.169	105.454	100.809
ERZURUM	Kentsel	516.627	350.955	447.853	560.551	485.563	491.038	489.486	763.320
	Kırsal	285.182	505.220	400.348	376.838	299.378	283.169	279.599	0
	Toplam	801.809	856.175	848.201	937.389	784.941	774.207	769.085	763.320

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri ve Projeksiyonlar (1980-2014)

Tablo 9 Artvin İli 'ne Bağlı İlçelerin Toplam Nüfuslarının Yıllara Göre Değişimi

İLÇELER	1980	1985	1990	2000	2007	2009	2010	2014
Merkez	29.964	32.422	33.183	34.572	32.827	32.985	32.627	34.050
Ardanuç	21.945	19.875	17.782	14.477	11.948	11.813	11.613	11.160
Arhavi	17.772	19.016	18.351	19.347	19.136	19.132	19.319	20.306
Borçka	43.601	32.220	30.329	27.654	24.133	24.343	23.826	23.162
Hopa	29.426	31.464	30.862	32.584	32.209	31.496	32.016	34.234
Şavşat	45.179	38.427	33.315	25.624	18.780	18.058	17.866	6.142
Yusufeli	41.110	39.692	37.060	29.133	22.945	21.758	21.513	19.024
Murgul	-	13.222	11.951	8.543	6.114	5.995	5.979	21.596
Toplam	228.997	226.338	212.833	191.934	168.092	165.580	164.759	169.674

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri ve Projeksiyonlar (1980-2014)

Türkiye İstatistik Kurumunun Nüfus İstatistikleri ve Projeksiyon Verileri incelendiğinde, Artvin İl'inin kent bütününde göç verdiği tespit edilmektedir. Bu göçlerin en önemli nedenleri Artvin İl'inde ekonominin, barındırdığı nüfusun ihtiyaçlarına cevap verememesidir.

İlin verdiği bu dış göçün en önemli nedenlerinden bazıları;

- Sanayi ve ticaret alanlarında yeni yatırımların yapılmaması,
- İldeki mevcut sanayi ve ticaretin gelecekteki gelişimlerine dair belirsizliğin sürmesi,
- Bölgeye ulaşımında eksik ve yetersiz kalan sorunların tamamı ile çözümlenmemiş olması,
- Kent üretimde önemli paya sahip olan çay ve fındık üretiminin halkın gözünde parasal açıdan tatmin edici bir getiriye sahip olmaması,
- Tarım ve hayvancılık sektöründe teşvik edici uygulamaların olmaması,
- İlçenin sahip olduğu eşsiz güzellikteki doğal kaynakların değerlendirilerek ekonomiyi canlandırıcı çalışmaların yapılmaması,

Bölgedeki tarihi, kültürel, doğal ve folklorik mirasın ekonomiyi canlandırması yönünde verimli bir biçimde aktarılamamasıdır.

Bu gibi yeni yatırımların gerçekleşmediği Artvin İl'inde yöre halkı, kendileri için yeni gelir getiren farklı iş sahaları barındıran kentlere göç etmektedir.

1927 yılında Türkiye nüfusunun %0.65lik kısmını oluştururken, bu oran 200 yılında %0.28'e 2010 yılında %0.22'ye düşmüştür. Karadeniz bölgesinin 2000 yılında barındırdığı nüfus ile ülke genelinin %8.31lik kısmını oluştururken, bu oran 2010 yılında %6.51'e düşmüştür. Bu veriler incelendiğinde Artvin ilinin, içinde bulunduğu coğrafi bölgenin nüfus hareketine benzer bir özellik taşıyarak göç verdiğini göstermektedir.

Artvin ili, kentsel-kırsal nüfus verileri açısından yıllar itibari ile incelendiğinde ise il genelinde toplam nüfus verileri için gösterdiği hareketine paralel bir hareket taşıdığı görülmektedir. Hem kent hem de kırsal nüfusu göç veren yerleşimler kapsamındadır.

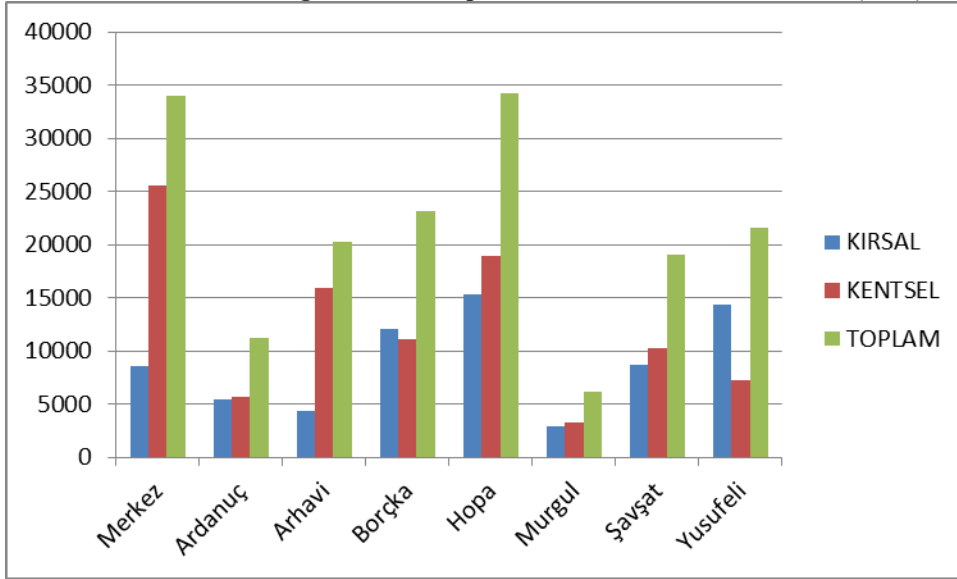
Planlama alanı Arhavi İlçesi incelendiğinde 1980-2014 yılları incelendiğinde; kentsel nüfus ta bir artış, kırsal nüfusta ise bir azalış görülmektedir. İlçedeki kentsel nüfus 1980 yılında 6.801 kişi iken 2014 yılına gelindiğinde %134 artarak 15.901 kişiye ulaşmıştır. Bu oran %134 ile Türkiye kentsel nüfus artış oranı(%263)'nin neredeyse yarısıdır. Arhavi'nin bağlı bulunduğu Artvin İlinde ise bu dönemler arasında kentsel nüfustaki artış %122 oranındadır.

Arhavi İlçesi'nin 1980-2014 yılları içerisinde barındırdığı kırsal nüfus incelendiğinde 2007'ye kadar nüfus kaybettiği görülmektedir. İlçenin 1980 yılındaki kırsal nüfusu 10.971 kişi iken 2014 yılına gelindiğinde 4.405 kişi ile %40 oranında azalmıştır. Bu dönemler arasında kırsal nüfus; ülke genelinde %75lik, Artvin İlinde ise %61 oranında azalma olmuştur.

Tablo 10 Artvin İli 'ne Bağlı İlçelerin Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı

İLÇELER	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Merkez	13.167	12,358	25.525
Ardanuç	2.779	2,899	5.678
Arhavi	7.834	8,067	15.901
Borçka	5.695	5.445	11.140
Hopa	9.399	9.525	18.924
Murgul	1.673	1.626	3.299
Şavşat	5.326	4,986	10.312
Yusufeli	3.701	3,559	7.260
Toplam	49.574	48.465	98.039

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri ve Projeksiyonlar (1980-2014)

Tablo 11 Artvin İl'ine Bağlı İlçelerin Toplam, Kentsel ve Kırsal Nüfusları (2014)

Kaynak: TÜİK, Adrese dayalı Nüfus sistemi (2014)

1.2.2. SANAYİ

Artvin’de Sanayi Sicil Belgesine sahip yaklaşık 232 firma olup bu firmaların %36’sı “Gıda Ürünleri İmalatı” sektöründe faaliyet göstermektedir. Diğer Madencilik ve Taşocaklığı sektörü %18 oranı, Ağaç ve Mantar Ürünleri %12 ile Gıda Ürünleri İmalatı sektörünü takip etmektedir. İldeki sanayide faaliyet gösteren firmaların %80’i mikro ölçekli, % 15’i küçük ölçekli, %4’ü orta ölçekli ve %1’i ise büyük ölçekli işletmelerden oluşmaktadır. Artvin’de 336 işletmenin faaliyet gösterdiği 3 adet Küçük Sanayi Sitesi bulunmaktadır. (Kaynak: DOKA) Arhavi ilçesi kapsamındaki sanayi alanları için **Harita-2 Sanayi Alanları** ekte verilmiştir.

1.2.3. TARIM

Artvin’in toplam yüzölçümü 712.267 hektar olup, bunun %9’unu tarım arazisi, %15’ini çayır-mera, %57’sini orman arazisi ve %19’unu ise diğer araziler oluşturmaktadır. Buna göre Artvin’in yüzölçümünün %10’undan daha küçük bir alanda tarım yapılmaktadır. Artvin’de 24.363 tarım işletmesi mevcuttur. Artvin ilinde subtropik iklimden, karasal iklime kadar farklı özellikte iklim çeşitlerini aynı dönem içerisinde görmek mümkündür. Bu durum ilde çok çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilmesine olanak sağlamaktadır. Artvin, 2354 bitki türü ile Türkiye’nin bitki çeşitliliği yönünden en zengin ili olup bunlardan yaklaşık 210 tanesi endemiktir. Ayrıca Doğu Karadeniz illeri arasında orman arazisi yönünden en zengin il olan Artvin’de, zengin bitki çeşitliliği ve orman arazileri hem arıcılık faaliyetleri hem de odun dışı orman ürünlerinin yetiştirilmesi bakımından çok önemli bir fırsattır. Çay, fındık ve meyve yetiştiriciliği, arıcılık, balıkçılık, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği başlıca tarım ve hayvancılık faaliyetleri arasında sıralanabilir. Türkiye’de çay üretiminin %10’u Artvin’de gerçekleştirilmektedir. Mısır, patates, yonca (yeşil), korunga, domates, fasulye, salatalık,

elma, ceviz, kiraz, armut, erik, mandalina, çilek, Trabzon hurması, kivi ve zeytin diğer önemli tarım ürünleri arasında sıralanabilir ve yöre, birçok meyve çeşidinde Türkiye ortalamasının üzerinde bir verimliliğe sahiptir. Endüstrinin gelişmemiş olması nedeniyle Artvin, organik üretim için son derece uygun tarım arazilerine sahiptir. 2013 yılında gerçekleşen organik tarım üretimi 1.717,64 tondur ve 46 çeşit ürünle organik tarımsal üretimde ürün çeşitliliği bakımından Doğu Karadeniz Bölgesi'nde ilk sırada yer almaktadır. Dünyadaki en verimli üç arı ırkından biri olan Saf Kafkas Ana Arı Irkı'nın Gen Merkezi Artvin'in Borçka İlçesi'nde yer alan Camili Havzası'ndadır. Artvin, organik arıcılık ürünleri bakımından 2013 yılında 48,91 ton üretimle Türkiye'de 1. sıradadır. Su ürünleri yetiştiriciliği açısından ise zengin yer altı ve yer üstü kaynaklarına sahip olan ilde barajların tamamlanmasıyla birlikte kafes yetiştiriciliği potansiyeli daha da artacaktır.(Kaynak: DOKA)

1.2.4. TURİZM

Karadeniz Bölgesi'nin jeolojik durumu, iklimi ve bitki örtüsü dolayısıyla turizm potansiyellerinin başında tabii güzellikler gelir. Karadeniz kıyıları çok çeşitli bitki ve ağaçlar ile bunların oluşturduğu manzaralara sahiptir. Bu güzellikleri ile Karadeniz'de son yıllarda yaylacılık turizm i gelişmiştir. Çoruh nehrinde yapılan rafting bölgedeki önemli bir turizm unsurudur. Her mevsim yağışlı olmasından dolayı Karadeniz Bölgesi'nde deniz turizmi gelişmemiştir.

Artvin İli Doğal ve Kültürel turizm zenginlikleri ile bölgesinde nadir bir konuma sahiptir. İlde Kültür turizmi, akarsu turizmi (kano-rafting), dağ ve doğa yürüyüşü, kamp-karavan turizmi, sportif olta balıkçılığı, kuş gözleme alanları, atlı doğa yürüyüşü, bitki ve yaban hayatı inceleme, jeep safari turizmi, İnanç turizmi ve botanik bitki inceleme turizmleri yapılabilir.

1.2.5. KENTSEL KADEMELENME VE ETKİ ALANLARI

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından “Türkiye’de Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi Araştırması” yapılmıştır. Bu araştırmaya göre yerleşmeler, işlevlerine göre kademelendirilmiştir. Bu kademelenme aşağıdaki gibidir.

Kademe	Nitelik	İşlev
1	Kırsal Yerleşme	Tarımsal Üretim
2	Belde	Ticaret / Hizmet / Tarımsal Üretim
3	İlçe Merkezi	Ticaret / Hizmet / Tarım Dışı Üretim
4	İl Merkezi	Ticaret / Hizmet / K. Sanayi / Sanayi
5	Alt Bölge Merkezi	Alt Bölgesel Ölçekte Ticaret, Hizmet, Sanayi
6	Bölge Merkezi	Metropolitan İşlevler
7	Ülke Merkezi	Ülkesel ve Ülkeler Arası İşlevler

İlçe bağlı olduğu Artvin İl'inin işlevsel etki alanındadır. Ancak İlçe daha çok idari hizmetlerde il ile ilişki içerisindedir. Ticari ilişkiler açısından özellikle Trabzon, Rize illeri ile ilişki halindedir. Sağlık ve Ticari hizmetlerde ise Trabzon, Rize, İstanbul, Ankara illeri Tercih edilmektedir.

Tablo 12 Kademelerine göre Merkezler

Kademeler	Merkezler
VII. Kademe Merkez	İstanbul
VI. Kademe Merkez	İstanbul
V. Kademe Merkez	Trabzon
IV. Kademe Merkez	Rize
III. Kademe Merkez	Arhavi İlçesi

Kaynak: DPT, “Türkiye’de Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi Araştırması 1982”

1.2.6. ULAŞIM AĞI

Arhavi İlçesi, Artvin İl merkezine 79 kilometre uzaklıkta kuzeybatı yönünde ve deniz kıyısından kurulmuş bir ilçedir. Yüzölçümü 314 km² ‘dir. İlçenin Batısında Rize İl’ine bağlı Fındıklı İlçesi, doğusunda Hopa İlçesi, güneyde Murgul ve Yusufeli İlçeleri, kuzeyinde ise Karadeniz bulunmaktadır. İlçeye karayolu ile ulaşılmaktadır. Arhavi İlçesinin Türkiye’deki önemli merkeze olan uzaklıkları Tablo 8’de sunulmuştur. Arhavi’ye ait ulaşım ağı bilgisi **Harita-3 Karayolu**’nda belirtilmiştir.

Tablo 11. Arhavi İlçesi’nin Önemli Merkezlere Uzaklığı

YERLEŞİM MERKEZLERİ	Uzaklık(km)
Artvin	80
Rize	82
Trabzon	158
Kars	281
Erzurum	340
Ankara	894
İstanbul	1.225
İzmir	1.497
Adana	969
Antalya	1.458
Hopa	13
Fındıklı	98

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

1.3. ÇEVRESEL YAPI

İlçe; 1 belediye, 7 mahalle ve 30 köyden oluşmuştur. Karadeniz Dağları'nın kuzeyine yerleşmiş olan ilçe, Kamilet ve Derecik vadilerinin üzerinde 314 km²'lik alan üzerine kurulmuştur.

İlçenin arazi yapısı Doğu Karadeniz Bölgesinin tipik arazi yapısı gibi engebeli ve dağlıktır. İlçe merkezi, köylerin aksine gerek iskâna gerekse tarıma elverişli düz bir araziye sahiptir. İlçede, 3.000 metreye yaklaşan zirvelere sahip olan dağlar bulunmaktadır. İlçenin mevcut tek akarsuyu 35 kilometre uzunluğundaki Kapisre Deresidir. Dere İlçenin 3.000 metre yüksekliğindeki bölgelerden gelen su kaynaklarıyla beslenmektedir.

İlçede, yaylalar üzerinde irili ufaklı çok sayıda buzul gölü bulunmaktadır. Bunların başlıcaları; Nogadid, Sarıgöl, Alacagöl, Büyük Agara, Küçük Agara ve Karagöllerdır.

İlçenin ekonomisi özellikle çay tarımına ve kısmen de olsa fındık tarımına dayalıdır. İlçe genelindeki işlenebilir tarım arazisi yaklaşık olarak 48.000 dekadır. Bu alanın 30.000 dekarı çaylık, 9.000 dekarı fındık, 7.000 dekarı mısır, geriye kalan kısmı ise sebze meyve alanıdır. Bu tarımsal faaliyetlerden yaklaşık olarak; 21.500 ton yaş çay, 800 ton fındık, 3.870 ton kuru çay üretilmektedir. Ayrıca ilçede, alternatif olarak kivi üretimi de görülmektedir.

Yüzölçümünün yarısından fazlası ormanlıktır. Orman İşletme Müdürlüğü'nün kayıtlarına göre 30.882 hektar genel sahanın 17.450 hektarı ormanlık alandır. Köylerin 20 adedi orman içi ve ya orman kenarı köyüdür.

2. KENTİN MEKÂN OLUŞUMU

Arhavi, Osmanlı döneminde önemli bir yerleşim yeri idi. Hopa, Gönye (Gonia, şimdi Batum'a bağlı) Pazar ve Hemşin nahiyeleri 1869 yılına kadar Arhavi Kazasına bağlı idi. 1870 yılında ise iktisadi ve diğer nedenlerden dolayı Hopa kaza olmuş ve Arhavi de nahiyeye seviyesine düşürülerek Hopa'ya bağlanmıştır. Bu durum Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Arhavi, Cumhuriyet Döneminde 1 Haziran 1954 tarihinde ilçe haline getirilmiştir. Arhavi belediyesinin kuruluş tarihi 1946'dır. İlçenin 7 mahallesi ve idari yönden kendisine bağlı 30 köyü mevcuttur.

2.1. TARİHSEL GELİŞİM

Tarih Öncesi Çağlarda;

Göçebe yaşam tarzını benimseyen biz Türklerin ataları yazılı edebiyat yerine sözlü edebiyat geliştirdikleri için, günümüzde Artvin'in tarih öncesi dönemlerine ait bilgileri İran ve Bizans kaynakları ya da Erzurum ya da Kars'a dair günümüz araştırmacılarının eserlerinden öğrenebilmekteyiz.

Artvin ve çevresi oldukça köklü ve zengin uygarlıkların yaşadığı bir bölgedir. Toprak yapısının elverişsiz olması ve bilim merkezlerinden uzaklığı nedeni ile planlı ve bilimsel

tarzda arkeolojik çalışmalar yapılamamıştır. Buna rağmen Prof. Dr. İbrahim Kökten 'in Kars civarında ve Çıldır Gölünün karşısına yaptığı kazılarda dolmen ve menhir kalıntıları bulunmuştur. Kökten; 1965'te Kars'ın güneyinde ve Aras nehrinin kuzey kesimindeki Ala Dağın doğu eteğinde Camışlı Köyü'nün sınırındaki kayalıklarda geyik avcılığı ile ilgili duvar resimleri bulunmuştur.

1933 ve 1955 yıllarında Yusufeli ve Şavşat yörelerinde halkın bulduğu bakır baltaların MÖ 3000-4000 yıllarına ait olduğu sanılmaktadır. Aynı yörede bulunan tunç baltaların 3000-2000 yıllarına ait oldukları bilinmektedir.

Artvin ve çevresi tarih öncesi devirleri cilalı taş devrinden başlayarak bakır-tunç demir devri olarak sırası ile yaşamıştır. MÖ 10 bin ile 8 bin yıllarından kalma cilalı taş çağına ait insan izleri Artvin'de de bu çağlarda insanların yaşamış olduğu izlenimini vermektedir. Bulunan madeni eşyalar ise tarih öncesi devirlerin sırası ile yaşandığını belgelemektedir.

Artvin'de İlk Devletler ve İstilalar;

Artvin'e egemen ilk Kavim Türklerin ataları olarak kabul gören Hurrilerdir. MÖ 2000 tarihinden başlayarak Huriler Artvin ve çevresinde site devletleri kurmuşlardır. Hitit kralı II. Muşit MÖ 1360'ten itibaren 20 yıl sürdüğü seferler ile Artvin'i ele geçirmiştir.

Hurrilerin soyundan gelen Urartular, başkenti Van olan, geliri tarım-hayvancılık-ticarete dayalı doğru Anadolu merkezli bir devlet kurmuşlardır. Kuzey sınırlarını Artvin'e kadar genişlettiler. Ancak doğudan büyük göçlerle gelen İskitlerin baskısına dayanamadılar ve yıkıldılar. Artvin bu kez Kafkasya merkezli İskit Devleti'nin batı sınırında yer aldı.

Eski Yunan tarihçisi Herodot'un İskit diye nitelendirdiği bu devlet çağının öncüsüydü. Tekerleği icat eden, atı evcilleştiren, tarihte ilk beyin ameliyatını gerçekleştiren İskitler, Artvin'i ele geçirerek bu alanı askeri üs olarak kullanmaya başlamışlardır.

İskitler sonrası Arsaklar adı verilen sülale Artvin'e egemen oldu. Şamanist dini öğretiye inanan bu sülale MS 350'li yıllarda Bizans etkisinde kalarak İsevi dini kabul ettiler. Daha sonra da Bizans'ın tahakkümü altına girdiler. 575 yılında İran Kralı I. Darivs Bizans'a saldırınca bundan istifade eden Hazar Türküleri (11) Çoruh boylarına egemen oldular.

Hz. Osman döneminde İslam orduları kumandana Mesleme Oğlu Habib Bizans'ı yenerek Şavşat-Ardanuç-Artvin'i ele geçirdi. Hazar denizine ilerlemek istese de Musevi yeti kabul eden Hazarlar tarafından durduruldular. Emeviler döneminde Hazarlar ile birleşen Artvin halkı İslam ordularına karşı direndi. 786'da Abbasi Halifesi Harun Reşit Çoruh bölgesini başkenti Bağdat'a bağladı.

853-1023 Artvin Bagratlar ve Sac adlı Abbasilere bağlı iki beylik kuruldu. Sac emirliği yıkılınca Artvin tekrar Bizans'ın eline geçti. Bu esnada İran Merkezli kurulan Selçuklu Devletinin reisi Tuğrul Bey Anadolu'nun keşfi için 1018'de kardeşi Çağrı Bey'i batıya gönderdi. 1040 Dandanakan Savaşında Gaznelileri yenip devlet statüsüne çıkan Selçuklular 1048 Pasinler savaşı ile Artvin sınırına kadar geldiler.

Alparslan 1064'te Gürcistan seferine çıkarak Çoruh boylarını ele geçirir. Alparslan'ın

ölümü üzerine Bizans'tan yardım alan Gürcü Kralı Gorgi Artvin'i tekrar ele geçirdi. Fakat 1081'de Melikşah'a yenilince Melikşah'ın desteği ile Çoruh'unda içine alan Erzurum-Bayburt –Kars merkezli Saltukoğlu Beyliği kuruldu. Türk nüfusunun Artvin'e yayılması hızlandır.

Büyük Selçuklu Devletinin yıkılışı sonrası Artvin Azerbaycan merkezli İldeniz oğlu Atabeyliğine bağlandı. 1263'te Kubilay Artvin'i ele geçirerek bu yöreyi İlhanlı topraklarına kattı. 1265'te Kıpçak Türkü olan Sarkis bu yörede Çıldır Atabeyliğini kurdu.

1458-1463-1466 yılları arasında Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan Çoruh boylarına üç sefer düzenlese de Osmanlı hükümdarı II. Mehmed'e Otlukbeli Savaşı'nda yenilince zayıflama süresince girerek Safevilerin 1502'de eline geçmiştir.

Osmanlı Serhat Şehri Artvin

Artvin İlinin Osmanlı yönetimine geçtiği evrelere ait belgeler yeterli değildir. Bununla beraber II. Mehmed'in Trabzon Rum Devletini yıkarak Karadeniz bölgesinin sahil kıyısını Artvin İlinin kıyı kesiminden itibaren ele geçirdiği bilinmektedir. Bu esnada Artvin-Yusufeli-Ardanuç-Borçka Çıldır Atabeyliğinin elinde bulunuyordu.

I. Selim Trabzon valisiyken Gürcistan'a yaptığı seferde Batum'un güneybatısında bulunan Güney Kalesini ele geçirmiştir. Bu kalenin adı ile sancak kuran I. Selim sancağa Borçka-Hopa ve Artvin'i bağlamıştır. Çaldıran seferinden 20 yıl sonra Erzurum Beylerbeyi Mehmed Han Yusufeli civarına akınlar yapmıştı. Ardanuç Atabeyi II. Keykavus ayaklanınca I. Selim'in oğlu padişah I. Süleyman ikinci veziri Kara Ahmet Paşayı isyanı bastırmakla görevlendirmiştir. Kara Ahmet Paşanın İkinci seferi ile Pert-Eğekte adlı ilk Livane Sancağı kuruldu. 1549-51 yılları arasında Şavşat-Yusufeli arasındaki Ardanuç bölgesi iki yıl kadar II. Keykavus'un elinde kaldı. 13 Haziran 1551 günü Ardanuç Kalesini de fetheden Erzurum Beylerbeyi İskender Paşa bu bölgeyi de Osmanlı ülkesine kattı. II. Keykavus kaçarak İran'a sığındı.

1627'de Osmanlı topraklarına katılan Acaristan'ın önemli bir merkezi olan Batum şehri ise III. Ahmed dönemi vezirlerinden Hasan Paşa tarafından 1703'te kurulmuştur.

Artvin ve çevresi Çıldır eyaleti ile birlikte yaklaşık 250 yıl Osmanlı Devletinin egemenliğinde kalmıştır. 1828 Osmanlı Rus savaşı ve savaş sonucu imzalanan Edirne Anlaşması ile Ahıska Osmanlı elinden çıkınca Çıldır eyalet teşkilatı bozuldu. Anlaşma gereği Çıldır eyaletinin bir kısmını Osmanlı kaybetti. Buna karşılık Artvin-Borçka-Ardanuç-Şavşat-Yusufeli Osmanlı elinde kaldı.

1854-56 Kırım Savaşında Osmanlı Devleti İngiltere'den aldığı destek ile Batum yakınlarındaki Şevket-İl kalesine saldırdı. Savaş başlayınca 600 kadar Artvinli gönüllü Kars savunmasında başarılı savaşlar verdiler.

Rusların güneye inme ve dünya imparatorluğu yaratma planı ile 1877-78 (93 Harbi) Osmanlı-Rus savaşı çıktı. Bu savaş Artvin yöresi halkına pahalıya mal oldu. 24 Nisan Rusya Kars-Ardahan-Batum'u işgal ettikten sonra Türk topraklarına doğru ilerlemeye başladı. 2 Mayıs 1877'de 800'den fazla askerimizi şehit ettiler. Ardahan dolayını ele geçiren Ruslara

karşı Artvin halkı Ardanoç ve Şavşat'a doğu göç etmeye başladılar.

Şıpka geçidinde hatalı hatlar kuran Süleyman Paşa yüzünden Ruslar bu hatları delerek Doğu Anadolu içlerine kadar ilerlediler. Osmanlı barış teklifinde bulunmak zorunda kaldı.

3 Mart 1878'de Osmanlı ile Rusya arasında 29 maddeden oluşan Ayestefanos barışı imzalandı.19. maddesinde yer alan 245.207.301 altın tazminatını ödemeyen Osmanlı, Kars-Ardahan-Batum topraklarını Rusya'ya tazminat karşılığı vermek zorunda kalmıştır. Bu barış Avrupalı devletlerin çıkarına aykırı düşünce 23 Aralık 1978'de Berlin Barışı imzalandı. Bu barış ile Elvire-i Selase denen Kars-Ardahan-Batum Rusya eline geçti.

8 Şubat 1879'da Osmanlı ile Rusya arasında imzalanan büyük Muhaide anlaşması ile Kars-Ardahan-Batum'da yaşayan Türkler batıya doğru göç etmeye başlamışlardır. Gerçek Fransız Devriminin getirdiğı ulusalçılık ilkesi gerekse de Rusların güneye inmek için uyguladığı, politikalar sonucu bir Türklerin yüzyıllar boyu beraber yaşadığı, sadık millet diye adlandırdığı Ermeniler I. Dünya savaşına kadar en kanlı savaşları yaptığımız milletlerden bir olmuştur.

Milli Mücadele Döneminde Artvin

1917 Ekiminde Bolşevikler Rusya'da yönetimini ele geçirerek Ramonov hanedanlığını devirince yeni kurulan Sovyet Rusya I. Dünya savaşıdan çekilerek 18 Aralık 1917'de Artvin ve Şavşat'tan çekildi. Sovyet Rusya 3 Mart1918'de I. Dünya savaşına katılan devletlerle imzalandığı Bresk-Litovsk Anlaşması hükmünce Kars-Ardahan-Batum'u Osmanlıya bıraktı. 15 Kolordunun başında bulun Kazım Karabekir Erzurum-Erzincan-Erivan bölgesine girdi. 18 Haziran 1918'de Osmanlı Hükümeti Gürcistan Milli hükümeti ile anlaşarak Kars-Ardahan-Batum illerinde hak iddia etmelerini engelledi.

I. Dünya savaşıdan yenik ayrılan Osmanlı Devleti adına 30 Ekim 1918'de Bahriye Nazırı Rauf ORBAY Mondros Ateşkes Anlaşmasını imzaladı. Bu ateşkesten 1 ay sonra 17 Aralık 1918'de İngiltere Batum'u işgal etti. 1878-1918 arası 40 yıl süren Rus işgali sonrası İngiliz işgali başlıyordu. Mondros'un 5.Maddesi gereğı işgale karşı direnen Milislerin elinden silahları alındı. İngiliz generali Ravtenson Kazım Karabekir'e çektiğı telgraf ile ordusunu terhis etmesini istese de Karabekir bunu kabul etmedi. 19 Mayıs 1919'da Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk Türk yurdunun düşman işgalinin kurtuluşu için Samsun'da ele aldığı meseleyi Havza ve Amasya Genelgeleri ile tutuşturdu. Doğu Anadolu'da 23 Temmuz'da topladığı Erzurum Kongresi ile yöre halkını emperyalist İngilizler ve piyonu Ermenilerin niyetlerine karşı birleştirdi.

1920 başında Gürcistan'da bulunan Gürcü İslamiyesin adlı cemiyet Batum ve Artvinli Gürcistan'a katarak istiyordu. Bu olayı haber alan Kazım Karabekir olayı önledi. 28 Ocak 1920'de son Osmanlı Mebuslar Meclisinde alınan Misak-ı Milli kararları ile Kars-Ardahan-Batum'da halkoylamasına gidileceğı kararı alındı. Bu kararın alınmasının temel nedeni bu topraklarda Türk nüfusunun fazla olmasından kaynaklanıyordu. İngiliz işgal kuvvetlerinin Batum'dan çekilmesi üzerine Gürcistan hükümeti 1 Temmuz 1920'da Batum'u işgal etti. Bu

işgal sırasında TBMM'nin Batum Milletvekillerinden M.Edip DİNÇ ve Ahmet Akit Beyler 1129 kişilik Milli olayları ile işgale karşı üstün gayretler sergilemişlerdir. TBMM'nin Eylül-Aralık 1920'de üç ay süren Ermeni savaşında başarılı olması sonrası M. Kemal Gürcü hükümeti ile temaslara başlamıştır.

Artvin'in Kurtuluşu

Gürcistan sefiri Siman MİDİVANI 17 Ocak 1921'de Ankara'ya gelerek itimatnamesini M. Kemal'e iletir. M. Kemal Gürcü sefaretinden derhal işgal ettikleri toprakları boşaltmalarını ister. Sefir geçen günler boyunca TBMM Hükümetini oyalamayı sürdürünce Hariciye Nazırı Bekir Sami Bey Gürcistan'a sert bir nota verdi. 23 Şubat 1921'de TBMM ve Gürcü hükümetleri arasında Batum anlaşması imzalandı.

Bu tarihten itibaren Artvin-Ardanuç-Borçka ve Şavşat'tan Gürcü kuvvetleri çekildi. 45 yıllık esaret sona erdi. Diğer yandan Trabzon'dan Artvin'e kuvvetleri ile hareket eden Miralay Şükrü Bey Oruçlu köyünden Kamil Beyi Kaymakam vekili tayin ederek kendisi Batum'a geçti. 7 Mart 1921'den itibaren Artvin'de Türk bayrağı dalgalanmaya başladı.

Cumhuriyet Döneminde Artvin

1878-1918 ve 1918-1921 arası Rusya-Ermeni-İngiliz-Gürcü idaresinde kalan Artvin-Borçka Şavşat kazaları 7 Mart 1921'den itibaren 4 ay kadar Ardahan kazasına bağlanmıştır. Yeni Türk devletinin ilk Anayasası olan 20 Ocak 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye'de 24 Nisan 1924'te yapılan değişiklikler ile Liva-Sancak teşkilatı kaldırılınca Artvin vilayet haline geldi. 1926 Haziranında 877 sayılı kanunla Yusufeli kazası Erzurum vilayetinden alınarak Artvin'e bağlandı. 1928'de 1282 sayılı kanunla Borçka kazası nahiye haline getirilerek Artvin'e bağlandı. Dokuz yıl Artvin vilayeti teşkilatı ile yönetilen bu yerler 1 Haziran 1933'te 2197 sayılı kanunun ikinci maddesine göre merkezi Rize olmak üzere Artvin ve Rize birleştirilerek Çoruh vilayeti teşkil edilmiştir. Arazi şartlarının zorluğu, Artvin ve çevresinin vilayet merkezine olan uzaklığı birtakım sorunlara yol açmıştır. Dönemin Başbakanı İsmet İnönü'nün 25 Temmuz 1935 tarihindeki Artvin'i ziyaretinde durum kendisine iletilmiştir. Bunun üzerine hükümet 4 Kasım 1936'da kabul edilen 2885 sayılı kanun ile merkezi Rize olan Çoruh vilayeti kaldırıldı. Artvin Merkez, Hopa, Borçka, Şavşat kazaları ile evvelce Erzurum'a verilmiş Yusufeli Kazasını da alarak Artvin olan Çoruh İli teşkilatı kabul edildi.

2.2. KENT ESTETİĞİ, KENT İMAJI

Arhavi İlçesindeki tek tescilli yapı, Ciha Dağı'ndaki kaledir. 3 Bölümden oluşan ve tarihi MÖ'ye dayanan bu kale ne yazık ki uzun yıllar koruma altına alınmadığından günümüzde harap durumdadır. Eser, TC Kültür ve turizm Bakanlığı tarafından 2010 yılında tescillenmiştir.

3. FİZİKSEL YAPI - ÇEVRESEL KAYNAKLAR

3.1. JEOMORFOLOJİK VE TOPOĞRAFIK EŞİKLER

İlçenin morfolojik yapısı, jeolojik birimlerin kontrolünde gelişmiştir. İlçenin ortasından güney-kuzey doğrultusunda ve dere yatağının doğu-batı doğrultusunda düz bir topografya vardır. Ancak bu alan dar olup kuzeyi Karadeniz ile sınırlı olan yerleşmenin diğer üç yönü de dik eğimli araziler ile çevrilidir. İlçede %12 eğimin üzerinde, dik meyilli arazilerin mevcudiyeti fazladır. Bu alanlarda eğim yer yer %30 değere ulaşmaktadır. Alan topografik sınırlamalar açısından fazladır. Planlama alanında en yüksek rakım 239 metre en düşük rakım 132 metredir.

İlçe Hareketli bir arazi yapısına sahiptir. Tipik Karadeniz bölgesi arazi özelliklerini taşıyan ilçe arazisi engebeli ve dağlarla kaplıdır. Yerleşim alanları merkezde ve toplu olmakla birlikte geri kalan mahallelerinde dağınık ve birbirinin içine geçmiş eğim bölgelerinden oluşmaktadır.

Arhavi İlçesinin ticaret ve yönetim merkezinin toplandığı sahil kesimi ve civarı %0-5 eğim aralığındadır. Ancak bu bölgeyi çevreleyen diğer üç yan alan engebeli arazi ile kaplı olup üst noktalara gidildikçe eğim artmaktadır. Planlama alanının %26'sı düz, %11'i eğimli ve %63'ü dik ve çok dik eğim aralığındadır. Yerleşim alanı ile ilgili morfolojik bilgiler **Harita-4 Morfoloji** 'de belirtilmiştir.

3.2. İKLİM

Arhavi, Türkiye'nin en çok yağış alan Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alır. Bölgede yazlar serin, kışlar ılık geçmekte ve dört mevsim yağışlıdır. Yılın en sıcak ayı olan Temmuzun ortalaması 22.1°C, en soğuk ayı olan Ocak ayının ortalaması 6.5°C'tur. En yağışlı ay olan Ekim ayının yağış ortalaması 266.7mm, en az yağışlı olan yağışlı olan ay olan Mayıs ayının ortalaması ise 54.8mm'dir. Yıllık sıcaklık amplitütü 13.6°C'dir. Yıllık yağış ortalaması 181.9mm'dir.

En yağışlı mevsim sonbahar en az yağışlı mevsim ilkbahardır. Fakat mevsimler arasında çok belirgin fark yoktur. Yağış her mevsime düzenli bir şekilde yayılmıştır. Ancak kış mevsiminde zaman zaman ani sıcaklık düşüşü yaşanmaktadır, bu da don olaylarına neden olmaktadır.

Artvin İlinde biri Merkez biri de Hopa ilçesinde olmak üzere iki (2) adet meteoroloji istasyonu bulunmaktadır.

Artvin Merkez Meteoroloji İstasyonunda kaydedilen bazı değerler şu şekildedir;

En Düşük	: -11.9 °C	(31.01.1980)
Sıcaklık		
En Yüksek	: 41.6 °C	(28.07.1981)
Sıcaklık		

En Çok Yağış	: 93.4 kg/m ²	(02.01.1989)
En Hızlı Rüzgâr	: 87.1 km/sa	(29.11.1977)
En Yüksek Kar	: 142.0 cm	(03.02.1989)

Hopa Meteoroloji İstasyon Müdürlüğünde kaydedilen bazı değerler şu şekildedir;

En Düşük Sıcaklık	: -7.5 °C	(22.01.2006)
En Yüksek Sıcaklık	: 39.8 °C	(17.05.1988)
En Çok Yağış	: 209.8 kg/m ²	(19.08.1988)
En Hızlı Rüzgâr	: 126.0 km/sa	(10.04.1980)
En Yüksek Kar	: 112.0 cm	(23.02.1985)

İlçede ortalama nem oranı %71,6, yıllık yağış ortalaması ise 2240,6 kg/m²'dir.

İklim: Arhavi İlçesinde Doğu Karadeniz Bölgesinde olduğu gibi ılıman iklim tipi görülmektedir. Kış aylarında hava sıcaklığı çok düşük değerlere düşmediği gibi yaz aylarında da çok yüksek sıcaklıklar görülmemektedir. Kışları serin ve yağışlı, yazları ılık ve nemli geçmektedir. Her mevsim yağış almaktadır.

Yağış: Yörede yıllık ortalama yağış değeri 2068,8mm³'tür. En yağışlı ay ortalama 312.5 ile Mayıs ayıdır.

Seller: İlçenin tomografik yapısı g ereği dağların hemen denizden itibaren dik bir şekilde yükselmesi sellerin ve heyelanların sıkça yaşanmasına neden olmaktadır. Artvin'de seller en fazla, yağışın bol olduğu sonbahar ve kış aylarında görülür.

Rüzgâr: Arhavi ilçesinde meteoroloji istasyonu olmadığından Artvin İli merkezi ve Hopa ilçesi meteoroloji istasyonu verileri birlikte incelenmiştir. Artvin merkezinin yıllık ortalama rüzgâr hızı 2.4m/sn.dir.

3.3. Bitki Örtüsü

Arhavi İlçesi'nin bitki örtüsü Tipik Karadeniz bitki örtüsüdür. Türkiye topografik yapı ve iklim özellikleri farklılığından dolayı 3 floristik bölgeye ayrılır. Arhavi İlçesi, geniş yapraklı türlerden oluşan, yükselti arttıkça iğne yapraklı türlere yerini bırakan Türkiye'nin batısından doğusuna tüm kuzey kısımlarını içine alan "Avrupa - Sibiryaya Flora Bölgesi'nin Ordu Giresun Trabzon Rize Artvin İlleri ilde devam eden "Kolşik Alt Flora Bölgesi'nde yer almaktadır. Yaz kış yağışlı geçen, kuraklık yaşanmayan bu flora bölgesinde genellikle ormanlar hâkimdir. Yağışların bol oluşu bitki örtüsünü zenginleştirmiştir.

Çok zengin sık ve gür bitki örtüsüne sahip ilçede yükseklik arttıkça bitki türleri farklılaşmaktadır. Kıyı ile 400-500m yüksekliklere kadar olan bölgede Trabzon hurması, yabani kiraz, defne, tespih ve şimar ağacı görülmektedir. Hopa İlçesi yönünde kısmen sarıçam ağacı da bulunmaktadır. Yine kıyından 700-750m yüksekliğe kadar olan bölgede

hâkim ağaç türü sakallı kızılağaçtır. Kayın, kestane, gürgen, karaağaç, çınar ve ıhlamur diğer ağaç türlerini oluşturmaktadır. Bu bölgede sık ve gür bir orman formasyonu mevcuttur. Orman altı formasyonu “kolşik flora” barındırmaktadır. 600-1200 metreler arasında, sık topluluklar halinde kayın ağaçlarına rastlanmaktadır. Kestane toplulukları daha çok 500-600m yüksekliklere kadar çıkmaktadır. Gürgen ise seyrek olarak 1800-1900 metrelere kadar görülür.

Artvin bitki türü ve endemik türler çeşitliliği bakımından önde gelen illerimiz arasındadır. Artvin sınırları içinde toplam 1268 tür tespit edilmiş olup bunun 119 adedi endemik türdür. Tüm Türkiye florasının yaklaşık 10 000 tür ihtiva ettiği göz önüne alınırsa bunun yaklaşık % 13'lük bir kısmının Artvin'de de bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde tüm Türkiye'de 2700 endemik tür tespit edilmiş olup bunun yaklaşık % 4.4'ü Artvin'de bulunmaktadır.

Kıyı ormanlarının orman altı bitki örtüsünü; orman gülü türleri, ayı üzümü, böğürtlen türleri, eğrelti otu türleri, ısırgan otu ve benzeri su bitkileri temsil etmektedir. Yaban asma ak asma ve sarmaşık orman altı bitki örtüsüdür.

İlçenin en önemli kültür bitkileri çay ve fındıktır. Çay bitkisi genellikle kıydan itibaren 50 metre yüksekliklere kadar görülse de yer yer 800-900m yükseklikteki bölgelerde de rastlanmaktadır. Fındık ise deniz kıyısından en fazla 400m yükseklikteki eğimli yamaçlarda görülür. Ceviz, elma, armut, karayemiş, kiraz kivi, muşmula, portakal, mandalina, greyfurt, üzüm ve seyrek olarak nar ilçenin diğer kültür bitkilerindedir.

Yüksekliğin artması ile iğne yapraklı türler yavaş yavaş hakim olmaktadır. Sakallı kızılağaç ve yabani karayemiş orman üst sınırına kadar çıksa da 1600 metreden başlayarak iğne yapraklı türler hâkim durumdadır. Özellikle vadi yamaçları ve sırtları saf iğne yapraklı bitki toplulukları ile kaplıdır. Orman üst sınırlarına yakın mesafelerde ise Kafkas Göknarı'na ve karaçama rastlanmaktadır. Orman altı bitki örtüsünü geniş ölçüde orman gülleri oluştururken vadi içerisinde diğer otsu türlerine de rastlanır. 2000 metre yüksekliklerde dağ çayırları hakimdir. Turuncu ve beyaz renkli küçük dağ zambakları ve patpatyalar gibi çeşitli çiçek türlerinin de bulunduğu bu bölgede çayırların yanında lekeler halinde bir çeşit orman çalılıkları bulunmaktadır.

İlçenin yüz ölçümünün yarısından fazlası ormanlıktır. Orman İşletme Müdürlüğü'nün kayıtlarına göre 30 882 hektarlık genel sahanın yaklaşık 17 450 hektarı ormanlık alandır. İlçede genelinde işlenebilir tarım arazisi yaklaşık olarak 48 000 dekadır. Bunun 30 000 dekarı çaylık, 9 00 dekarı fındıklık, 7 000 dekarı da mısır ve diğer kalan kısmı ise meyve-sebze alanıdır.

3.4. Jeolojik Durum, Deprem, Akarsular, Taşkın Durumu

3.4.1 Jeolojik Durum

3.4.1.1. Bölgesel Jeoloji

3.4.1.1.1. Stratigrafi

3.4.1.1.1.1. Mesozoyik

Kızılıkaya Formasyonu: Arhavi İlçe merkezinin doğusunda Sivrikaya Tepe'de yaklaşık Kuzeydoğu Güneybatı yönünde dar bir alanda yayılımı vardır ve genelde topografik olarak yüksek kesimleri oluşturur.

Çalışma alanı ve yakın çevresinde bazik volkano-tortul karakterli Çatak formasyonunun (Çalışma alanında yayılımı olmayan) üzerine izlenen riyodaistik-dasitlik lav ve piroklastları, litostatigrafik benzerlikleri nedeniyle Kızılıkaya formasyonu ile denkleştirilerek aynı formasyon adı verilmiştir.

Kızılıkaya formasyonu bazik volkano-tortul karakterli Çatak formasyonunun üzerine uyumlu olup, yine bazik volkano-tortul karakterli Çağlayan formasyonu ile de uyumlu olarak üstlenir. Formasyonun kalınlığı yaklaşık 400 m. kadardır. Formasyonun içinde fosil içerir tortul seviye bulunmadığından formasyonun yaşı göreceli olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Kızılıkaya formasyonu Türoniyen –Santoniyen yaşlı Çatak formasyonunun üzerinde uyumlu ve Kampaniyen-Mestriştien yaşlı Çağlayan formasyonu ile de uyumlu olarak üstlendiğinden yaşı göreceli olarak Santoniyen-Kampaniyen olarak önerilmiştir.

Çağlayan Formasyonu: Çalışma alanı ve çevresinde geniş bir yayılıma sahip olan Çağlayan formasyonu genellikle gri-yeşil renkli andezitik bazalt, bazalt lav ve piroklastları ile birlikte ara tabakalı olarak bulunan kırmızı – bordo renkli çamurtaşı, gri renkli marn ve kumtaşlarından oluşur. Formasyon içindeki tabakalarda güney dokunaktaki bindirmenin etkisiyle gelişmiş, dalgalı kıvrım yapıları görülür. Bazaltlarda yastık lav yapıları gelişmiştir.

Çayırbağı Formasyonu: Birim Arhavi İlçe merkezinin batısı ve güneybatısında dar bir alanda, kale mahallesinin üst kısımlarında rakımı yüksek tepelerde yayılım gösterir.

Çayırbağı formasyonu, fazla yaygın olmayan fiyolit ve riyodasitik karakterli lav ve piroklastlarından meydana gelmiştir. Volkanojenik dom yapıları iyi gelişmiştir. Lavlarda prizmatik kolon yapıları ve akışkan (flüvdal) yapılar görülür. Üzerinde birbirleriyle yanal geçişli olarak Bakırköy ve Ağıllar formasyonları uyumlu olarak bulunurlar. Formasyonun kalınlığı yaklaşık 400 m. kadardır.

Çayırbağı formasyonunun içinde yaş verebilecek tortul seviyeler mevcut değildir. Çağlayan formasyonunun üzerinde uyumlu olarak yer alması ve Mestriştien-Paleosen yaşlı Ağıllar ve Bakırköy formasyonları ile de uyumlu olarak örtülmesi dolayısıyla formasyonun yaşı Mestriştien olarak kabul edilmiştir.

3.4.1.1.1.2. Senozoyik

Bakırköy Formasyonu: Çalışma alanının doğusunda yüksek tepeleri oluşturan Bakırköy formasyonu genellikle killi kireçtaşı, marn, şeyl ve az oranda da kumtaşı araldanmasından oluşmuştur. Kalınlığı yaklaşık 200 metre civarındadır. Yaşı içerdiği fosil

türlerine göre Maestgritiyen-Paleosen olarak belirlenmiştir.

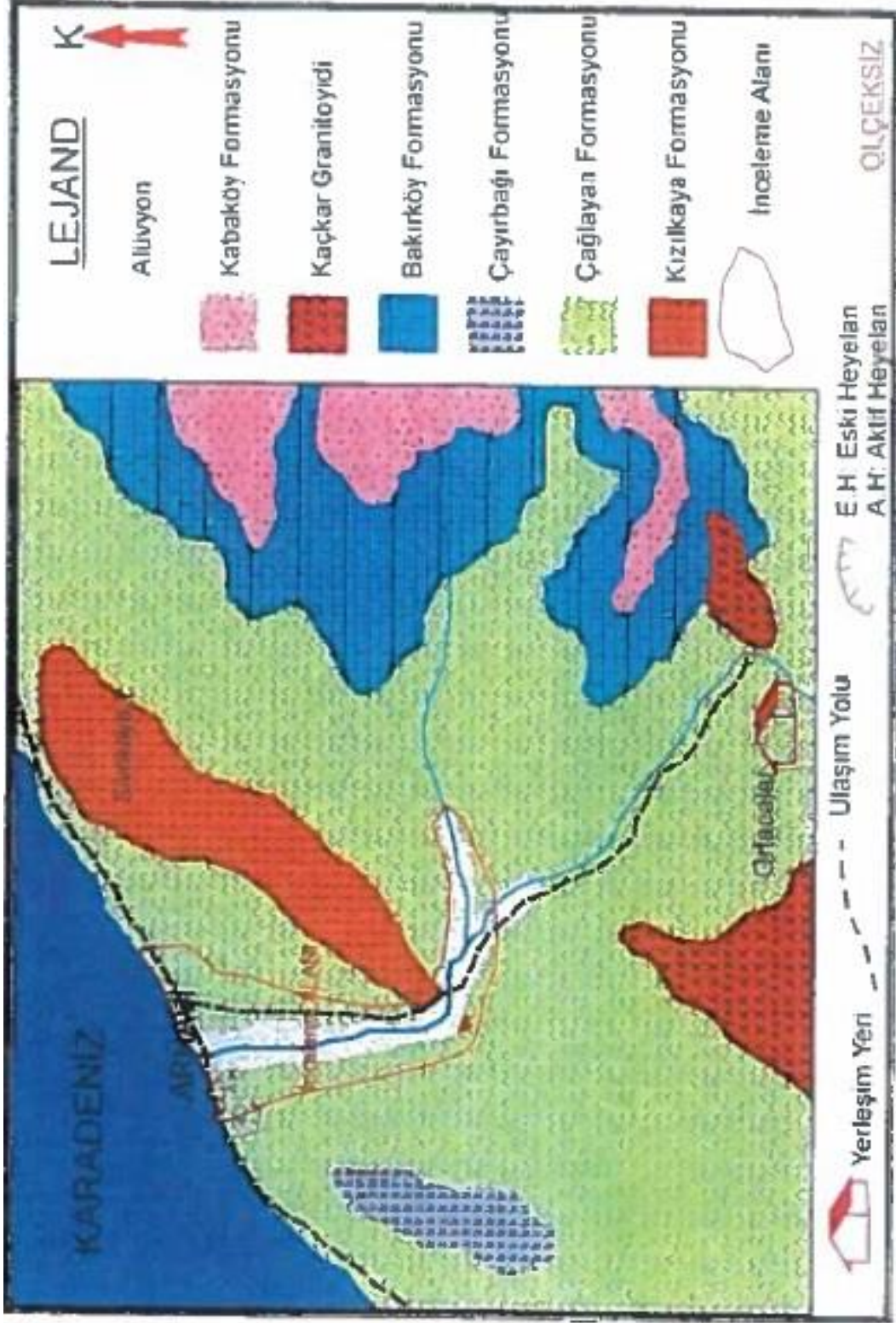
Kaçkar Granitoyidi: Kaçkar granitoyidi, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Kaçkar Dağları civarında tipik olarak görüldüğünden dolayı bu isimle anılmaktadır. Mesozoyik ve senozoyik yaşlı volkano-tortul istiflere sokulum yapmıştır. Hamurkesen ve Çatak formasyonları ile olan dokanakları boyunca kontakt metamorfizma etkileri görülür.

Kaçkar granitoyidi çalışma alanının güneyinde yer alan Ortacalar köyü doğusunda ve batısında yayılım gösterir.

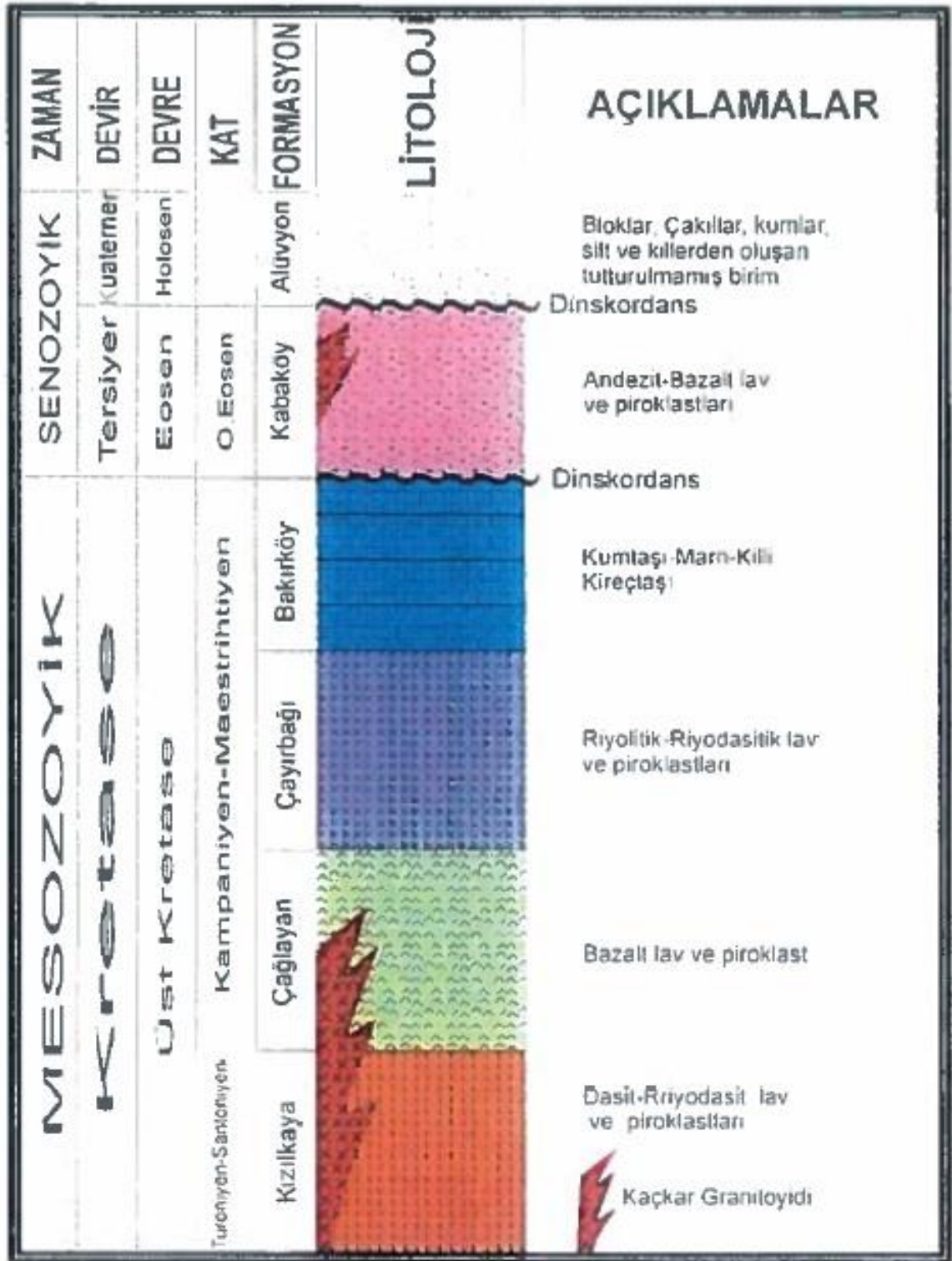
Kabaköy Formasyonu: Çalışma alanının doğu ve güney doğusunda, Bakırköy formasyonunun üzerinde görülür. Doğu Pontidlerde çok etkin ve belirgin bir stratigrafik horizon teşkil eden Eosen volkanitleri, özellikle kuzey zon ardında ve güney sınırı boyunca Niksar-Şebinkarahisar Alurca-Gümüşhane-İspir ve Yusufeli (Kılıçkaya) hattı üzerinde ve yaklaşık doğu-batı doğrultusunda ilginç bir kuşak oluşturur. Formasyon kırmızı bir çimento matriksi ile tutturulmuş iri çakıllı konglomera seviyesi ile başlar. Çakıllar çoğunlukla bazalt, dasit ve granitten oluşur. Konglomera seviyesinin üzerine kumtaşı ve bol nummilitli kireçtaşları gelir. Toplam olarak 20-30 m. kadar bir kalınlık gösteren bu taban seviyesi üzerinde kumtaşı, kumlu kireçtaşı ve marn ara tabakalı andezit lav ve piroklastları yer alır.

Alüvyon: Kaçkar dağlarının kuzey eteklerinde, kapisre çayı vadisinde depolanan birimdir. Çakıl, kum, silt ve kil boyutunda çevre havzalarda bulunan kayaç parçalarının bozuşması, ufalanması ve taşınması ile oluşmuş, tutturulmamış birimdir. Kapisre Çayının sahili ve taşkın alanları bazen blok boyutunda malzeme bulundurur. Bu Kapisdere Çayının beslenme alanlarının genişliğini gösterir. Buna bağlı olarak da gelen malzeme miktarı ve çeşidi çok farklılık arz etmektedir. Çağlayan formasyonunun bozuşan kısımları alüvyon birimle giriftlik gösterir. Birim yaşlı kuvaternerdir.

Çalışma alanının Bölgesel Jeoloji Haritası Şekil 4'de çalışma alanının Genelleştirilmiş Statigrafik Sütun Kesit, Şekil 5'de verilmiştir.

Şekil 4. Çalışma Alanının Bölgesel Jeoloji Haritası (Yılmaz vd. 1998'den alınmıştır)

Şekil 5. Çalışma Alanının Genelleştirilmiş Stratigrafik Sütun Kesiti

(Yılmaz vd. 1998'e göre sadeleştirilerek Çizilmiştir)

3.4.1.1.1.3. Hidrojeoloji

3.4.1.1.1.3.1.Yeraltı ve Yüzey Suları

Çalışma alanının ortasından geçen ve sürekli akış gösteren Kapisre Çayı en önemli yüzey suyudur. Çalışma alanındaki alüvyon zemin bu çaydan sürekli beslenmekte ve yapılan jeoteknik sondajlar sırasında tespit edilen ortalama yeraltı suyu seviyesi 3,5 metre derinliktedir. Alüvyonda açılan sondaj kuyularında statik seviye; 3,80 metre, dinamik seviye; 6,15 metre kuyu verimi ise 48lt/sn.dir. Kapisre Çayının beslediği alüvyon zeminde bazı alanlarda akifer özellikte su seviyeleri mevcuttur.

Yeraltı suyunda rastlanılan kuyulardan alınan su örneklerinin laboratuvar analiz sonuçlarına göre sülfat konsantrasyonu değeri 4-12 mg/l arasında değişmektedir. Bu değerler 400mg/l'den az olduğu için TS 3440'a göre zemin suyunun betona herhangi bir zararlı etkisi olmayıp, beton imalatında sülfat aşındırmasına karşı ek önlemlerin alınmasına gerek yoktur.

3.4.1.1.1.3.2.İçme ve Kullanma Suyu

Arhavi Belediyesi içme ve kullanma sularını, ilçenin güneydoğusunda bulunan Ortancalar Köyü yakınında bulunan kaynak ve keson kuyulardan ayrıca ilçe Kapisre Çayı'nın beslenişse akifer özelliğindeki kuyulardan sağlanmaktadır.

3.4.1.1.1.3.3. İçme Ve Kullanma Suyu Sağlanan Kaynaklar

Arhavi ilçesi dâhilinde Kapisre Çayı akarsular Görele (Arhavi) Çayı ile Ege Deresidir. İlçenin güneyinde doğup, ilçe merkezini ikiye bölerek uzanan Arhavi Çayı bölgenin debisi ve uzunluğu en fazla olan akarsuyudur. Çöcen, Bal ve Sis Dereleri tarafından beslenen çay, Görele İlçesi'nde denize ulaşmaktadır.

Artvin'deki arazi yapısı göl oluşumuna uygun olmadığından büyük göller bulunmamaktadır. Ancak dağların tepelerinde bazı buzul gölleri mevcuttur. Sırt Yaylası'nda bulunan Karagöl'de yazın en sıcak günlerinde bile yüzmek zordur. Gölün yüzeyi, yılın büyük bir kısmında donmuş haldedir. İçerisinde balık yaşamaz. Gölden akan su, Kayadibi Yaylası'nın yanından geçerek Ballıdere Bölgesi'nden Kamilet Vadisi'ne akar.

Su taşıyan en önemli formasyonlar dere yatağındaki alüvyonlardır. Arhavi'nin mevcut içme suyu ihtiyacı Kabirse Deresi alüvyonlarından açılan derin kuyulardan karşılanmaktadır. Bu bölgedeki yer altı su seviyesi 3.5-17 metre civarındadır. Arhavi'nin etrafında yer alan dağlarda küçük debili birçok kaynak mevcuttur. İlçenin mevcut içme suyu ihtiyacı 2 adet derin kuyudan, terifli olarak sağlanmaktadır. Arhavi (Artvin) İçme suyu Su Alma Yapısı, İsale Hatları, Depolar ve Servis Yolu Kesin Projesi Ön Proje Raporu" verilerine göre mevcut şebeke hatları 200mm PİK, 150mm AÇB, 100mm PVC borularla inşa edilmiştir. Mevcut şebeke hatları, Dm3,DM4 ve DM5 depoları, 200,150 ve 100 mm' lik eski terfi hatları 1985 yılında DM6 deposu ve 400mm'lik terfi hattı 2000 yılında inşa edilmiştir. Mevcut DM3 deposu 150 m³,DM4 deposu 200 m³,DM4 DEPOSU 200 m³,DM5 deposu 100 m³ ve DM6

2000 m³ hacindedir.

Arhavi'nin hâlihazır su ihtiyacı Kabirse Deresi alüvyonlarında açılan 2 adet derin kuyudan, yüksek maliyetler karşılığında elde edilmektedir. Bu kuyuların yerleşim alanlarına çok yakın olması sebebiyle yeni kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır.

Arhavi İlçesi'nin akarsuları geçmiş dönemlerde içme ve kullanma suyu olarak değerlendirilmiştir. Kaldı ki, o dönemlerdeki en önemli su kaynağı bu derelerdir. Hatta geçmişte derelerin kıyı bölgeleri, rekreasyon amaçlı kullanılmış; içinde yüzülmüş; balıkları avlanılmıştır. Günümüzde ise dereler ve kıyı bölgeleri bilinçsiz kullanım nedeniyle önemli ölçüde kirlenmiştir. Yıllarca üretilen evsel atıkların bu alanlara bırakılması; yerleşimin kanalizasyon sularının arıtılmadan direk dere sularına karıştırılması özellikle tarımda kullanılan zirai ilaçlar ve çeşitli kimyasal maddelerin yeraltından akarsulara karışarak doğal dengeyi bozması kirlenmenin beş nedenlerindedir. Günümüzde Arhavi İlçesi dahilindeki tüm akarsuları içme ve kullanma suyu kaynağı olarak değerlendirmek uygun değildir. Ancak yapılacak ıslah çalışmaları ardından değerlendirilebilecek olan bu akarsular bölgenin önemli bir içme ve kullanma suyu kaynağı haline gelecektir.

İlçe'de tüm köyler dahil olmak üzere her evde içme suyu bulunmaktadır.

3.4.1.1.1.4. Afet Durumu

3.4.1.1.1.4.1. Heyelanlar

Tabii kayaç, zeminler ve insan tarafından oluşturulan zeminlerde, tabii ve suni yollarla (ayrışma, yağış, kazı, bitki örtüsü değişikliği vb.) çeşitli şekillerde (kayma yüzeyleri dairesel, dairesel düzlemsel, dairesel olmayan düzlemsel, kamalı, dil ve kaşık) meydana gelen kitle hareketleridir.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde genelde yağışlı mevsimlerde ve sağanak yağışlardan sonra mal ve can kaybına neden olan birçok heyelan meydana gelmektedir. Bu güne kadar meydana gelen heyelanlar incelendiğinde, bu tür kitle hareketlerini etkileyen faktörlerin başlıcalarının, morfolojik durum, yağışlar, kazılar ve akarsu oymaları, kayaçların ayrışması, bitki örtüsünün yok edilmesi veya değiştirilmesi, zemin özellikleri ve diğer nedenler (kaynaklar, atık sular, yükleme, vb.) oldukları görülmektedir. (Yılmaz ve diğ. 1998). Tarhan (1991) 1970'li yıllardan beri, bölgede incelemiş olduğu 87 adet heyelanın verilerini değerlendirmiş ve bu faktörlerin yüze dağılımları tablo 23 de verilmiştir.

Tablo 12. Doğu Karadeniz Bölgesi Heyelanlarının Nedenleri ve Yüzde Dağılımları

(Tarhan, 1991)

HEYELANLAR		
Nedenleri	Sayısı	Dağılım (%)
Ayrışma	2	3
Su	8	9
Kazı	10	11
Su ve Kazı	17	20
Su ve Ayrışma	19	22
Kazı ve Ayrışması	10	11
Su, Kazı ve Ayrışma	9	10
Su, Ayrışma ve Bitki Örtüsü Değişikliği	8	9
Diğer	4	5
Toplam	87	100

Bölge kayaçlarındaki ayrışma farklı derece ve derinlikte gelişmiştir. Bu farklılığı oluşturan kriterler; kayaç türü, iklim karakteristikleri, yerüstü ve yer altı suları, hidrotermal aktivite derecesi, bitki örtüsü ve kayaçların yapısal özellikleridir.

Çalışma alanında daha önceden alınmış afete maruz bölge kararı bulunmamaktadır. Ancak çalışma alanında topografik eğimi fazla olduğu alanlarda yayılımı olan Çağlayan formasyonu, litolojisi gereği alterasyona ve aşınmaya müsait olduğundan, özellikle insan eliyle yapılan bitki örtüsü değişikliklerinde bu formasyonda küçük ve büyük ölçekte, yüzeysel ve kütle şeklinde heyelanlar meydana gelebilmektedir. Çalışma alanında eğimi yüksek ve aşınmaya müsait olan Çağlayan formasyonunda ayrışma farklı derece ve derinlikte gelişmiştir. Jeoteknik sondajlardan elde edilen verilere göre ayrışma kalınlığı 20m ye kadar ulaşmaktadır.

Bu alanlarda topografyanın değişmesine dolaylı afetler meydana çıkacağından dolayı bu alanlarda yapılacak kazılarda dikkatli olunması, şev temeline yüzey sularının girmemesine dikkat edilmesi gerekmektedir.

3.4.1.1.5. İnceleme Alanının Yerleşime Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi

Arhavi ilçesinde çalışma alanının tamamı yerleşime uygunluk açısından önemli alanlar şeklinde değerlendirilerek; alüvyonlar(Qal) önlemleri alan-1(ÖA1), Çağlayan formasyonunun (Kç) kapladığı alan-2(ÖA2) olarak bölgelendirilmiştir. (bkz. Harita-13jeolojik ve jeoteknik harita)

3.4.1.1.5.1. Önlemleri Alanlar (ÖA1)

Çalışma alanında alüvyon bulunduğu alanlardır. Kapisre Çayı vadilerinde, Kapisre Çayı'nın alüvyal yelpazesini oluşturan düzlük alanlarda, kum ve çakıl yığınlarından oluşan güncel oluşumlardır. Alüvyonun, diğer birimlere yakın olan kısımlarında kil ve silt boyutunda malzemeye de rastlanır. Sahilde Kaspire Çayı delta kenarları çakıllı plaj niteliğindedir. Bu kısımlar Önlemleri alan-1 olarak sınırlandırılmıştır. Ekli yerleşime uygunluk haritasında ise "ÖA1" olarak gösterilmiştir.

Planlama Aşamasında;

ÖA1 ile gösterilen bu alanlar yerleşim açısından birinci öncelikli alan olarak değerlendirilmesi önerilir. Bu alanda çok katlı yapılaşmaya gidilmesi durumunda uygun inşaat ve zemin iyileştirme teknikleri kullanılarak, doğacak risklere karşı tedbirler alınmalıdır.

Parsel Bazında Yapılacak Zemin Etüt Çalışmalarında;

Yapılaşma öncesinde parsel bazında zemin etüdü yapıp, bu zemin etüt raporu içeriğinde etki derinliği boyunca zeminin taşıma gücü özellikleri ve diğer jeoteknik hesaplamalar ile beraber zemin parametreleri belirlenmeli bunların yanı sıra temel tipi ve temel derinliği gibi önerilerde bulunulmalıdır. Aynı zamanda zemin tanımlamaları ayrıntılı olarak yapılmalı, mevcut ve kazı sonrası oluşacak şevler ile diğer zemin özelliklerinden kaynaklanabilecek problemlerin belirlenmesi, önlemlerin yapılaşma öncesi alınması gereklidir. Sızıntı ve yer altı sularının, zemine kontrolsüz su girişlerinin ve yüzey sularının kontrol altına alınması gibi önlemlerin yapılaşma öncesi alınması uygun olacaktır.

3.4.1.1.5.2. Önlemleri Alan(ÖA2)

Çalışma alanı ve yakın çevresinde geniş bir yayılıma sahip olan Çağlayan formasyonu, genellikle gri-yeşil renkli andezik bazalt, bazaltik lav ve proklatları ile birlikte ara tabakalı olarak bulunan kırmızı borda renkli çamurtaşı, gri renkli marn ve

kumtaşlarından oluşur. Formasyon içindeki tabakalarda dalgalı kıvrım yapıları görülür. Çalışma alanının, Kapisre Çayı vadisine doğru olan eğimli yamaçları Çağlayan formasyonundan meydana gelmiştir. Bu kısımlar Önemli alan-2 olarak sınırlandırılmıştır. Ekli yerleşime uygunluk haritasında ise "ÖA2" olarak gösterilmiştir.

Bu alanlarda kayaların bozuşmuş zon kalınlığının fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca kayaların bulunduğu sahaların eğimli olduğu ve kayaların bulunduğu kırıklı ve çatlaklı yapıda olduğu gözlenmiştir.

3.4.1.1.1.5.3. Öneriler

Planlama aşamasında ÖA1 ile gösterilen bu alanlar yerleşim açısından birinci öncelikli alan olarak değerlendirilmesi önerilir. Bu alanda çok katlı yapılaşmaya gidilmesi durumunda uygun inşaat ve zemin iyileştirme teknikleri kullanılarak, doğacak risklere karşı tedbirler alınmalıdır. Yapılaşma öncesinde parsel bazında zemin etüdü yapılmalı, sızıntı ve yer altı sularının, zemin kontrolsüz su girişlerinin ve yüzey sularının kontrol altına alınması gibi önlemlerin yapılaşma öncesi alınması uygun olacaktır.

Planlama aşamasında ÖA2 ile gösterilen bu alanlar ikinci öncelikli alan değerlendirilmesi önerilir. Parsel bazında yapılacak sondajlı etüd çalışmalarında; ÖA2 ile gösterilen alanlarda yamaçlarda stabilite problemleri yaşanabileceği yapılan şev stabilite analizlerinden de anlaşılmaktadır. Bu alanlarda yapılacak ayrıntılı etüdlerde jeoteknik sondajlar sağlam kayaya yapılıp, temelin oturacağı litoloji ortaya konulmalı, sondajlar sırasında örselenmiş, örselenmemiş numuneler, kayadan ise karot numuneleri alınıp, gerekli laboratuvar deneyleri yapılarak değerlendirilmelidir. Yapılacak etüdlerde sadece çalışan parsel göz önünde bulundurmamaları komşu parsellerle birlikte değerlendirme yapılmalıdır. Bu tür alanlarda, eğimli alanlarda ki yapılaşma teknikleri önerilmeli, yapıların ön, arka ve yanlarında güvenliği yapılaşma öncesi sağlanmalı, şev üstüne gelecek ilave yükün doğal veya yapay şeve etkisiyle şev stabilitesini bozmayacak şev kenarına olan güvenli mesafesi belirlenmeli, kaya ve zemin parametrelerinden doğa bilecek problemlere yönelik önlemler alınmalı, yüzey suları (atık su, yağmur suyu vb.) ile kaçak sızıntı sularının direnaji sağlanmalıdır. Bunlarla beraber bozuşmuş, zonlar veya varsa yamaç molozu kaldırılmalı, temel sağlam kayaya oturtulmalıdır, zayıf zonun kalın olması ve sıyrmanın yapılamayacağı durumlarda sağlam kaya soketlenmiş kazıklı temel tercih edilmelidir. Kırıklı ve çatlaklı kayalarda doğal şevler ile kazı neticesinde oluşmuş yapay şevlerden dolayı çevre parsellerde oluşabilecek yamaç ve şev duraylılığı bozucu davranışlardan kaçınılarak, yapılaşma öncesi koruyucu önlemler alınmalıdır.

Çalışma alanında ki bütün ana ve tali derelerde yapılacak imar planı çalışmalarında DSİ'nin görüşü alındıktan sonra yapılaşmaya gidilmelidir. Bu rapor içerisinde yapılan jeoteknik sondaj, jeofizik çalışmalar ve jeoteknik hesaplamalar

herhangi bir parsel dikkate alınmadan çalışma alanının tamamında genel ön görüşü kazanmak amacıyla yapılmıştır. Bu nedenle daha sonra yapılacak parsel bazında ki çalışmalarda kullanılamaz ve kullanılması da sakıncalıdır.

Yapılaşmalardan önce "Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği (2014) gereğince parsel bazında zemin etüdü yaptırılması zorunlu olup zemin etütlerinin çevre ve şehircilik bakanlığının "bina ve bina türü yapılar için zemin ve temel etüdü raporu genel formatı (2005) " uygun olarak ve statik projelerinin zemin etüdü sonuçlarına göre hazırlanması istenmelidir.

Arhavi (Artvin) ilave + revizyon imar planına esas jeolojik-jeoteknik etüd verileri harita 13 de gösterilmiştir.

3.4.2.Deprem Durumu

Çalışma alanı ve çevresi Türkiye Deprem Bölgeleri Haritasına göre dördüncü derece deprem bölgesi içinde kalmaktadır.

3.4.2.1.Arhavi ve Çevresi Probobalistik Deprem Tehlike Analizi

Arhavi imar planına esas jeoteknik inceleme kapsamında, çalışma alanı ve çevresinin deprensellik ve poison olasılık dağılımı ile deprem tehlike analizi yapılmıştır. Bu amaçla; çalışma alanı merkez olmak üzere 100 km'lik yarıçap içinde (40.1100-42.5200)E-(42.2900-40.4400) N koordinatları arasında kalan bölgede 1900-2007 yılları arasında meydana gelen, yüzey dalgası büyüklüğü $M_s > 4.0$ ve üzeri olan depremler Afet İşleri Genel Müdürlüğü Deprem Araştırma Dairesi Sismoloji Şube Müdürlüğü'nün sitesinden alınmıştır.

Arhavi deprem sayısı-deprem büyüklüğü (M) arasındaki ilişki şekil 10.2'deki histogramda, deprem sayılarının yıllara(1900-2007) göre değişimi ise şekil 10.3'de görülmektedir.

3.4.2.2.Arhavi ve Çevresi Magnitüd(Büyükük)-Frekans İlişkisi

M magnitüd ve N deprem sayısı arasında $\log N = a - bM$ şeklinde bir ilişki vardır.

N: Birikimli deprem sayısı

M: Magnitüd

a: İnceleme alanının büyüklüğü, gözlem süresi boyunca olan deprem etkinliğiyle ilişkili parametre

b: İnceleme alanının tektonik özelliklerine bağlı olarak değişen parametre

Arhavi ve çevresi magnitüd-frekans ilişkisinin belirlenmesi amacıyla "a ve b"

regresyon katsayılarının hesaplanmasında "En Küçük Kareler Yöntemi" kullanılmıştır. Hesaplamalarda yüzey dalgası magnitüd aralığı, ort. magnitüd ve oluşum sayıları tablo 18'de; hesaplanan a,b değerleri ise Tablo 19'da verilmiştir.

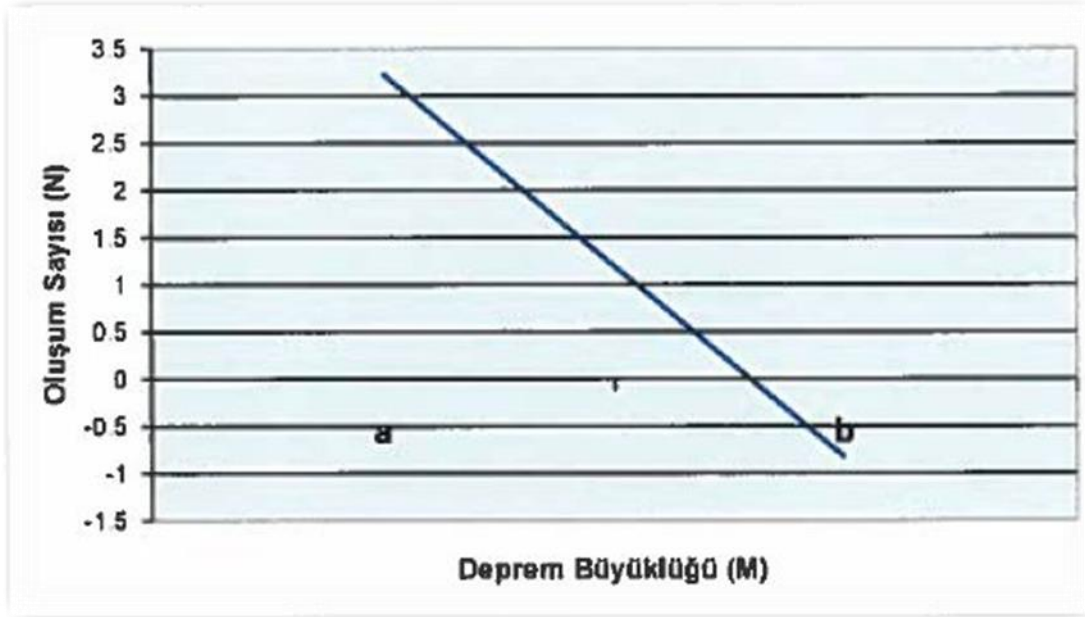
Tablo 13. Magnitüd Aralığı, Ortalama Magnitüd ve Oluşum Sayıları(Ms>4.5)

Magnid Aralıkları	4.5<M<5.0	4.5<M<5.0	4.5<M<5.0	4.5<M<5.0	4.5<M<5.0	4.5<M<5.0
Oluşum Sayıları Ni	13	6	1	2	0	0
Ortalama Magnitüd M	4.7	5.2	5.5	6.0	-	-

Tablo 14. Hesaplanan A,B Katsayıları ve Magnitüd-Frekans İlişkisi

a	3.238570748
b	-0.840981386
clogN=3.23-0.84M	

Tablo 19'daki değerler kullanılarak magnitüd-frekans arasındaki ilişki elde edilmiş ve bu ilişki Grafik 1'de gösterilmiştir.

Grafik 1. Hesaplanan Magnitüd-Frekans İlişkisi

3.4.2.3. Poisson Olasılık Dağılımı İle Deprem Risk Analizi

Poisson modeli büyük magnitüdü ana şokların oluşumu için geçerli bir modeldir. Poisson modelinde deprem oluşumunun bir poisson dağılımı olduğu kabul edilmektedir. Tablo 20'de Arhavi ve çevresi deprem tehlikesi gösterir poisson olasılık dağılımları verilmiştir. Tablo 21'de 50 yıllık yapı ömrü içerisinde %10 aşılma ihtimali olan deprem büyüklükleri verilmiştir.

Tablo 14. Arhavi ve Çevresi Deprem Tehlikesini Gösterir Poisson Olasılık Dağılımı

N(M)	Magnitüd	Rm=1-a-(N(M)D)				Ortalama Tekrarlama Periyodu (Yıl)
		D(yıl) için Olasılık (%)	D(yıl) için Olasılık (%)	D(yıl) için Olasılık (%)	D(yıl) için Olasılık (%)	
0.108060	5.0	66.1	99.5	100.0	100.0	9
0.041037	5.5	33.7	87.2	95.4	98.3	24
0.015584	6.0	14.4	54.1	68.9	79.0	64
0.005918	6.5	5.7	25.6	35.8	44.7	169

0.002248	7.0	2.2	10.6	15.5	20.1	445
0.000854	7.5	0.8	4.2	6.2	8.2	1172

Tablo 15. 50 Yıllık Yapı Ömrü İçerisinde Bir Kere Gerçekleşme Olasılığı (Aşılma İhtimali) %10'u Geçmeyen Deprem Büyüklüğü

D(yıl)	% Aşılma Olasılığı	M(magnitüd)
50	10	7.0

Çalışma alanı merkez olmak üzere 100km'lik yarıçap içinde kalan depremler incelendiğinde meydana gelmiş en büyük deprem 18.09.1984 40.90N 42.24E Ms=5,5 ve 13.05.1924 41.24N 42.39E Ms=5,3, 20.05.1959 41.89N 41.90E Ms=5,3 depremleridir. Bu depremlerin dış odaklarının çalışma alanına mesafeleri sırasıyla 92.90.77 km'dir. Bunun yanında; çalışma alanına en yakın deprem 05.06.1969 41.00N 41.50E Ms=4,2 depremi olup dış odağın çalışma sahasına mesafesi takriben 34 km'dir. Çalışma alanı için proje depremi olarak 5.5-6.0 aralığı seçilmiştir ve ağırlıklı olarak proje depremine göre proje ivmeleri kestirilmeye çalışılmıştır.

Buradan hareketle, çalışma alanında yapılacak yapılar, bölgeye ait yukarıdaki deprem büyüklükleri ve sismik risk analiz değerleri göz önüne alınarak projelendirilmelidir.

3.4.2.4.İvme Azalım İlişkileri Kullanılarak En Büyük Yatay Yer İvmesi (PGA) Hesabı

Depreme dayanıklı yapıların uygun şekilde tasarlanması için bu yapıların maruz kalacakları yer sarsıntısı düzeyinin hesaplanması gerekir. Bunu gösteren en önemli unsurlardan biri yer hareketi ivmesi olarak tanımlanan deprem etkisidir. Magnitüd bir depremin büyüklüğünü tanımlamak için geçerli bir ölçü olmakla birlikte bir bölgede deprem tehlikesinin belirlenmesinde ve o bölgede depreme dayanıklı yapıların projelendirilmesinde tek başına yeterli değildir. Bu nedenle M büyüklüğünde bir depremin r odak uzaklığında yeryüzünün herhangi bir noktasında yaratacağı en büyük ivme değerini veren zemin hareketi azalım ilişkilerine gerek vardır. Bu tür çalışmalar deprem kaynağının incelenerek alanına olan uzaklığına bağlı olduğu için ivme-uzaklık azalım ilişkisi olarak adlandırılır.

Bu bilgiler doğrultusunda 100 yıllık zaman aralığında çalışma alanı ve çevresinde oluşmuş en büyük magnitüdü depremler nokta kaynak ve yine saha çevresindeki aktif kırıklar çizgisel kaynak gibi düşünülerek bu depremlerin çalışma alanında meydana

getirecekleri pik ivmeler inceleme sahasında oluşturabileceği düşünölen en büyük yatay yer ivmesi değeri hesaplanmıştır.

Bu doğrultuda çalışma alanını etkileyebileceği düşünölen en yakın ve aktif sismik kaynağa dik çizilerek en kısa mesafe kilometre cinsinden hesaplanır. Çalışma alanı içine alan kaynak zonu içerisinde geçmişten günümüze oluşmuş en büyük magnitüdü deprem ve saha üzerinde amaçlanan mühendislik hedefi için belirlenen tasarım deprem büyüklüğü seçilir. Ardından belirlenen giriş, azalım denklemlerinde yerine konularak inceleme sahasında oluşabileceği düşünölen olası yatay yer ivmesi değeri(Amax) hesaplanır.

Çalışma alanına uzaklıkları 90,77 ve 92 km uzaklıkları bulunan noktasal sismik kaynaklar baz alınarak incelendiğinde 6.0 büyüklüğünde olabilecek bir depremde çalışma alanında oluşabilecek ortalama en büyük ivme yaklaşık 0.33 g olarak hesaplanmıştır. İvme azalım ilişkilerine göre gözlenen pik yatay yer ivmesi değeri kayalık zeminlerde yaklaşık %40 daha küçük ve yumuşak zeminlerde de tahmin edilenlerden yaklaşık %40 daha büyüktür.

Çalışma alanı, Deprem Bölgeleri Haritasına göre **4.Derece Deprem Bölgesi'nde** olup, beklenen efektif ivme değeri 0.10 g'dır. Yukarıda hesaplanan yatay yer ivmeler yumuşak zeminlerde tahmin edilenden %40 daha büyüktür. Hesaplanan bu değeri ve Deprem Bölgeleri Haritasında önerilen efektif ivme değeri göz önüne alınırsa yapı tasarımlarının 0.1 g'den büyük yatay pik ivme değerlerine göre yapılması uygun olacaktır. Normal bir yapı 50 yıllık ekonomik ömrü içinde %90 ihtimal ile bu ivme değerlerinden fazla bir yüklemeye maruz kalmayacağı tahmin edilmektedir. Ekonomik ömrü daha uzun ya da 50 yıllık ömrü için proje ivmelerinin aşılp aşılmayacağını kontrolü amaçlı veya önemli yapılar için karşılaşılabilecek en büyük ivme değerlerinin ayrıca hesaplanması gereklidir.

Şekil 6. Arhavi İlçesi Deprem Durumu

3.4.3.TAŞKIN DURUMU

T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 26.Bölge Müdürlüğü'nün 04.04.2011 gün ve B.18,1.DSİ.1.26.15.01-090,11-112856 sayılı yazısı ile Artvin-Arhavi ilçe merkezinin imar planı çalışmalarıyla ilgili taşkın durumunu, Arhavi Belediye Başkanlığı'na sunduğu rapor aşağıda yer almaktadır.

"Bölge Müdürlüğümüz çalışma alanı içerisinde faaliyette olan sulama kanalı mevcut değildir. Taşkın sınırları ile ilgili olarak Bölge Müdürlüğümüzde henüz bir çalışma bulunmamakla beraber 25 Aralık 2009 yılı il taşkın koordinasyon kurulunda Arhavi ilçesinde olası taşkın durumu ve yapılması gereken hususlar görüşülmüş olup, imar çalışmalarında aşağıdaki hususların göz önünde tutulması gerekmektedir.

-Arhavi İlçesi Musazade Deresinin memba kısmında Eski Rize-Artvin Karayolunda Karayolları Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan menfez kesitinin küçük olması sebebiyle taşkın anında menfez üzerinden taşan sular arazilere zarar vermektedir. Membada yapılan yatak düzenlemelerine esas teşkil eden olası taşkın debilerine karayolundaki menfez geçirmemektedir. Can ve mal kayıplarının olmaması için olası taşkın debisini geçirecek menfez projesinin geliştirilmesi gerekmektedir.

-Arhavi İlçesi Kuyu Dere ve Musazade Deresinin birleştiği yerde(Arhavi Pazar Yeri) denize kadar üzeri kapatılarak yer kazanılmıştır. Membada yapılan taşkın koruma yapıları ile taşkın debisi tahkik edildiğinde, kapalı olarak geçilen mansap bölgesindeki kesitte problem olmadığı gözükmemektedir. Ancak dere yataklarının kapalı olarak inşa edilmeleri, olası taşkında

ağaç vb. malzemeler ile kapalı bölgenin tıkanmasına ve membada suyun taşmasına neden olacaktır. Kapalı bölgede yerleşimler mevcut olduğundan kaldırılması imkânsız olacaktır. Bunun için kapalı bölgenin girişine demir ızgaralar yakılıp sürekli ve kontrollü bir şekilde temizlenmesi gerekmektedir." denilmektedir.

DSİ durumu **Harita 6'de** gösterilmiştir.

3.5. TOPRAK KABİLİYETİ

İlçeye ait toprak kabiliyeti durumu **Harita-7 Toprak Kabiliyeti** 'nde belirtilmiştir.

3.6. ÇEVRE SORUNLARI YÖNÜNDEN DURUM

Arhavi İlçesi'nin en önemli çevre sorunu, Kapisre Çayı'nın yaşadığı su kirliliğidir. Yerleşimin henüz olmayan kanalizasyon şebeke hattının bir an önce hayata geçirilmesi ve derelerin ıslah edilmesi gerekmektedir.

Fotoğraf: Kabisre Deresi'nin İlçe Merkezinde Kalan Kısmından Görüntüler

4. KENTSEL NÜFUS - DEMOGRAFİK YAPI

4.1. KENTSEL NÜFUS DEĞİŞİMİ

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 1980 yılından 2014 yılına kadar Arhavi ilçesi, Artvin ili ve ülke nüfusunun değişimleri sayısal ve indeks değerleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

YERLEŞİ		198	198	199	200	200	200	200	201	201	201	201	2014
---------	--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

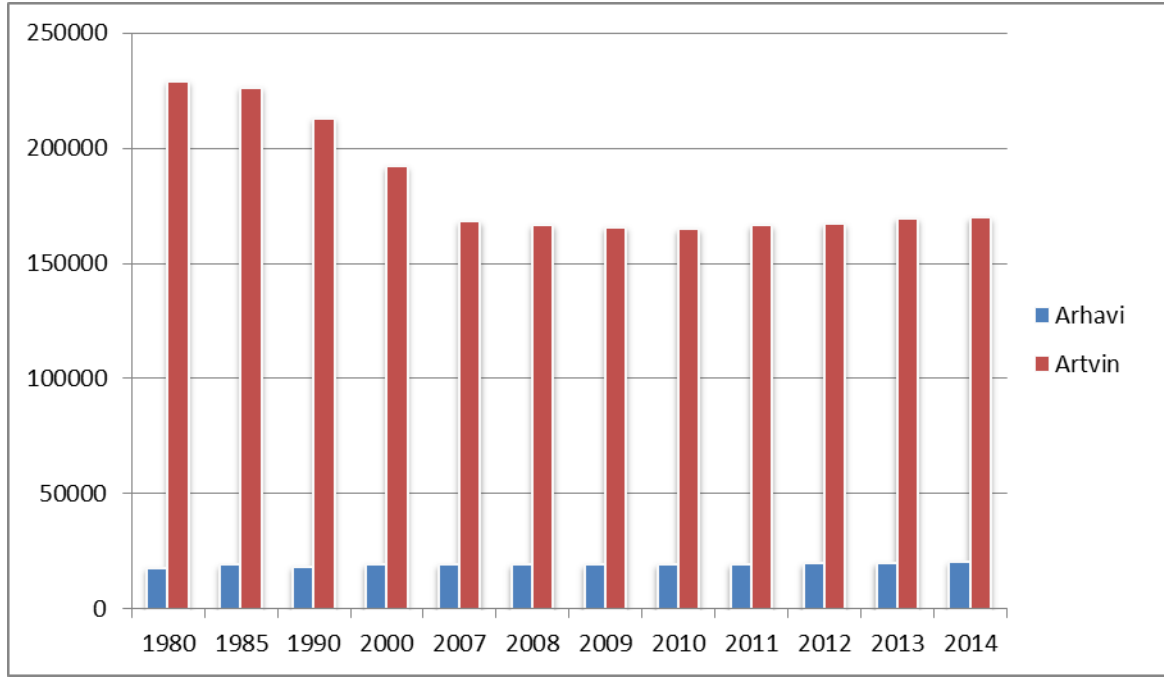

Arhavi (Artvin) Nazım ve Uygulama İmar Planı Araştırma Raporu

M		0	5	0	0	7	8	9	0	1	2	3	
TÜRKİYE	Kent sel	19.6	28.8	33.3	44.0	49.7	53.6	54.8	56.2	57.3	58.4	70.0	71.286
		45.0	65.7	26.3	06.2	47.8	11.7	07.2	22.3	85.7	48.4	34.4	.182
	07	57	51	74	59	23	19	56	06	31	13		
	Toplam	44.7	50.6	56.4	67.8	70.5	71.5	72.5	737	74.7	75.6	76.6	77.695
		36.9	64.4	73.0	03.9	86.2	17.1	61.3	229	24.2	27.3	67.8	.904
		57	58	35	27	56	00	12	88	69	84	64	
ARTVİN	Kent sel	46.2	58.3	66.0	84.1	91.8	89.6	90.0	89.9	91.8	93.6	94.3	98.039
		08	02	97	98	60	14	08	60	86	73	16	
	Toplam	228.	226.	212.	191.	168.	166.	165.	164.	166.	167.	169.	169.67
		997	338	833	934	092	584	580	759	394	082	334	4
ARHAVİ	Kent sel	6.80	9.07	10.0	14.0	16.1	15.1	15.3	15.6	15.6	15.9	14.8	15.901
		1	9	48	79	01	94	62	10	22	73	23	
	Toplam	17.7	19.0	18.3	19.3	19.1	19.1	19.1	19.3	19.3	19.6	19.8	20.306
		72	16	51	47	36	89	32	19	62	02	99	

Tablo 16. Arhavi İlçesi, Artvin İli ve Türkiye'nin Yıllara Göre Nüfus Büyüklükleri

1980-2014 Genel Nüfus Sayımı sonuçları incelendiğinde Türkiye genelinde %6'lık bir nüfus artışı; Artvin ilinde %14'lük artış, Arhavi ilçesinde %6'lık bir artış izlenmektedir. Veriler kentsel nüfus açısından irdelendiğinde ise Türkiye genelinde %98'lik bir artış oranı, Artvin İl'inde %94'lük, Arhavi İlçesi'nde %67'lik bir artış oranı tespit edilmektedir. Artvin ili ile Arhavi İlçesi'nin, il genelinde göç verdiği ancak bu göç hareketinin daha çok kırsal nüfusta yaşandığını göstermektedir.

Grafik 2. Arhavi İlçesi ve Artvin İl'inin Yıllara Göre Nüfus Büyüklükleri

Tablo 17. Arhavi İlçesi, Artvin İli ve Türkiye'nin Yıllara Göre Nüfus İndeks

YERLEŞİM		1980	1985	1990	200	2007	2009	2010
TÜRKİYE	Kentsel	100	137	170	224	249	278	186
	Toplam	100	113	126	151	157	162	165
ARTVİN	Kentsel	100	126	143	182	198	194	194
	Toplam	100	99	99	84	74	73	72
ARHAVİ	Kentsel	100	133	146	207	237	281	284
	Toplam	100	107	103	109	107	87	88

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayım Sonuçları

Nüfus artış indeksi incelendiğinde; Türkiye genelinde ve kentsel nüfusta sürekli bir artışın yaşandığı ancak Artvin İli ile Arhavi İlçesi'nin toplam nüfusunda bir azalma olduğu görülmektedir. Ancak kentsel nüfus artış hızı Türkiye genelindeki kentsel nüfus artış hızının çok üzerinde kalmaktadır. Türkiye genelinde kentsel nüfus artış hızında yaşanan artış oranı, Artvin İli ve Arhavi İlçesi'nde görülen artışın çok altında kalmaktadır ki bu planlama alanında kırsal nüfusun kentsel nüfusa kaydığının en önemli göstergesidir.

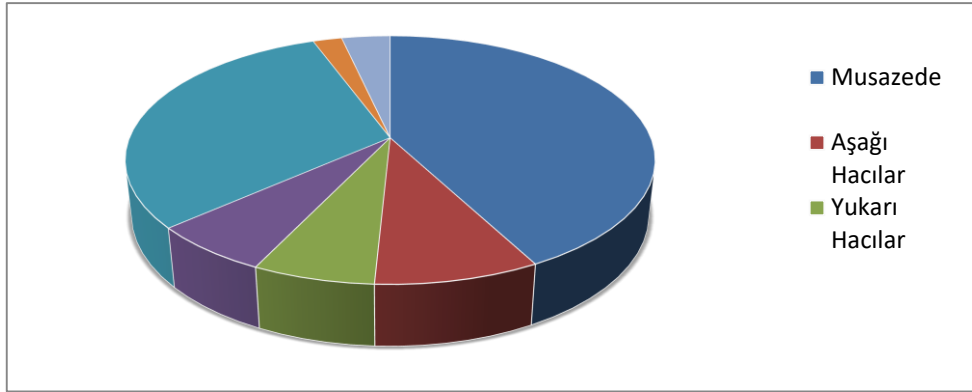
4.2. KENTSEL NÜFUSUN DAĞILIMI

Planlama alanı Musazade, Aşağı Hacılar, Yukarı Hacılar, Cumhuriyet, Boğaziçi, Yemişlik ve Kale Mahalleleri olmak üzere yedi mahalleden oluşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan verilere göre, Arhavi İlçesi 2014 yılı mahallelere göre dağılımı Tablo 27'de verilmektedir. (bkz. Harita-8 Mahalle Sınırları ve Yoğunlukları)

Tablo 18. 2014 Yılı Arhavi Kentsel Nüfusunun Mahallelere Göre Dağılımı

Mahalleler	Hane Sayısı	Nüfus(Kişi)
Musazede	1671	6717
Aşağı Hacılar	439	1359
Yukarı Hacılar	276	1006
Cumhuriyet	213	1010
Boğaziçi	952	4917
Yemişlik	72	333
Kale	80	559
TOPLAM	3703	15.901

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2014

Grafik 3. Arhavi Kentsel Nüfusunun Mahallelere Göre Dağılımı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2014

Tablo 20. Mahalle Nüfusu, Hane Sayısı, Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü ve Hanedeki Ortalama Hane Sayısı(2009)

Mahalle	Nüfus(kişi)	Hane Sayısı	Ort. Hane Halkı Büyüklüğü	Ortalama Aile Büyüklüğü	Hanede Ortalama Aile Sayısı
Musazade	6717	1671	1.1	5.0	1
Aşağı Hacılar	1359	439	1.2	3.6	1
Yukarı Hacılar	1006	276	1.3	3.8	1.2
Cumhuriyet	1010	213	1.4	4.2	1
Boğaziçi	4917	952	1.3	4.2	1.1
Yemişlik	333	72	1.2	4	1.1
Kale	559	80	1.1	4.2	1
İlçe Geneline	15.901	3703	1.2	4.1	1.05

Kaynak: Artvin Sağlık Ocağı Verileri, 2014

Tablo 21. Mahallelere Göre Nüfus Yoğunlukları

Mahalle Adları	Brüt Yoğunluk (kişi/ha)
Musazade	27.72
Aşağı Hacılar	6.10
Yukarı Hacılar	1.87
Cumhuriyet	2.96
Boğaziçi	69.05
Yemişlik	0.56
Kale	1.88
Kent Bütününde	6.89

Kaynak: Belediye ve Yöre Çalışmaları,2014

4.2.1. NÜFUSUN YAPISI

4.2.1.1.CINSİYET

Arhavi İlçesi 2014 nüfus yapısı cinsiyet olarak incelendiğinde; erkek nüfus oranının azaldığı, kadın nüfus oranının arttığı görülmektedir. Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 30'de; cinsiyete göre nüfus dağılımı Tablo 31'de gösterilmektedir.

Tablo 19. Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı

YAŞ GRUPLARI	CİNSİYET		TOPLAM	
	ERKEK	KADIN	KİŞİ	%
0-4	610	581	1191	5.86
5-9	650	577	1227	6.04
10-14	683	660	1343	6.61
15-19	734	772	1456	7.17
20-24	685	658	1343	6.61
25-29	724	754	1478	7.28
30-34	729	679	1408	6.93
35-39	668	702	1370	6.75
40-44	697	780	1477	7.27
45-49	779	758	1537	7.57
50-54	772	644	1416	6.97
55-59	748	663	1411	6.95
60-64	468	450	918	4.52
65-69	326	411	737	3.63
70-74	274	362	636	3.13

75-79	215	291	506	2.49
80-84	211	315	526	2.59
85-89	79	183	262	1.29
90+	11	53	64	0.34
Toplam	10.063	10.243	20.306	100.00

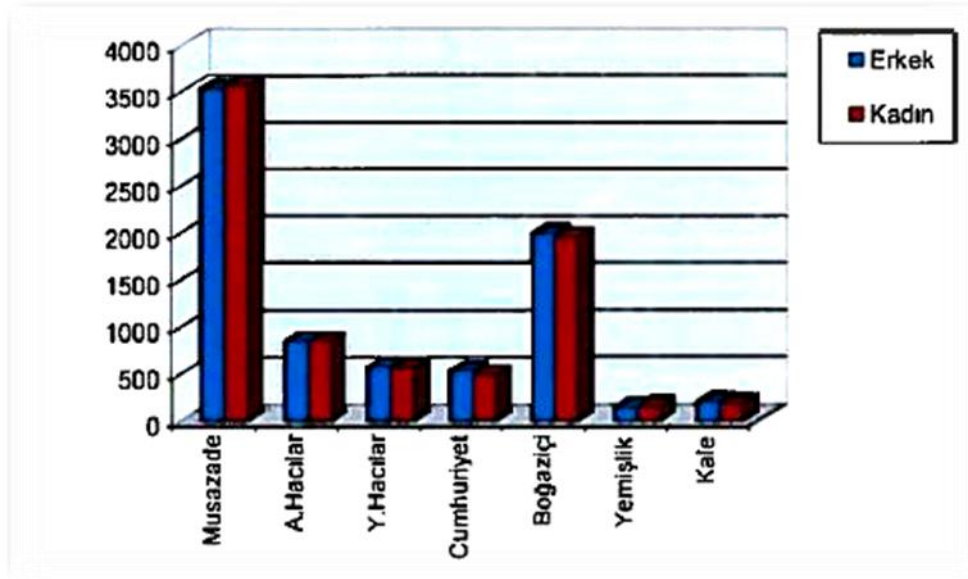
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2014

Tablo 20. Arhavi İlçesi Mahalle Nüfuslarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Mahalle	NÜFUS(KİŞİ)		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Musazade	3572	3625	7197
Aşağı Hacılar	903	887	1790
Yukarı Hacılar	601	564	1165
Cumhuriyet	537	494	1031
Boğaziçi	2043	1993	4036
Yemişlik	140	150	290
Kale	204	188	392
İlçe Genelinde	8000	7901	15901

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu,2014

Grafik 4. Arhavi İlçesi Mahalle Nüfuslarının Cinsiyete Göre Dağılımı

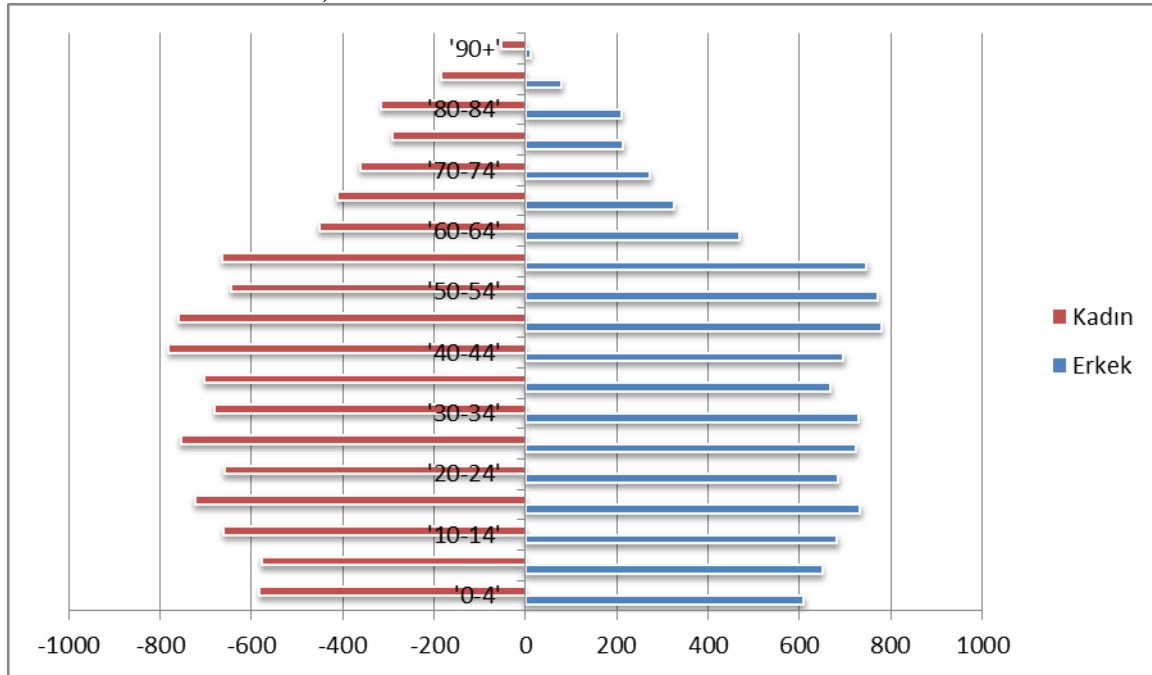
Kaynak: Arhavi Sağlık Ocağı Verileri, 2014

Arhavi İlçesi'nde 7 adet mahalle bulunmasına rağmen kentsel nüfus Kaymakamlık, Belediye gibi idari yönetimlerin ve kentsel ticaretin yoğunlaştığı Musazade Mahallesi'nde toplanmıştır. Iskanda tercih edilen ikinci mahalle ise Boğaziçi Mahallesi'dir. Yemişlik ve Kale Mahalleleri ilçenin iskânında en az tercih edilen mahalledir. İlçe nüfusunun belli bir bölgede yüksek yoğunlukla iskân etmemesi için bu ilçede geri kalmış bu mahallelerin plan kararları ile cazip hale getirilmesi gerekmektedir.

4.2.1.2.NÜFUS PİRAMİDİ

Arhavi İlçesi'nde genç nüfusun payı yüksektir. En fazla yığılma 25-29 yaş grubundadır. Ancak 5-9, 10-14, 15-19, 20-24, 30-34, 35-39 yaş gruplarında görülen yığılmalar %4 dilimin üzerindedir. 2014 yılı nüfus piramidinde görüldüğü gibi, nüfusun büyük çoğunluğu 5-39 yaş grubu dilimlerindedir.50 yaşın üstündeki yaş gruplarında ise azalma söz konusudur. Arhavi İlçesi 2014 yılı nüfus piramidi genel özellikleriyle gelecekte nüfusun hızla artmayacağını göstermektedir. Ancak, büyükşehirlerden dönüşlerin yaşandığı da gözlemlenmektedir.

Grafik 5. Nüfus Piramidi, 2014

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2014

Tablo 21. Arhavi Kentsel Nüfus Özellikleri(2014)

NÜFUS ÖZELLİĞİ	AÇIKLAMA	ARHAVİ	
		Toplam	Oran %
Toplam Nüfus		20306	-
Erkek Nüfus		10063	49.55
Kadın Nüfus		10243	50.45
Çocuk Nüfus	0-14 yaş grubu	3761	18.52
Faal Nüfus	15-64 yaş grubu	13814	68.03
Yaşlı Nüfus	65+ yaş grubu	2731	13.45

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2014

Tablo 22. Arhavi Kentsel Nüfus Özellikleri Yüzdesi(2014)

NÜFUS ÖZELLİĞİ	AÇIKLAMA	ORAN (%)
Doğurganlık Oranı	$(0-1)/(15-44)$ Kadın Nüfus $\times 100$	5.78
Ana Çocuk Oranı	$(0-14)/(15-44)$ Kadın Nüfus $\times 100$	89.52
Okullaşma Oranı	$\text{Öğrenci Sayısı}/(5-14)\times 100$	129.25
Cinsiyet Oranı	Erkek Nüfus/Kadın Nüfus $\times 100$	101.22
Bağımlılık Oranı	$(0-14)+(65+)/(15-64)\times 100$	40.15

Kaynak: Arhavi Sağlık Ocağı Verileri, 2014

5. SOSYAL YAPI

Arhavi ilçesi, ülkemizde okur-yazar oranı en yüksek olan ilçelerimizdendir. Okuma-yazma oranı %99.9'dur. İlçe genelinde, 2010-2011 Eğitim ve Öğretim yılında okul öncesi eğitim alanında 81 öğrenci, 6 adet ilköğretim okulu ve 1 adet pansiyonlu ilköğretim okulunda 2.586 öğrenci, 4 adet lisede 775 öğrenci olmak üzere toplam 3442 öğrenci eğitim ve öğretim görmektedir. Çoruh üniversitesine bağlı Arhavi meslek Yüksekokulu 100 öğrenci ile 2007 yılında kurulmuştur. Meslek Yüksek Okulu, Pazarlama Ticaret Bölümü, Dış Ticaret Programı ile Büro Hizmetleri ve Sekreterlik bölümü Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Programı ile 2009-2010 akademik yılında eğitim-öğretim hizmetine başlamıştır.

İlçede bir tane özel dersane ve 1 adet özel sürücü kursu merkezi hizmet vermektedir. Arhavi halkının çağdaş eğitim ve öğretime verdiği değer, ilçeye "Türkiye Genelinde Nüfus Oranına Göre En Çok Profesör Yetiştiren İlçe" statüsünü kazandırmıştır.

İlçede, Çarmıklı Eğitim Kültür Merkezi binasında hizmet veren 1 adet sinema salonu mevcuttur. Çarmıklı Sinema Salonu 1-8 Ağustos 2010 tarihleri arasında düzenlenen ilk "Uluslararası Arhavi Film Festivali"ne ev sahipliği yapmıştır. Festivalde Türk sinemasında

önemli filmlerin yanı sıra, Gürcistan, Bulgaristan, Mısır, Azerbaycan, Romanya, İran ve Sırbistan ülkelerinde dünya ünlü belgesel ve film yapımcılarının Arhavi'ye gelerek yaptıkları çekimler ışığında hazırladıkları belgesel kısa film ve animasyonlarda gösterilmiştir.

Arhavi İlçesi'nde bulunan Halk Eğitim Merkezi 2 Şubat 1977 yılında kurulmuştur. O yıllarda PTT Evinin hemen yanında 110 m² lik tek katlı bir binada hizmet veren okul, 1989 yılında Öğretmenevi olarak kullanılan Çaycılar Kooperatifine ait binada hizmet vermiştir.5 Ekim 1996 tarihinden sonra da Çarmıklı Kültür ve Eğitim Vakfına ait 350 m²lik binanın 3 odasında eğitim ve öğretim vermeye devam etmektedir.

Arhavi İlçesi ülke içerisindeki okur-yazar oranı en yüksek olan ilçe statüsüne uygun olarak bölgenin de en büyük kütüphanesine sahiptir.1996 yılında Çarmıklı Kültür ve Eğitim Vakfı hizmet binası içerisinde tam bir katta hizmet veren kütüphanede 1 yönetici olmak üzere toplam 3 kişi çalışmaktadır.2010 yılında kayıtlı üye sayısı 1122 kişi olan kütüphanede yaklaşık 18.000 adet yayın bulunmaktadır. Kütüphaneye ulaşan süreli yayınların sayısı ise 2010 yılında 27 adet iken 2011 yılında artmış ve 38 adet olmuştur.

Arhavi İlçesi'nde sosyal yaşam çok hareketlidir. Kaymakamlık ve Belediye Başkanlığı'nın organizasyonunda hemen hemen her ay bir dizi etkinlik düzenlenmektedir. İlçe çeşitli organizasyonlara ev sahipliği yapmaktadır. Bu organizasyonların en önemlisi 1973 yılından beri düzenlenen "**Arhavi Kültür ve Sanat Festivalidir.**" ilçede düzenlene diğer etkinliklerin en önemlileri;

-Arhavili İsmail Heykel Yarışması 22 Mart-08 Ağustos 2010

-1. Uluslararası Mençuna Belgesel Kampı 15-23 Mayıs 2010

-1Uluslararası Fotoğraf Çalıştay 17-25 Temmuz 2010

-Yayla Festivali 23-25 Temmuz 2010

-1. Uluslararası Arhavi Film Festivali 01-08 Ağustos 2010

-38. Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali 06-08 Ağustos 2010

-1. Artvin En İyi Kivi Yetiştiriciliği Yarışması

İlçede çeşitli sportif aktivitelerin gerçekleştirilebildiği 1 adet spor salonu ile çim futbol sahası bulunmaktadır.

Yöreye özgü bir etkinlik olarak atmaca avcılığının ilçe genelinde önemli bir yeri bulunmaktadır.

İlçede 1'i kamuya 2'si de özel sektöre ait olmak üzere 3 çay fabrikası mevcuttur.2008 yılında tamamlanan 1 adet küçük sanayi sitesi 100 işyeri kapasitesindedir.

Arhavi Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 24 anonim şirket, 169 limitet şirketi ve 377 adet de şahıs üye mevcuttur.

İlçede bulunan 4 adet banka şubesinin 2'si özel 2'side kamu bankasıdır. Bunun dışında ilçede, 4 adet meslek odası ve çeşitli alanlarda faaliyet gösteren 25 adet dernek bulunmaktadır.

Arhavi İlçesi'nde haftada 2 gün yayınlanan 2 adet yerel gazete bulunmaktadır.

Arhavi'nin kendine has zengin bir kültür ve folklor mirası vardır. İlçede Laz Kültürü ağırlıktadır. Ancak özellikle kamu kuruluşlarında görev alan personellerin Anadolu'nun farklı yörelerinden gelerek ilçeye taşıdıkları kültürel değerlerin izlerini de görmek mümkündür.

Geleneksel değerler, örf ve adetler bağlı bir yaşam sürdüren halk, ataerkil aile yapısına büyük önem vermektedir.

Dışarıya açık ve gelişmeye önem veren çağdaş değerlere sahip bir toplum olma özelliği gösteren ilçede gençlerin boş vakitlerini geçirebileceği sosyal alanların başında ilçe halk kütüphanesi, halk eğitim merkezi salonu ile sinema salonu gelmektedir. Eğlence mekânı anlamında ise düğün salonları ile sahilde bulunan peyzajı kısmen tamamlanmış olan özel çay bahçe alanları ile eğlence aletlerinin bulunduğu lunapark alanı bu alanların başında gelmektedir. Genç erkek nüfusun vakitlerini değerlendirmeleri için tercih ettikleri diğer mekân ise internet kafeleridir. Merkez camii önünde gerçekleşmiş olan meydan çalışması ise yöre halkının toplandığı diğer bir önemli buluşma noktasıdır.

Arhavi İlçesi'nde spor faaliyetlerine karşı ilgi çok fazladır. Mevcut tek spor kulübü Arhavi Spor Kulübüdür.1955 yılında kurulan kulüp bünyesinde BAL Ligi'nde mücadele veren bir futbol takımı, Hentbol 1. Lig'de mücadele eden Bayan Hentbol takımı, 10'a yakın milli sporcuyla Boks Takımı ve Aktif Karate Sporunu yapan 52 sporcusu vardır. Takımlar antrenmanlarını ve maçlarını İlçede' ki açık spor sahalarında veya spor salonlarında yapmaktadır.

Arhavi İlçesi'nin en önemli eksikliği aktif yeşil alanların azlığıdır. Onaylı imar planında 280.000 m² aktif yeşil planlanmış olmasına rağmen yapımı gerçekleşmiş park alanları ile çocuk bahçelerinin sayıları azdır.

Yerleşimde elektrik tüketiminde bir sorun yaşanmamaktadır. İçme suyu şebekesi yeterli olup yenilenmektedir. İlçenin mevcut içme suyu 2 adet derin kuyudan sağlanmaktadır. Yağmur suyu şebeke hattı olmayan ilçede kanalizasyon şebekesi fenni olmayan (bacasız) ve

yetersizdir. Atık sular en kısa mesafelerde çevre ve toplum sağlığı açısından sakınca yaratacak şekilde arıtılmadan en yakın derelere verilmektedir.

İlçedeki telefon hatları kısmen yer üstü kısmen yeraltındadır. Telefon santrali 6000 aboneye hizmet verebilecek kapasitededir. (bknz. Harita 9-Sosyal Donatı Alanları)

6. EKONOMİK YAPI

İlçe ekonomisi genellikle çay tarımına ve kısmen de fındık üretimine dayalıdır. İlçe genelindeki işlenebilir tarım arazisi yaklaşık olarak toplam 48.000 dekadır. Bu alanın 30.000 dekarı çaylık, 90.00 dekarı fındıklık, 7.000 dekarı da mısır ve diğer kalan kısmı ise sebze ve meyve alanıdır. Bu tarımsal faaliyetlerden yaş çay üretimi 21.500 ton, kuru çay üretimi 3.870 ton tahmini fındık üretimi de 800 tondur.

Arhavi’de, alternatif ürün alanında kivi üretiminde önemli bir gelişim sağlanmıştır. 1990-2002 yılları arasında çiftçilere yaklaşık 20 bin adet kivi omçası dağıtılmış ve 400 dekarlık bir alanda üretim gerçekleştirilmiştir. İlçede, 1999-2002 yıllarında yıllık ortalama 50 ton kivi üretimi gerçekleştirilmiştir.

İlçede ticari anlamda hayvancılık gelişmemiştir. Aile ihtiyacının karşılanması ve kısmen de pazara sunma amaçlı küçük ve büyükbaş hayvancılık mevcuttur.

Arıcılık ilçede oldukça gelişmiştir. Büyük çoğunluğu gezgin olan 200 civarında belgeli arıcı mevcuttur. İlçe, Tarım ve Köy işleri Bakanlığınca Kafkas ırkı arı yetiştiriciliği açısından “izole bölge” kapsamına alınmıştır.

İlçe yüzölçümünün yarısından fazlası ormanlıktır. Orman İşletme Müdürlüğü kayıtlarına göre 30.882 hektar genel sahanın 17.450 hektarı ormanlık alandır. Köylerin 20 adedi orman içi veya orman kenarı köyü özelliğini taşımaktadır. Yaygın ağaç türleri ise kayın, kızılğaç ve kestanedir.

İlçede ikisi çay fabrikası biri çimentolu yonga levha (BEYOPAN), biri de ARSAN Silah fabrikası olmak üzere 4 adet sanayi tesisi mevcuttur Bu tesislerde, yıllara göre değişmekle birlikte ortalama 850-900 kişi civarında daimi veya geçici personel istihdamı sağlamaktadır.

İlçede, kooperatifçilik oldukça gelişmiştir. Mevcut kooperatiflerin 5 adedi tarımsal

amaçlı, 6 adedi ticari amaçlıdır.

Arhavi Ticaret ve Sanayi odasına kayıtlı 13 anonim şirket, 117 limited şirket, 6 kolektif şirket ile 22 kooperatif ve 180 adet de şahıs üye mevcuttur. Esnaf ve Sanatkârlar Odası üye sayısı 656, Çay Ekiciler Kooperatifi üye sayısı ise 3814' dür. İlçede 3 adet banka şubesi bulunmaktadır.

Yapımı tamamlanan 100 işyeri kapasiteli Arhavi küçük Sanayi Sitesinin İlçe ekonomisine kazandırılmıştır.

6.1.ÇALIŞANLARIN EKONOMİK FAALİYETLERE DAĞILIMI

Ana faaliyet kolu tarımda genel olarak, aile içi tarımsal işletmeler mevcuttur. Bunun yanı sıra özellikle çay toplama zamanlarında komşu tarlasında çalışma imkânı bulan yöre halkı mevsimlik işçi statüsünde çalışmaktadır.

Tablo 23. Çalışanların Ekonomik Faaliyetlere Dağılımı(2015)

SEKTÖRLER		ÇALIŞAN SAYISI(kişi)	TOPLAM ÇALIŞANLARA ORANI(%)
Tarım	Tarım ve Hayvancılık	5160	63.14
Hizmetler	Resmi Kurum	304	3.72
	Eğitim	369	4.51
	Sağlık	244	2.98
	Ticaret	990	12.11
	Ulaşım	295	3.61
Sanayi	Sanayi	811	9.92
	İnşaat	-	-
İyi Tanımlanmamış İşler		-	-
TOPLAM		8173	100.00

Kaynak: Yerinde Yapılan Çalışmalar, Belediye ve Anketler

6.2. GELİR DÜZEYİ, GELİRLE İLGİLİ ENDEKSLER, GELİR DAĞILIMI, İŞSİZLİK VE MARJİNAL SEKTÖR

Türkiye’de, gelir dağılımının bozuk olması bölgesel yoksulluk sorununu da beraberinde getirmektedir. Ülkenin, 2015 yılının birinci çeyreği itibariyle milli geliri (GSMH) 30 milyar 89 milyon TL’dir. 2015 yılı için satın alma gücü paritesi (SGP) (ABD Doları/TL) fert başına GSYH 10 bin 404 ABD dolarıdır.

Tablo 24. Bölgeler İtibarıyla, Tüketim Harcamalarına İlişkin Fiyat Düzeyi Endeksi

İstatistiki Bölgeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
TÜRKİYE	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	103.0	103.2	103.7	103.6	103.1	103.0	102.9

Kaynak: TÜİK

6.3. SEKTÖREL YAPI ANALİZİ

6.3.1. TARIM VE MADEN SEKTÖRÜ

Arhavi ilçesinde en fazla çay ürünü yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bazı toprak sahiplerinin hasat zamanı imece usulü ile ilçedeki diğer tarım sektörü ailelerinden yardım almaktadır.

İlçe ekonomisi genellikle çay tarımına ve kısmen de fındık üretimine dayanmaktadır. İlçe genelindeki işlenebilir tarım arazisi yaklaşık olarak toplam 4.000 dekadır. Bu alanın 30.000 dekarı çaylık, 90.000 dekarı fındıklık, 7.000 dekarı da mısır ve diğer kalan kısmı ise sebze ve meyve alanıdır. Bu tarımsal faaliyetlerden yaş çay üretimi 21.500 ton, kuru çay üretimi 3.870 ton tahmini fındık üretimi de 800 tondur. Arhavi’de alternatif ürün alanında kivi üretiminde önemli bir gelişim sağlanmıştır.1990-2002 yılları arasında çiftçilere yaklaşık 20.000 adet kivi omçası dağıtılmış ve 400 dekarlık bir alanda üretim gerçekleştirilmiştir. İlçede ticari anlamda hayvancılık gelişmemiştir. Aile ihtiyacının karşılanması ve kısmen de pazara sunma amaçlı küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık mevcuttur. Arıcılık ilçede oldukça gelişmiştir. Büyük çoğunluğu gezgin olan 200 civarında belgeli arıcı mevcuttur.

6.3.2. SANAYİ

İlçede ikisi özel olmak üzere toplam 3 adet çay fabrikası mevcuttur. Bu tesislerde yıllara göre değişmekle birlikte ortalama 450-500 civarında daimi veya geçici personel istihdamı sağlamaktadır.

1989 yılında Arhavi Tarım Sanayi olarak hizmete giren ve 1997 yılında OFÇAY tarafından satın alınan çay fabrikası 7000 m² kapalı olmak üzere toplam 12000 m²lik bir alanda hizmet vermektedir. Fabrikanın 1989 yılında 25 ton olan kapasitesi günümüze geldiğinde artırılmış ve 180 ton olmuştur. Personel durumu atıl devre süresinde 15 kişidir.

Fabrikada işlenen yaş çay alımlarının %60'ı Arhavi ve Hopa ilçelerinden , %40'ı çevre yerleşimlerden gerçekleştirilmektedir. OFÇAY'ın ileriye yönelik yatırım programları mevcut olup arazi eksikliği nedeniyle ek sanayi alanı bulunmadığından mevcut fabrika binasının geliştirilmesini planlamaktadır.

1994 yılında AKFA ÇAY Fabrika sahasını alarak kurulan LIPTON ÇAY Fabrikası ise günlük 160 ton yaş çay işletme kapasitesine sahiptir. Fabrika sahasının ilk kullanımı tuğla fabrikası iken 1986 yılında Akfa Çay Fabrikası olarak işletmeye girmiştir.

İlçede Doğu Çay'ın yaş çay alım sahası mevcuttur. Sadece kampanya döneminde çalışanı vardır. Bu dönem günlük 150 ton yaş çay alımı yapılmakta. Bu ürünlerde 200 kişi tarafından toplanıp işlenmek üzere Fındıklı İlçesi'ndeki fabrikaya aktarılmaktadır.

1965 yılında TEKEL Genel Müdürlüğü kapsamında faaliyet göstermeye başlayan ÇAYKUR, 1963 yılında çay tekel işletmesi TEKEL'in sorumluluk alanından çıkarılınca günümüzde halen KİT olarak faaliyetini sürdürmektedir. 9981 m² tesis alanına sahip olan ÇAYKUR İşletmesi'nin hizmet verdiği toplam alan 23.849 m² dir. Hammaddenin %80'i şehir içinden %20'si Hopa İlçesi'nden temin edilmektedir. Ayrıca, Kavak Köyünde, daha önce kömür işleme tesisi olarak yapılmak istenirken, 97.492 m² alan, ÇAYKUR tarafından satın alınarak, yeni bir tesis kurulmaktadır.

İlçede, kooperatifçilik oldukça gelişmiştir. Mevcut kooperatiflerin 5 adedi tarımsal amaçlı, 6 adedi ticari amaçlıdır. Arhavi Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı 13 anonim şirket, 117 limited şirket, 6 kolektif şirket ile 22 kooperatif ve 180 adet de şahıs üye mevcuttur.

6.2.3. HİZMETLER SEKTÖRÜ

Hizmet sektöründe çalışanların sayısı toplamda 1754 kişidir. Hizmet sektörü içinde resmi kurum, eğitim, sağlık, ticaret ve ulaştırma faaliyetlerinde çalışanlar değerlendirilmiştir.

Resmi kurumda çalışanlar, çalışan nüfusun %3.42'sini kapsamaktadır. Toplamda 254 kişiyi çalıştığı resmi kurumlar arasında Belediye, Orman İşletme Müdürlüğü, Türk Telekom, Halk Eğitim Merkezi, Askerlik Şubesi, Adliye, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Seçim Kurulu, Kadastro Müdürlüğü, Tapu Müdürlüğü, Nüfus Müdürlüğü, Müftülük, Mal Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğü, Kaymakamlık, Sosyal Yardımlaşma Vakfı, Halk Kütüphanesi bulunmaktadır.

İlçe Belediye teşkilatı, Çarmlıklı Vakfı hizmet binası içinde 2. , 3. ve 4. katlarda bulunan toplam 10 adet odada hizmet vermektedir.

Kaymakamlık makamı, Arhavi'nin 1 Haziran 1954 yılında tekrar ilçe statüsüne kavuşmasıyla birlikte hizmet vermeye başlamıştır.

Hükümet Konağı, Kaymakamlık Katı

Hükümet konağı içerisinde yer alan diğer kurumlar ise Nüfus Müdürlüğü, Mal Müdürlüğü, Sosyal Yardım Vakfı, Tapu Müdürlüğü, Müftülük, İlçe Seçim Kurulu, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'dür. Adliye olarak yeni bir yapı inşa edilmiş ve hemen Hükümet Konağının yanında yer almaktadır.

Arhavi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Hükümet Konağı'nın 1. katında 1 kanatta hizmet vermektedir.

Arhavi İlçe Seçim Kurulu, hem hizmet verdiği personel sayısı açısından hem de hizmet verilen alan açısından en fazla sıkıntı yaşayan kurumdur.

İlçe Müftülüğü, Hükümet Konağı'nın 1. katında, 3 adet hizmet odasında faaliyettedir. Yer ihtiyacı olduğundan, ilçe terminal binası arkasında yeni bir hizmet binası inşa edilmiştir.

İlçe Kadastro Müdürlüğü, Sahil Yolu üzerinde, mülkiyeti İl Özel İdaresi'nde bulunan 2 katlı taşınmazda, 240 m² büyüklüğünde bir alanda hizmet vermektedir.

Arhavi Meslek Yüksek Okulu, Artvin Çoruh Üniversitesi'ne bağlı olarak 17 Mayıs 2007 tarih ve 5662 sayılı tarihli kanun ile kurulmuştur. Meslek Yüksekokulu 2009-2010 akademik yılında eğitim-öğretim hizmetine başlamıştır. Pazarlama ve Dış Ticaret Bölümü, Dış Ticaret Programı ile Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı programı ile hizmet vermektedir. 1 laboratuvarı, 1 kütüphanesi ve 1 yemekhanesi bulunan 3 katlı okul binasında 6 derslik mevcuttur. Mülkiyeti Arhavi Tarımsal Kalkınma Kurumu'na ait olan 2070 m² lik arsa alanı üzerinde 943 m² eğitim binası vardır. Ancak yüksekokulun hizmet alanı yeterli değildir.

Arhavi Meslek Yüksekokulu

Arhavi Endüstri Meslek Lisesi, 1994 yılında eğitim-öğretim hayatına başlamıştır. 18 derslik, 9 atölye ve laboratuvarı bulunan eğitim kurumunun hizmet alanı yeterlidir.

Boğaziçi Mahallesi'nde bulunan Arhavi Anadolu Lisesi, 2005 yılında 3 katlı betonarme binada hizmete girmiştir. Mülkiyeti İl Özel İdaresi'ne ait olan taşınmazın arsa büyüklüğü 3000 m²'dir. 900 m² büyüklükte olan hizmet binası kapsamında 16 adet derslik, 3 laboratuvar ve 2 adet bilgisayar salonu bulunmaktadır.

Arhavi Anadolu Lisesi

İlçedeki tek Kız Teknik ve Meslek Lisesi, 1995 yılından beri Boğaziçi Mahallesi'nde faaliyettedir. 4 katlı betonarme bir hizmet binasına sahip olan eğitim kurumunun taşınmaz mülkiyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na aittir. 450 m² büyüklüğünde iki binası bulunan lisede 10 derslik, 10 atölye sınıfı ve 1 adet fen laboratuvarı mevcuttur. Taleplere yetişememekte yen, eğitim alanına ihtiyaç duyulmaktadır.

Orhan Yücel Kız Teknik ve Meslek Lisesi

Arhavi Hüseyin Gürkan Lisesi, 1967 yılında eğitim hayatına başlamıştır.

Mehmet Nazif Günel İlköğretim Okulu, Musazade Mahallesi'nde olup 1998 yılında eğitim hayatına başlamıştır. 3 katlı 1715 m² büyüklüğündeki betonarme binasında hizmet veren okulun mülkiyeti İl Özel İdaresi'ne aittir. 2111 m² lik alan üzerinde inşa edilmiş okul binası içerisinde 21 derslik, 1 fen laboratuvarı, 1 teknoloji salonu, 1 bilgisayar odası, 1 kütüphane mevcuttur. İçerisinde anaokulu bulunan eğitim kurumunun yeni yer ihtiyacı mevcuttur.

Mehmet Nazif Günel İlköğretim Okulu

Arhavi Cumhuriyet İlköğretim Okulu, eğitim faaliyetine Cumhuriyet Mahallesi'nde 1969 yılında başlamıştır. 1976 yılında şuan bulunan alana taşınan okul hizmet binası daha sonraki yıllarda tekrar yenilenmiş ve şuanadaki hizmet binasına kavuşmuştur.

Arhavi Cumhuriyet İlköğretim Okulu

Hacılar İlköğretim Okulu, 1969 yılında, Aşağı Hacılar Mahallesi'nde hizmete girmiştir. İlk eğitim yılında Bedri Kutlu'ya ait binanın alt katında eğitim veren okul hizmet yeri, bir yıl sonra mülkiyeti Fahri Özen'e ait binada geçici olarak hizmet vermeye başlamıştır. 1972 yılında ise inşası Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen beş derslik iki katlı binasına taşınmıştır. Bu hizmet binası zamanla ihtiyaca cevap vermediği ve yapıda çökme çatlamlar oluştuğundan tekrar taşınmak durumunda kalmıştır. Yeni okul binası, eski binanın yanında mülkiyeti İl Özel İdaresi'ne ait olan toplam 2000 m² büyüklükteki alan üzerinde inşa edilmiştir. 3 katlı ve 800 m² büyüklükte bu hizmet binasında toplam 16 derslik, 1 fen ve teknoloji laboratuvarı, 1 bilgisayar salonu bulunmaktadır.

Hacılar İlköğretim Okulu

Atatürk İlköğretim Okulu, 1955 yılında eğitim hayatına başlamıştır. Mülkiyeti Milli Eğitim Bakanlığına ait olan 3 katlı binada hizmet veren eğitim kurumu içerisinde 27 adet derslik, 2 laboratuvar ve 1 atölye salonu mevcuttur.

Arhavi İlçesi'nde Kale Mahallesi'nde bulunan bir yatılı bölge okulunda mevcuttur.

Yapımına 1998 yılında başlanan okul binası, mülkiyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na ait olan arsa üzerinde, 1999-2000 eğitim-öğretim yılında Ertuğrul Kurdoğlu Pansiyonlu İlköğretim Okulu olarak açılmıştır.160 erkek 96 kız olmak üzere toplam 256 yatak kapasitesine sahip olan okul, toplamda 550 öğrenci kapasitelidir.

Ertuğrul Kurdoğlu Yatılı İlköğretim Okulu

Arhavi İlçesi'nde bulunan diğer bir ilköğretim okulu, 1990 yılında eğitim hayatına başlayan Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu'dur. Okul mülkiyeti İl Özel İdaresi'ne ait olan 2400 m² büyüklükteki arsa üzerinde 3 katlı 900 m²'lik binada hizmet vermektedir.24 dersliği, 2 laboratuvarı, 1 iş teknik odası, 1 bilgi teknik odası ve 1 kütüphanesi bulunan ilköğretim tesisinde ayrıca 1 özel eğitim sınıfı ve 2 adet okul öncesi eğitim birimi bulunmaktadır.

Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu

Arhavi İlçesi'nde tek köy ilköğretim okulu olan Nuri Özalın 75. Yıl İlköğretim Okulu, Kavak Köyü'nde bulunmaktadır.1986 yılında hizmete giren ilköğretim binasında 8 derslik, 1 laboratuvar ve 1 anasınıfı mevcuttur.

Nuri Özeltin 75. Yıl İlköğretim Okulu

İlçedeki tek özel anaokulu Gaye Çarmıklı Anaokulu'dur.2005 yılında tek katlı 300 m²büyükliğündeki, betonarme bir binada faaliyete başlayan okulun üzerinde bulunduğu taşınmazın mülkiyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na aittir.

Gaye Çarmıklı Anaokulu

Arhavi Devlet Hastanesi hizmet binası ve 16 dairelik lojman binası ile birlikte 10.350 metre kare alan üzerinde edilmiş, 09.02.1982 tarihinde inşaatı tamamlanarak dispensar olarak hizmete açılmıştır.30.11.1986 tarihinde 42 yataklı hastaneye terfi etmiştir. S.S.K. Hastanesi olarak hizmet vermekte iken 5283 sayılı kanun gereği, 20.02.2005 tarihinden itibaren geçici olarak Boğaziçi Devlet Hastanesi olarak bir müddet hizmet vermiş olup daha sonra Arhavi Devlet Hastanesi adı altında hizmet vermeye devam etmektedir. Hastane binasının hizmet vermekte yetersiz olması ve fiziki şartların hastane şartlarına uygun olmaması, ayrıca lojman ve hizmet binasının eski olması nedeniyle Bakanlıkça 55 nitelikli odalı, 40 yatak kapasiteli 2011 yılı içerisinde yeni hastane binası planlanmıştır. Aynı yıl itibari ile ihaleye çıkılmış olup, 2012 yılının Ocak ayı içerisinde yeni hastane binasının inşaatına başlanmış, 2017 yılında tamamlanarak hizmet vermeye başlamıştır.

Arhavi Sağlık Ocağı'nda 2 'si mütehassis doktor olmak üzere toplam 7 doktor, 2 hemşire, 8 ebe, 2 hizmetli, 1 şoför, 5 sağlık memuru, 1 laborant, 1 röntgen çalışanı ve 1 tıbbi sekreter çalışmaktadır.

Arhavi İlçesi'nde, 2011 yılı itibariyle faaliyet gösteren ticaret ve küçük sanatlar işletme sayısı 526 adettir. İşletmelerin %22'si gıda maddeleri satış grubunda , %2'si büro-mesleki hizmetler grubunda , %38'i gıda harici diğer ticari işletmeler grubunda , %19'u eğlence ve konaklama grubunda , %11'i para ve kredi kurumları grubunda , %2'si ulaşım ve depolama grubunda , %16'sı ateşli ve gürültülü küçük sanatlar grubunda yer almaktadır. Ticaret ve küçük sanatlar sektöründe çalışanları %86'sı Arhavi İlçesi'nde ikamet etmektedir. İlçeye başta Hopa İlçesi olmak üzere Fındıklı İlçesi'nden çalışmak için gelenler vardır. İlçede faaliyet gösteren işletmelerin %57'si kendi mülkünde faaliyet göstermektedir.

Yerinde yapılan ticaret anketi verilerine göre işletmeler, faaliyet gösterdikleri bölgelerden genelde memnun olsalar da hemen hemen hepsi (94'ü) ilçe merkezinde, Fevzi Çakmak, millet Caddeleri gibi işlek cadde üzerinde faaliyet göstermeyi arzulamaktadır.%82 işletmenin yeni bir hizmet veya depolama alanına ihtiyacı bulunmamaktadır. Hammadde temini çoğunlukla (%82) Trabzon, Rize ve Samsun illerinden gerçekleşmektedir. Ancak satışa sunulan ürünlerin optik ve ya sağlık malzemeleri gibi özel nitelikler taşıması durumunda ürünler İstanbul ve İzmir illerinden de temin edilmektedir.

Arhavi İlçesi, Hopa İlçe Trafik Şube Müdürlüğüne bağlıdır. Belediyesinin ilçede bulunana güncel araç sayıları ile ilgili bir verisi bulunmamaktadır. Arhavi İlçesi Şoförler ve Otomobilciler Odası ile yapılan görüşmede ise 2004 yılına ait verilere ulaşılmıştır.2004 yılında ilçede kayıtlı araç sayısı 24.500'dür.Günümüzde ilçede 2 adet sürücü kursu ve 10 adet ticari taksi durağı mevcuttur. Arhavi-Hopa, Arhavi-Artvin ve Arhavi-Fındıklı minibüs duraklarında toplamda 35 adet, 13+1 yolcu kapasiteli minibüsler kayıtlıdır.

7. BUGÜNKÜ KENTSEL ALAN KULLANIMI VE ALT YAPI

Arhavi ilçesinde en yüksek rakım 207 metre, en düşük rakım 0 metredir. İlçenin yüzölçümü 314 km² olup, toplam yedi mahallesi vardır. Onaylı hâlihazır harita alanı, yaklaşık 15.508.393 m² alan büyüklüğündedir.

İlçede 1 adet anaokulu, 7 adet ilköğretim okulu, 4 adet ortaöğretim okulu, 1 adet yükseköğretim kurumu, 1 adet Devlet Hastanesi, 1 adet Sağlık Ocağı, Belediye, Türk Telekom, PTT, TEDAŞ, İlçe Jandarma Komutanlığı, Askerli Şubesi, İlçe Emniyet Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü, Cezaevi, Hükümet Konağı, Kadastro Müdürlüğü, Ziraat Odası, Ticaret Odası, Arhavi Spor Kulübü Derneği, Tarım-Kredi Kooperatifi, 3 adet çay fabrikası, 5 adet cami alanı da bulunmaktadır.

İlçede ticaret hem günlük hem de mevsimlik ihtiyacın karşılanmasına yöneliktir. Yerde yapılan araştırmalarda Hopa İlçesi ile Rize ve Trabzon illerinin ilçeye yakın olması ve buralara gün içerisinde düzenli minibüs seferlerinin bulunması nedeniyle halkın kimi ihtiyaçlarını bu yerleşimlerden karşıladığı görülmüştür. İlk kademe sağlık hizmetleri devlet hastanesi ve sağlık ocağında karşılanırken, ileri düzeyde sağlık hizmetleri için Artvin, Rize ve Trabzon illeri kullanılmaktadır.

Arhavi İlçesi'nde merkez, belediye ve hükümet konağının bulunduğu çevre ile Çay-Kur Çay İşletmeleri arasında kalan bölgede oluşmuştur. Resmi kurumlardan Kaymakamlık, Belediye, Adliye, Kadastro Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Müftülük, ilçe Seçim Kurulu, Halk Eğitim Merkezi, İlçe jandarma Komutanlığı'nın hizmet verdiği binalar sahil yolu üzerinde yan yana konumlanmıştır. PTT, Türk Telekom, TEDAŞ ve İlçe Emniyet Müdürlüğü ise Kavak Caddesi konumunda olan İsmet İnönü Caddesi ile ona paralel olan Fevzi Çakmak Caddesi ile bu caddeler dik gelen caddeler üzerinde ve çevresinde toplanmıştır.

Hükümet binası içerisinde, giriş katında Artvin Adliyesi, birinci katında Kaymakamlık Makamı, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Seçim Kurulu, Müftülük, ikinci katında Tapu Sicil Müdürlüğü, İnsan Hakları Danışma Masası, Dernek Büro Şefliği ve ilgili kurumlara ait arşiv odaları, üçüncü katında Sicil Yoklama Müdürlüğü, Milli Emlak ve Mal Müdürlüğü, bilgisayar güçlendirme odası, tahakkuk ve muhasebe odası ile depolama amaçlı odaları mevcuttur.

İlçe Emniyet Müdürlüğü Kavak Caddesi üzerinde, Orman İşletme Müdürlüğü Millet Caddesi üzerinde, Askerlik Şubesi İlçenin Rize girişinde Sahil Yolu üzerinde, ilçe Jandarma Komutanlığı Hükümet Konağı'nın yanında yine Sahil Yolu üzerinde, İlçe Kadastro Müdürlüğü'nün yanında bulunmaktadır. Arhavi K Tipi Kapalı Cezaevi, Kabirse Deresi'nin doğusunda, Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nun güneybatısında ve dere kenarında bulunmaktadır.

Tablo 25. Arazi Kullanım Durumu (2014)

KULLANIMLAR	ALAN(M²)	ALAN(HA)	M²/KİŞİ 20306
Konut Alanı	516.767	51.68	25.45
Ticaret	46.852	4.67	2.31
Açık Pazar	210	0.02	0.01
Küçük Sanatlar	28.102	2.81	1.38
Bakım ve Akaryakıt	5.080	0.51	0.25
Turizm Tesisi	920	0.09	0.05
Sağlık Tesisi	15.730	1.57	0.77
Anaokulu	208	0.02	0.01
İlköğretim	26.608	2.66	1.31
Ortaöğretim	7.191	0.72	0.35
Mesleki ve Teknik Öğretim	765	0.76	0.04
Yüksekokul	1.195	0.12	0.06
Sosyal ve Kültürel Tesis	470	0.05	0.02
Resmi ve İdari Tesisler	6.630	0.66	0.32
Askeri Alan	13.290	1.33	0.65
Dini Tesis	2.021	0.20	0.10
Sanayi Alanı	48.710	4.87	2.40
Depolama Alanı	1.735	0.17	0.09
Terminal+Garaj	2.710	0.27	0.13
Spor Alanı	14.407	14.41	0.70
Park	2.140	0.21	0.11
Mezarlıklar	6.184	0.62	0.30
Bataklık	3.292	0.33	0.16
Teknik Alt Yapı Alanları	3.940	0.39	0.19
Erişme Kontrollü Yollar	85.040	8.50	4.19
Yollar ve Meydanlar	469.940	46.94	23.14
Dolgu Alanı	94.410	9.44	4.65
İfrazlı Alanlar	478.925	47.89	23.59
İfrazsız Alanlar	1.945	0.19	0.10
Ekili-Dikili Alanlar(ifrazsız)	1.874.859	187.49	92.33
Dere ve Dere Yatakları	204.500	.20.45	10.07
Toplam	3.964.776	396.48	195.25

7.1. KONUT YERLEŞME ALANLARI

Yedi mahalleden oluşan Arhavi İlçesi'nde yerleşim, ilçenin düzlüğü olan Kapisre Deresi'nin doğu yönündedir. Hükümet Konağı, belediye, Telekom, PTT ile kentin merkezi, sahil kesiminde birbirine yakın çevrede kurulmuştur. Kale ve Yukarı Hacılar Mahalleleri, ilçenin en yüksek kesimlerindedir.

İlçede, İmar Kanunu ve Yönetmeliklerine göre 18 uygulaması ve ifraz-tevhit işlemleri yapılmış alan çok fazladır. İlçe genelinde, imar planı ile uygun görülen kat adedi kurallarına uyulduğu ancak diğer imar planı hükümlerine uygun yapılaşmanın oluşmadığı görülmektedir.

İlçe'nin en yoğun yerleşim yeri Musazade Mahallesidir. İlçe nüfusunun %70'i Musazade ve Boğaziçi Mahallelerinde ikamet etmektedir.

İlçedeki yeni inşa edilen yapılarda yöresel mimari özelliklerine dikkat edilmemektedir. Günümüzde Türkiye genelinde yaşanan yöreye ait olmayan genel mimari özellikler taşıyan yapıların yapıldığı görülmektedir. Bu yapılaşma türü ilçede yer alan ve geçmişten kalan tipik Karadeniz ev mimarileri ile tezat oluşturmaktadır.

Yapıların en önemli karakteristik özellikleri, zemin katların dükkân kullanımına uygun bir mimari ile yapılaşmış olmasıdır. Ancak bu mekânlar, merkez bölgede ticari işletme yerleri olarak kullanılırken merkezden uzaklaştıkça inşa edilen binalarda bu dükkân bölümlerinin konutların erzak, yakacak deposu olarak kullanıldığı saptanmıştır.

İlçede parselin içinde bulunduğu yapı adasının çevresiyle olan ilişkisine göre üç tür yapı kullanımı vardır. Bunlardan yoğun ilki çay üretimi yapılan alanda görülen geleneksel konut tipidir. Bu konut tipinde ikamet edenler, yer yer büyükbaş hayvan üretim de yaptığından konutlarının yakınında ahırlara da rastlanmaktadır. İlçedeki diğer yapı türü imar planı kararlarındaki kat adetlerine uygun ancak yapılaşma koşulu ile yapı düzeni koşuluna aykırı olarak inşa edilmiş zemin katı işyeri, üst katları konut olarak kullanılan yapılardır. Üçüncü konut doku türü ise imar planı kararlarına uygun olarak inşa edilen ve kullanılan konut türleridir.

Kentin karayolu kenarında ve ticaret bölgesinde yer alan yapılar 6 ve 5 katlı olup çoğunlukla bitişik nizamda inşa edilmişlerdir. Güneye ve doğuya doğru gidildikçe ayrıntılı nizamla 2, 3, 4 ve 5 katlı yapılara rastlanmaktadır. (bkz. Harita-10 Kat Adeti)

Arhavi İlçesi'nin yerleşik nüfusu, yaz aylarında yaklaşık iki katına çıkmaktadır. Çünkü ikametleri farklı şehirlerde olan kimi yöre halkı insanı hem aile büyüklüklerini ziyaret etmek hem de aile topraklarındaki tarımsal ürünlerin toplanmasında görev almak amacıyla ilçeye gelmektedir. İlçede ikinci konut olgusu gün geçtikçe artmaktadır.

Tablo 26. Mahallelere Göre Nüfus ve Hane Halkı Büyüklüğü (2015)

Mahalle	Nüfus(kişi)	Hane sayısı	Ort. Hane Halkı Büyüklüğü	Hanede Ortala aile Sayısı
Musazade	9184	2296	4	1
Aşağı Hacılar	800	200	4	1
Yukarı Hacılar	400	100	4	1.2
Cumhuriyet	120	30	4	1
Boğaziçi	6000	1500	4	1.1
Yemişlik	--	--	--	--
Kale	--	--	--	--
İlçe Genelinde	16504	4126	4	1.05

7.2. KENTSEL, BÖLGESEL MERKEZ, MERKEZİ İŞ ALANI

Arhavi İlçesi'nde 118 adet gıda maddeleri satış üniteleri, 199 adet gıda harici diğer ticari işletmeler bulunmaktadır. Ayrıca 4 adet banka şubesi ve 100 adet lokanta, kahvehane, birahane-meyhaneden oluşan eğlence-konaklama birimlerine sahip olan ilçede 10 adet taksi durağı, mobilya yapım atölyesi, demir doğrama atölyesi, ahşap oyma atölyesi, kitap-kırtasiye, züccaciye kuyumcu, saman satış, kömür satış, beyaz eşya ve mobilya satış, soba ve malzemeleri satış, hattı satış, GSM hat ve iletişim araçları satış, Türk Telekom fatura tahsilat yeri, terzi, hırdavatçı, elektronik alet tamir evi, banka, ahşap doğrama atölyesi, oto ve tamir atölyesi, oto yıkama-yağlama yeri eczane, veteriner, internet cafe, bakkal, manav, fotoğraf stüdyosu, tekel bayisi, kuaför, berber, fitnes salonu, temizlik ürünleri toptan satış, sigorta acenteliği orman ürünleri satış, akaryakıt ve LPG satış, inşaat ve taahhüt bürosu, mimarlık bürosu , inşaat mühendisliği bürosu , avukatlık bürosu ve noter bulunmaktadır. Ayrıca önemli bir çay üretim yeri olan ilçede, Tarım-Kredi Kooperatifi de vardır. TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası ile Mimarlar Odası'nın da ilçe temsilciliği mevcuttur.

Ticari kullanımlar ilçenin ana caddesi konumunda olan İnönü Bulvarı ile ona paralel olan Fevzi Çakmak Caddesi ile bu caddelere dik gelen Şehit Asteğmen Mehmet Altanlar Caddesi ile devamındaki MNG Caddesi ile Millet Caddesi üzerinde ve çevresinde toplanmıştır. Ateşli ve gürültülü küçük sanatlar, ilçenin küçük sanayi sitesi hizmete girmesine rağmen halen bu caddeler üzerindeki dükkânlarda hizmet vermeye devam etmektedir. İlçede hizmet veren oto yıkama-yağlama, kaportacı, oto elektrikçisi, tamircisi ve lastikçisi daha çok Hopa yolu üzerinde konumlanmıştır.

İlçedeki küçük sanatların %69'u 2000 yılı sonrası faaliyete geçmiştir.100 işyeri kapasiteli Arhavi Küçük Sanayi Sitesi, günümüzde aktif olarak kullanılmamaktadır. Oto yıkama-yağlama, oto ve lastik tamir atölyesi, orman işletmeleri ürünleri satış gibi pek çok

küçük sanatlar işletmesi halen ilçe merkezi girişinde içinde faaliyetlerine deva etmektedir.

7.3. SANAYİ YERLEŞME ALANLARI

Arhavi İlçesi'nde üç çay fabrikası mevcuttur. Sanayi alanlarının toplam büyüklüğü 48.710 m²'dir. Çay-Kur İşletmeleri dışında kalan diğer iki özel çay işletme fabrikasının alanı genişleme isteğine sahiptir.

7.4. KENTSEL YEŞİL ALANLAR

İlçe 'de Boğaziçi Mahallesi'nde planlı, iki adet toplam 2140 m² büyüklüğünde çocuk bahçesi alanları bulunmaktadır. Bu parklar ilçenin organize aktif yeşil alanlarıdır. Bunun dışında çocuklar semt arasında ve okul bahçelerinde bulunan oyun sahalarında vakit geçirmektedir.

İlçedeki spor alanları Musazade Mahallesi'nde eski karayoluna cepheli halı saha ve Boğaziçi Mahallesi'nde yer alan açık ve kapalı spor alanıdır. Kapalı spor alanının bina büyüklüğü 1715 m²'dir.

7.5. KENTSEL SOSYAL DONANIM

Planlama alanında sosyal donatı alanı olarak; belediye hizmet binası, hükümet konağı binası Jandarma Hizmet Binası, ilçe askerlik şubesi, devlet hastanesi, sağlık ocağı, ilçe emniyet müdürlüğü, meslek yüksekokulu, Arhavi Hüseyin Gürkan Lisesi, Anadolu Lisesi, Orhan Yücel Kız Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Atatürk İlköğretim Okulu, Mehmet Nazıf Günel İlköğretim Okulu, Hacılar İlköğretim Okulu Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu Ertuğrul Kurtoğlu Yatılı İlköğretim Bölge Okulu, Nuri Özaltın 75. Yıl İlköğretim Okulu, Gaye Çarmıklı Anaokulu, Halk Eğitim Merkezi, Çarmıklı Vakfı, Arhavi kütüphanesi, PTT, Türk Telekom, Tarım Kredi Kooperatifi, TEDAŞ bulunmaktadır.

7.6. TARIM

Arhavi İlçesi'nde çay ürünü üreticiliği ilk sıradadır. Ardından fındık, mısır ve diğer sebze ve meyve ürünlerinin üretimi önemli yer tutmaktadır. İlçe genelinde işlenebilir tarım arazisi yaklaşık olarak toplam 48.000 dekadır. Bu alanın 30.000 dekarı çaylık, 9.000 dekarı fındıklık, 7.000 dekarı da mısır ve diğer kalan kısmı ise sebze ve meyve alanıdır.

İlçede ticari anlamda hayvancılık gelişmemiştir. Aile ihtiyacının karşılanması ve kısmen de pazara sunama amacı küçük ve büyükbaş hayvancılık mevcuttur. Arıcılık ilçede oldukça gelişmiştir. Büyük çoğunluğu gezgin olan 200 civarında belgeli arıcı mevcuttur. İlçede, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca Kafkas ırkı arı yetiştiriciliği açısından 'izole bölge' kapsamına alınmıştır.

T.C Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün, İller Bankası Genel Müdürlüğü'ne

hitaben yazdığı 18/02/1999 tarih ve 0920-5299 sayılı yazısında Artvin Arhavi İlçesi sınırları içerisindeki toplam 4790 dekar yüzölçümü taşınmaza ait toprak etüdünde 1094 dekarlık çay ve fındık bahçesi kullanımlı III.,IV.,VI.,(üçüncü, dördüncü, altıncı)sınıf arazilerden meydana geldiği ve bu alanlardan ekonomik ölçülerde ürün alındığı belirtilmektedir.

Yine T.C Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün, İller Bankası Genel Müdürlüğüne hitaben yazdığı 06/06/1996 tarih ve 194-378 sayılı yazısında Artvin Arhavi İlçesi sınırları içerisinde yer alan toplam 4790 dekar yüzölçümlü taşınmazın incelenmesinde III.,IV,V.,VI.,VII., ve VIII.(üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci)sınıf arazilerden meydana geldiği ve bu alanlarda V. sınıf 256 dekar, VI. sınıf 174 dekar ve VII. sınıf 192 dekar fundalık kullanımlı arazilerin istenilen amaçla uygun görmüştür.

Planlama alanı kapsamında kalan ifradsız ekili ve dikili alanlar 187,49 ha'dır.

7.7. ORMAN

Arhavi İlçesi'nde bulunan orman alanları; şehrsel alan ve imar planına esas jeolojik etüt yapılan arazi sınırları dışında kalmaktadır.

7.8. ASKERİ ALAN

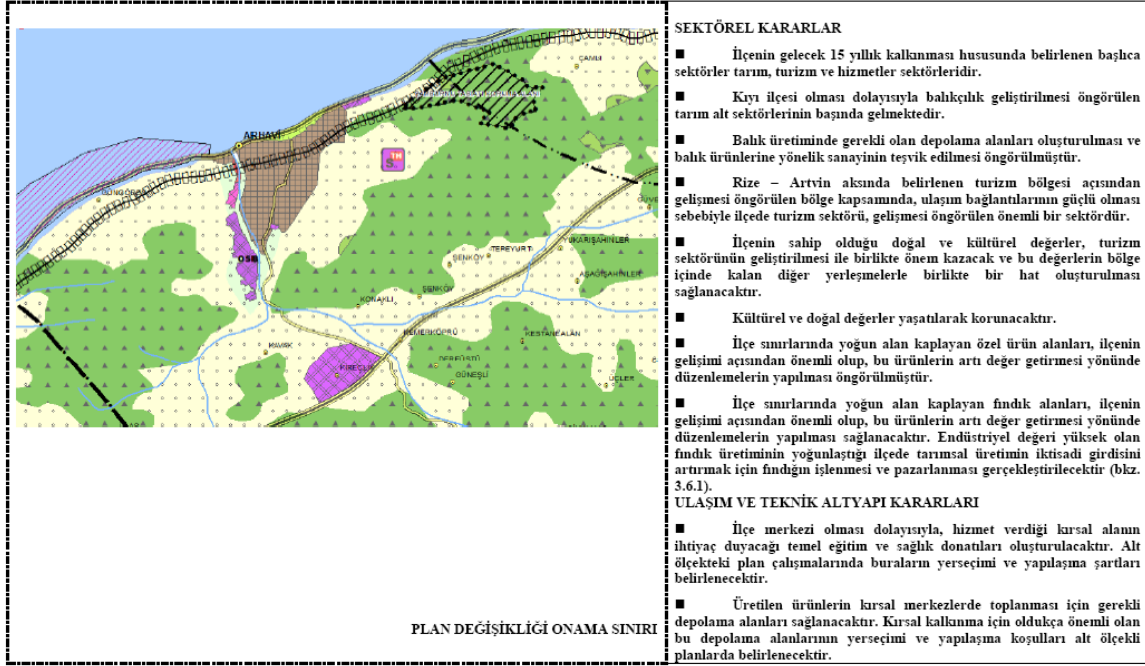
Arhavi Jandarma Komutanlığı hizmet binası, eski Devlet Karayolu üzerinde Kadastro Müdürlüğü binası ve Hükümet Konağı arasındadır. İlçe Asker Şubesi ise kentin Rize yönü girişinde Devlet Hastanesi'nin karşı cephesindedir. İlçenin en büyük askeri sahası ise yine kentin Rize yönü girişinde eski Devlet Karayolu üzerinde yer almaktadır.

8. ÜST PLAN KARARLARI

Arhavi yerleşmesi, 24.06.2011 tarihinde onaylanan ve 03.04.2017 tarihinde revize edilen Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Çevre Düzeni Planı kapsamındadır. Çevre Düzeni Plan kararlarında Arhavi yerleşmesi için öngörülen kararlar ve nüfus kabulleri ile projeksiyon nüfus kabulleri şöyledir:

ÇEVRE DÜZENİ PLANI PLAN AÇIKLAMA RAPORU

6.73 ARTVİN – Arhavi

“SEKTÖREL KARARLAR

- İlçenin gelecek 15 yıllık kalkınması hususunda belirlenen başlıca sektörler tarım, turizm ve hizmetler sektörleridir.
- Kıyı ilçesi olması dolayısıyla balıkçılık geliştirilmesi öngörülen tarım alt sektörlerinin başında gelmektedir.
- Balık üretiminde gerekli olan depolama alanları oluşturulması ve balık ürünlerine yönelik sanayinin teşvik edilmesi öngörülmüştür.
- Rize – Artvin aksında belirlenen turizm bölgesi açısından gelişmesi öngörülen bölge kapsamında, ulaşım bağlantılarının güçlü olması sebebiyle ilçede turizm sektörü, gelişmesi öngörülen önemli bir sektördür.
- İlçenin sahip olduğu doğal ve kültürel değerler, turizm sektörünün geliştirilmesi ile birlikte önem kazacak ve bu değerlerin bölge içinde kalan diğer yerleşmelerle birlikte bir hat oluşturulması sağlanacaktır.
- Kültürel ve doğal değerler yaşatılarak korunacaktır.
- İlçe sınırlarında yoğun alan kaplayan özel ürün alanları, ilçenin gelişimi açısından önemli olup, bu ürünlerin artı değer getirmesi yönünde düzenlemelerin yapılması öngörülmüştür.
- İlçe sınırlarında yoğun alan kaplayan fındık alanları, ilçenin gelişimi açısından önemli olup, bu ürünlerin artı değer getirmesi yönünde düzenlemelerin yapılması sağlanacaktır.
- Endüstriyel değeri yüksek olan fındık üretiminin yoğunlaştığı ilçede tarımsal üretimin iktisadi

girdisini artırmak için fındığın işlenmesi ve pazarlanması gerçekleştirilecektir (bkz. 3.6.1).

ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI KARARLARI

- İlçe merkezi olması dolayısıyla, hizmet verdiği kırsal alanın ihtiyaç duyacağı temel eğitim ve sağlık donatıları oluşturulacaktır. Alt ölçekteki plan çalışmalarında buraların yer seçimi ve yapılaşma şartları belirlenecektir.
- Üretilen ürünlerin kırsal merkezlerde toplanması için gerekli depolama alanları sağlanacaktır. Kırsal kalkınma için oldukça önemli olan bu depolama alanlarının yer seçimi ve yapılaşma koşulları alt ölçekli planlarda belirlenecektir.”

4.6 NÜFUS

Bu planın nüfus projeksiyonları 2007, 2011 ve 2015 yılları yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları dikkate alınarak Aritmetik, Üssel ve Bileşik Faiz yöntemlerinin ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Hesaplama sonucunda elde edilen veriler 24.06.2011 onaylı ÇDP Açıklama Raporunda belirtilmiş olan nüfus kabulleri ile karşılaştırılmıştır. Söz konusu karşılaştırma sonucunda; nüfus projeksiyonları 24.06.2011

48

[T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI, MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ](#)

[ORDU-TRABZON-RİZE-GİRESUN-GÜMÜŞHANE-ARTVİN PLANLAMA BÖLGESİ 1/100.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI PLAN AÇIKLAMA RAPORU](#)

onaylı ÇDP kabullerine göre nüfusu yükselen yerleşmelerin nüfus kabulleri yeniden düzenlenmiş olup tablo 3.9 da verilmektedir.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

TABLO 3-9: İller itibarıyla 2007-2011-2015 yılı resmi nüfus sayımı ve ADNKS sonuçları

Merkez/Rize Bel.	133258	139416	143461
Pazar Bel.	30764	30473	30534
ARTVİN			
Ardanuç Bel.	11948	11802	10890
Arhavi Bel.	19136	19362	20565
Borçka Bel.	24133	23693	22293
Hopa Bel.	32209	32619	34852
Kemalpaşa Bel.	4597	4894	5176
Merkez/Artvin Bel.	32827	33333	34208
Murgul Bel.	6114	5928	7121
Şavşat Bel.	18780	17932	17524
Yusufeli Bel.	22945	21725	20917

50

EK 1- İLÇE VE BELDE YERLEŞMELERİ KENTSEL NÜFUS TAHMİNLERİ

ARTVİN		
İLÇE	BELDE	NÜFUS(2026)
Merkez İlçe	Artvin	45.000
Ardanuç	Ardanuç	18.000
Arhavi	Arhavi	25.000
Borçka	Borçka	30.000
Hopa	Hopa Merkez	49.000
	Kemalpaşa	6.000
Ara Toplam		55.000
Murgul	Murgul Merkez	12.000
Şavşat	Şavşat Merkez	30.000
Yusufeli	Yusufeli Merkez	30.000
İL TOPLAMI		245.000

Görülüyor ki, Arhavi için hizmetler, turizm, kültür ve tarım sektörlerinin önceliklerinden ve öneminden bahsedilmektedir. Çevre Düzeni Planında, 2011 yılında belirlenen projeksiyon yılı 2026, projeksiyon nüfusu 25.000 kişi olduğu belirlenmektedir.

B. SENTEZ

Araştırma raporunun bu bölümünde, Arhavi yerleşmesi imar planı çalışmasını yönlendirecek ve etkileyecek veriler dikkate alınarak, bir genel değerlendirme, bir sentez çalışması yapılmıştır.

9. SENTEZ VE ARAŞTIRMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Arhavi İlçesi, Artvin İli merkezinin kuzeybatısında, 79km uzaklıkta ve deniz kıyısında kurulmuştur. Yüzölçümü 314 km² dir. Doğu Karadeniz Dağları'nın kuzey yamacına kurulmuş olan ilçe, batıda Rize İl'ine bağlı Fındıklı ilçesi ile doğuda Hopa ilçesi ile güneyde Murgul ve Yusufeli ilçeleri ile komşudur. İlçenin kuzeyinde Karadeniz mevcuttur.

Arhavi ilçesi, 1980-2010 yılları içerisinde incelendiğinde, nüfus gelişiminde kentsel nüfusta bir artış, kırsal nüfusta ise bir azalış yaşandığı görülmektedir. İlçedeki kentsel nüfus 1980 yılında 6801 kişi iken 2010 yılına gelindiğinde %184 artarak 19319 kişiye ulaşmıştır. Bu artış oranı %186 artış oranı ile Türkiye kentsel nüfus oranına neredeyse denktir. Hâlbuki idari olarak bağlı bulunduğu Artvin ili bu dönemde kentsel nüfusta %95 oranında artış göstermiştir. İlçe, 1980-2010 yılları içerisinde barındırdığı kırsal nüfus açısından incelendiğinde ise göç verdiği görülmektedir. 1980 yılında barındırdığı kırsal nüfus 10971 kişi iken 2010 yılına gelindiğinde 3709 kişi ile %66 oranında azalmıştır. Bu dönemde ülke genelinde kırsal nüfusta %30'luk, Artvin İl'inde ise %59'luk bir azalma yaşanmıştır.

İlçe toplam nüfusunun yıllar itibariyle azalış göstermesi ilçede dış göç yaşandığının göstergesidir. Ancak kent nüfusunun yıllar itibariyle artış göstermesi de kırsal nüfusun kentsel nüfusa aktığının bir göstergesidir. Kırsalda yaşayan nüfus ekonomik durumu elverdiği ölçüde ilçenin kent yaşamına göç etmekte, kent nüfusu da ekonomik durumu elverdiği ölçüde farklı yerleşimlere göç etmektedir.

İlçede ekonomik hayatı belirleyen faaliyet, tarımsal faaliyetlerdir. Türkiye'nin çay ihtiyacının karşılandığı önemli bir yerleşimimizdir. Arhavi İlçesi'nde de çay üretimi ilk sırada gelmektedir. Fındık ve mısır üretimi, ikinci sırada gelmektedir. İlçe genelinde işlenebilir tarım arazisi yaklaşık olarak toplam 48000 dekadır.

Bu alanın 3000 dekarı çaylık, 90000 dekarı fındıklık, 7000 dekarı da mısır ve diğer kalan kısmı ise sebze ve meyve alanıdır. İlçede ticari anlamda hayvancılık gelişmemiştir. Aile ihtiyacının karşılanması ve kısmen de pazara sunma amaçlı küçük ve büyükbaş hayvancılık mevcuttur. Ancak, arıcılık ilçede oldukça gelişmiştir. Büyük çoğunluğu gezgin olan 200 civarında belgeli arıcı mevcuttur. İlçe, Tarım ve Köy işleri Bakanlığınca Kafkas ırkı arı yetiştiriciliği açısından "izole bölge" kapsamına alınmıştır.

İlçede ikisi özel olmak üzere üç adet çay fabrikası mevcuttur. Bu tesislerde, yıllara göre değişmekle birlikte ortalama 450-500 civarında daimi veya geçici personel istihdamı sağlanmaktadır.

İlçe yüzölçümünün yarısından fazlası ormanlıktır. Orman İşletme Müdürlüğü kayıtlarına göre 30882 hektar genel sahanın 17450 hektarı ormanlık alandır.

Arhavi ilçesi, ülkemizde okur-yazar oranı en yüksek olan ilçelerimizdendir. Okuma-yazma oranı %99,9'dur. Planlama alanında bir adet anaokulu, 7 adet ilköğretim okulu, 4 adet ortaöğretim okulu, bir adet yüksek öğretim kurumu mevcuttur. Ayrıca ilçede, Çarmıklı Eğitim Kültür Merkezi binasında hizmet veren 1 adet sinema ve bölgenin en kapsamlı yayınlarına sahip olan bir kütüphane salonu mevcuttur.

Sosyal ve çağdaş aile yapısına rağmen ilçede etkin olan ataerkil aile yapısıdır. Karadeniz kültürüne özgü gelenek ve görenekler yaşatılmaktadır. Dışa dönük ve çağdaş bir yaşam biçime sahip ilçede festivaller ve yayla turizmi çok önemlidir. İlçenin en önemli festivali 1973 yılından beri düzenlenen "Arhavi Kültür ve Sanat Festivali" dir.

Arhavi İlçesi'nde dikkati çeken ilk görsel değer sık ağaçlarla kaplı tepe ve yamaçlar ile bitki örtüsü çeşitliliğidir. Karadeniz Bölgesi'ni kaplayan yeşilin tüm tonları, yoğun bir şekilde burada da mevcuttur. Dağlardan, tepelerden akan sular, Kapisre Çayı'nın büyüklüğü, dağların tepe noktasında sürekli var olan sis kümeleri görsel bir şölen sunmaktadır. Tipik bir Karadeniz Bölgesi yerleşimi olan planlama alanının her bir noktasında görsel değerlere rastlamak mümkündür. Ancak "Ciha Dağı" önemli bir görü noktasıdır. Çevresi ağaçlarla kaplı olan kale, tam bir görünmezlik içerisinde. Arhavi denildiğinde akla gelen ilk gelen simgelerin başında yer alan Ortacalar Çifte Köprüdür. İlçenin diğer en önemli görü noktasıdır. Kapisre Deresi üzerinde Cigiyazen Mevkii'nde bulunan yıkık kemer köprü ve Sırt Yaylası'nda bulunan Karagöl'de diğer önemli görü noktalarındandır.

İlçe'nin en önemli çevre sorunu, Kapisre Çayı'nın yaşadığı su kirliliğidir. Yerleşimin henüz olmayan kanalizasyon şebeke hattının bir an önce hayata geçirilmesi ve derelerin ıslah edilmesi gerekmektedir.

Çalışanların 2011 yılı içerisinde, ekonomik faaliyetler dağılımı incelendiğinde %68.15 ile en fazla tarım ve hayvancılık sektöründe çalışanın olduğu görülmüştür. Hizmetler sektörü içerisinde ticaret sektörünün %11.26'lık oran ile ilk sırada, %1.80'lik oran ile sağlık sektörünün son sırada geldiği tespit edilmiştir. İlçede sanayi sektöründe çalışan sayısı, tüm çalışanların %8.23'ünü oluşturmaktadır.

İlçede ticaret hem günlük hem de mevsimlik ihtiyacın karşılanmasına yöneliktir. Yerine yapılan araştırmalarda Hopa İlçesi ile Rize ve Trabzon illerinin ilçeye yakın olması ve

buralara gün içerisinde düzenli minibüs seferlerinin bulunması nedeniyle halkın kimi ihtiyaçlarını bu yerleşimlerden karşıladığı görülmüştür. İlk kademe sağlık devlet hastanesi ve sağlık ocağında karşılanırken, ileri düzeyde sağlık hizmetleri için Artvin, Rize ve Trabzon illeri kullanılmaktadır.

Ticari kullanımlar ilçe caddesi konumunda olan İnönü Bulvarı ile ona paralel olan Fevzi Çakmak Caddesi ile bu caddelere dik gelen Şehit Asteğmen Mehmet Altanlar Caddesi ile devamındaki MNG Caddesi ile Milet Caddesi üzerinde ve çevresinde toplanmıştır. Ateşli ve gürültülü küçük sanatlar, ilçenin küçük sanayi sitesi hizmete girmesine rağmen halen bu caddeler üzerindeki dükkânlarda hizmet vermeye devam etmektedir. İlçede hizmet veren oto yıkama yağlama, kaportacı, oto elektrikçisi, tamircisi ve lastikçisi daha çok Hopa yolu üzerinde konumlanmıştır.

Planlı gelişmenin sonucu, Arhavi İlçesi'nde merkez, belediye ve hükümet konağının bulunduğu çevrede ile Çay-Kur Çay İşletmeleri arasında kalan bölgede oluşmuştur. Resmi kurumlardan Kaymakamlık, Belediye, Adliye, Kadastro Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Müftülük, İlçe Seçim Kurulu, Halk Eğitim Merkezi, İlçe Jandarma Komutanlığı'nın hizmet verdiği binalar sahil yolu üzerinde yan yana konumlanmıştır. PTT, Türk Telekom ve TEDAŞ Şehit Asteğmen Mehmet Altanlar Caddesi üzerinde; İlçe Emniyet Müdürlüğü ise MNG Caddesi üzerinde hizmet vermektedir.

İlçe ekonomisinin bölgesine göre güçlü olmaması, tarımsal faaliyetlerin de en önde gelen ekonomik sektör olması nedeniyle ilçe sadece köylerden göç almakta; eğitim, çalışma gibi nedenlerle ise dışarıya göç vermektedir.

Arhavi İlçesi'nde genç nüfusun payı yüksektir. Nüfus 25-29 yaş grubunda yığılmıştır. 2014 yılı nüfus verilerinde, nüfusun 5-39 yaş grubu dilimlerinde yığıldığı görülmektedir. İlçede, 50 yaşın üstündeki yaş gruplarında bir azalma söz konusudur. Arhavi İlçesi 2014 yılı nüfus piramidi genel özellikleri ile gelecekte nüfusun hızla artmayacağını göstermektedir.

Yedi mahalleden oluşan Arhavi yerleşimi, ilçenin düz alana az sayıda sahip olması, kuzeyinde Karadeniz'in güneyinde de yüksek eğimli alanlar ile orman arazilerinin olması nedeniyle nüfusun %71'i merkez bölgede, Musazade Mahallesi ile Boğaziçi Mahallesi içerisinde toplanmıştır. Buna karşılık Yemişlik ve Kale Mahalleleri'nde ikamet edenler toplam nüfusun %4'ünü oluşturmaktadır. Arhavi ilçesi, her dönem imar planlarına sahip olmasına rağmen ilçe halkının özellikle de Musazade ve Boğaziçi Mahallelerinde ikamet etme talebini ve bu mahalleler üzerinde oluşan ikamet etme baskısının azaltamamıştır. Gerek tarım arazilerinin gerekse sağlıklı ve kentleşme biçiminin hatlara geçebilmesi için yeni imar planı kararlarının alınması ve ilçedeki diğer mahallelerin de iskana cazip hale getirilmesi gerekmektedir. İlçe merkezinde ikamet eden ve çalışan nüfusun dengeli ve sağlıklı bir

biçimde mahalleler arası dağılımı gerçekleştirilmelidir.

9.1.EŞİK SENTEZİ

Arhavi, doğal ve yapay eşiklerin sınırladığı, 2350 hektar belediye alanına hizmet vermesine rağmen, toplam arazi varlığının 500 hektar olması ve bu alanın sadece kullanılabilir durumda 250 hektarlık gelişme alanına sahip olması nedeniyle, büyümesi ve gelişmesi mekandan bağımsız olmak zorunda kalan bir yerleşmedir. Bu nedenle, örnek olma misyonunu devam ettirecek adımlar atarak, daha sosyal, daha modern ve daha kültürüyle turizmi harmanlayan bir kent anlayışına sahip olmalıdır.

Arhavi İlçesi imar planlarını etkileyen doğal ve yapay eşikler aşağıda belirtilmiştir.

-İlçenin kuzeyini sınırlayan Karadeniz

-İlçenin sahil yönünden geçen Karadeniz Sahil Yolu Projesi

-D.S.İ raporuna göre yerleşimin en önemli akarsuyu olan Kapisre Deresi ile Karadeniz'e dökülen küçük derelerin taşkın alanları bulunmaktadır. Bu derelerin yarattığı taşkına maruz alanların ıslahı tamamlanmadan, alanın iskâna açılmaması gerekmektedir. Mevcut yatak şeritlerinin aynen muhafaza edilmesi ve gelecekte yapılacak yatak temizliği ve bakım-onarım amaçlı çalışmalarda kullanılmak üzere Kapisre Deresi'nin her iki sahilinde, diğer derelerin ise uygun bir sahilinde asgari 5m. genişliğinde devamlılığı olan yol şeritleri ayrılması gerekmektedir.

-Marjinal tarım arazi sınırları belirlenmiş, 25.03.2005 tarih ve 25766 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik' in 10. maddesi(b) bendi gereğince; Yörede yapılan tarımsal faaliyetlere zarar vermeyecek tedbirlerin alınması şartlı ile söz konusu arazilerin Tarım Dışı Amaçla kullanılması uygun görülmüştür.

-Karayolu güzergâhları öncelikle transit trafiğe hizmet verdiğinden şehir geçişlerinde daha düzenli ve güvenli bir trafik akışının sağlanması sağlanmalıdır. Bunun için 06.01.1998 gün ve 23222 sayılı Resmi gazetede yayımlanan karayolu kenarında yapılacak ve açılacak tesisler hakkında yönetmeliğin 41 nolu maddesine göre yapı yaklaşma sınırı bırakılması, şehir imar planında yerel trafik için karayolu sınır çizgisinin dışında, her iki tarafta toplayıcı yol niteliğinde Belediye İmar Yolu planlanması, Belediye ve diğer kuruluşlara ait altyapı tesislerinin sınır çizgisinin dışında planlanması, iki kavşak arasındaki uzaklığın en az 1500 metre olması ve kavşakların dışında imar yollarından karayoluna bağlantı yapılması, İmar planlarının onaylanması aşamasında kuruluştan görüş alınması gerekli görüldüğü bildirilmiştir. Planlama aşamasında bu hususlar göz önüne alınarak plan kararları üretilmelidir.

-T.C Çevre ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü Kadastro ve Mülkiyet Dairesi Başkanlığı'nın görüşü gereği, ekinde verilen orman alanı sınırları kadastro verisine dayalı olduğu için planlama alanının kuzeydoğusunda yer alan orman alanı aynen muhafaza edilmelidir.

9.2.GELİŞME POTANSİYELİNİN ÜST SINIRI

Arhavi yerleşmesi, Karadeniz Sahil Yolu ile ulaşılan, mevcut 250 hektar alan üzerinde kurulu, 2017 nüfusu 20452 kişi ile Karadeniz bölgesinin kıyı yerleşimlerinden biridir. Kapisre deresinin deltasında kurulu yerleşmenin, kıyı uzunluğu ve doğu-batı aksı 3,5 km. , güney-kuzey aksı 3 km. olan üçgen şeklinde bir yerleşimdir. Tarihsel süreçte Doğu Karadeniz kültürünün ana karakteri, Lazların ana vatanlarından biri olduğu görülen Arhavi yerleşmesi, 1946 yılında belediye olmuştur.

Arhavi, gerek kültürüyle, gerek mekansal oluşumları, gerekse sosyal ve sportif etkinlikleri ile, Artvin ilinin ve hatta bölgenin, örnek alınan, gıptayla bakılan ve 18. Madde uygulamalarıyla yol gösterici misyona sahip tek ilçe statüsündedir.

9.3. PROJEKSİYONLAR

9.3.1. KENTSEL NÜFUS PROJEKSİYONU

Arhavi'nin 2015 yılı genel nüfus sayım sonuçlarına göre kentsel nüfus 16504, köy nüfusu 4061 kişidir.

Tablo 27. Arhavi ilçesi nüfus projeksiyonları

YILLAR	NÜFUS	INDEX	5 YILLIK(M) ARTIS(KISI)	YILLIK ORT ARTIS (KISI)	YILLIK ORTALAMA NÜFUS ARTIŞ HIZI (LOG)
1995	10379	100	-	-	-
2000	14079	136	37000	740	0.062877612
2007	16101	155	2022	404.4	0.027202832
2010	15610	150	-491	-94.2	-0.00617487
2015	16504	159	894	178.8	0.011200469
ORTALAMA					0.023776532
Yıllar	Üssel Yöntem	EKK Yon.	BF. Yon.	Arit. Yon.	Ortalama

2020	17914	23057	17902	17796	19167
2025	19443	25946	19417	19088	20973
2030	21102	28835	21060	20379	22844

1-Üssel Yöntem

Bu yöntemde; $P_t = P_0 \times e^{rt}$

P_t = Projekte Nüfus

P_0 = Son nüfus sayım 2015 yılı / 16505 kişi

e = 2,7182818

r = nüfus artış hızları
ortalaması

0.01638172

t = zaman (projekte yıl- son nüfus sayım yılı)

2020 yılı için→ $P = 16505 \times e^{5 \cdot (0.01638172)}$ =
 2025 yılı için→ $P = 16505 \times e^{10 \cdot (0.01638172)}$ =
 2030 yılı için→ $P = 16505 \times e^{15 \cdot (0.01638172)}$ =

Yıllar	Projekte Nüfus(kişi)
2020	17914
2025	19443
2030	21102

2-En Küçük Kareler Yöntemi

En Küçük Kareler Yöntemi

Yıllar	Nüfus (y)	(x)	(x ²)	xy	y ²
1985	10048	-2	4	#####	100962304
1990	14079	-1	1	#####	198218241
2000	15710	0	0	0	246804100
2010	15610	1	1	15610	243672100
2015	16505	2	4	33010	272415025

	E_y	E_x	E_{x^2}	E_{xy}	E_{y^2}
Toplam	71952	0	10	14445	1062071770

$$E_y = a_n + bE_x$$

$$71952 = a \cdot 5 + b \cdot 0 \quad \rightarrow \quad a = 14390$$

$$E_{xy} = aE_x + bE_x^2$$

$$14445 = a \cdot 0 + b \cdot 10 \quad \rightarrow \quad b = 1445$$

$$y = a + bx \rightarrow$$

$$y_{2020} = 14390 + 1445 \times 6 = 23057$$

$$y_{2025} = 14390 + 1445 \times 8 = 25946$$

$$y_{2030} = 14390 + 1445 \times 10 = 28835$$

Yıllar	Projekte Nüfus(kişi)
2020	23057
2025	25946
2030	28835

3-Birleşik Faiz Yöntemi

Bileşik Faiz Yöntemi

Bu yöntemde; $P_t = P_0 (1+r)^t$

P_t = Projekte
nüfus

P_0 = Son Nüfus 2015 yılı / 16505 kişi

r = Yıllık ortalama nüfus artışı 0.01638172

t = zaman (projekte yıl- son nüfus sayım yılı)

$$2020 \text{ yılı için } \rightarrow P_t = 16505 (1 + 0.01638172)^5 = 17902$$

$$2025 \text{ yılı için } \rightarrow P_t = 16505 (1 + 0.01638172)^{10} = 19417$$

$$2030 \text{ yılı için } \rightarrow P_t = 16505 (1 + 0.01638172)^{15} = 21060$$

Yıllar	Projekte Nüfus
2020	17902
2025	19417

2030	21060
------	-------

4-Aritmetik Yöntem

Aritmetik Yöntem

Bu yöntemde; $P_t = P_0 + bn$

P_t = Projeksiyon yılı nüfusu

P_0 = Başlangıç yılı nüfusu 1990 / 10048 kişi

P_{t1} = Son sayım yılı nüfusu 2015 / 16505 kişi

n = Nüfus aralığı (projekte nüfus yılı- son nüfus sayım yılı)

b = Aritmetik nüfus artış oranı

$P_t = P_0 + bn$ formülü kullanılarak ;

$$b = (P_{t1} - P_0) / n = (16505 - 10048) / 25 = 258$$

$$2020 \text{ yılı için } \rightarrow P_t = 16505 + (258 \times 5) = 17796$$

$$2025 \text{ yılı için } \rightarrow P_t = 16505 + (258 \times 10) = 19088$$

$$2030 \text{ yılı için } \rightarrow P_t = 16505 + (258 \times 15) = 20379$$

Yıllar	Projekte Nüfus
2020	17796
2025	19088
2030	20379

Nüfus projeksiyonu yöntemlerinin ortalaması alındığında, 2030 yılı projeksiyon nüfusu 22844 kişi olarak ortaya çıkmaktadır. Planlama alanındaki değişkenlikler göz önüne alınarak projeksiyon nüfus 23.000 kişi olarak kabul edilmektedir.

C. PLAN KARARLARI

10. PLAN KARARLARINA GEÇİŞ

İller Bankasınca yapılan 1985 yılındaki ilk plandan sonra, yine İller Bankasınca yürütülen imar planları Şehir Plancısı Abdurrahim Ulusoy tarafından yapılmış ve 2001 yılında onaylanmıştır. Daha sonra, hem teknolojik gelişmeler hem de mekansal gelişmeler

doğrultusunda, belediyesince, 2006 yılında Şehir Plancısı Ayhan Turan'a yaptırılan imar planları, 2015 yılında yeniden revizyon yapılarak, gelişmeler yönlendirilmiştir. 2005 yılında onaylanan dolgu alanı imar planları ile de yerleşmenin hem ulaşım altyapısı güçlendirilmiş, hem de balıkçı barınağı düzenlenmiştir. Ancak, enerji ile ilgili yatırımların farklı görüşlere neden olmasından dolayı, imar planlarındaki enerji kararları itiraz görmüş ve mahkeme yoluna gidilmiştir. Rize İdari mahkemesi de 2018/491 karar numarasında belirttiği üzere, usul açısından yasal olmayan bir planın işlenmesini neden kabul ederek, mevcut Revizyon ve İlave İmar Planına iptal etmiştir. Ancak, araştırma ve analiz kısımları, yönetmelik gereği gibi hazırlanan mevcut planda, Arhavi yerleşmesinin genel sorunlarına çözümler üretilmeye çalışılmış, karma kullanımlarla farklı yatırım olanakları açılmış ve kamu yararı sağlanmak istenmiştir.

Artvin ili Arhavi ilçesinde yapılmış olan plan çalışması ile düzenli gelişim elde edilip, arazi kullanım beklentilerini ideale uygun sağlayıp kamu yararının dengelendiği bir plan oluşturulmak istenmektedir. Yerleşim alanındaki değişimden etkilenecek sosyal, mekânsal, teknik, ekolojik, estetik, kültürel vb. etmenler değerlendirilmekte ve standartlarına uygun olarak tasarlanmaktadır.

Planlama çalışmalarında öncelikli olarak yerleşmenin ana omurgasını oluşturan ulaşım ağının, hedeflenen projeksiyon nüfusun erişimini sağlayacak kapasitede çözümlenmesi gerekmektedir.

Arhavi yerleşiminin mevcut ulaşım ağından maksimum düzeyde yararlanılması ve kapasitesinin doldurulması hedeflenmiştir. Bu durumun daha çok yeni altyapı yatırımları yapılmadan mevcutta altyapısı yeterli olan kapasite alanlarının doldurulması ile çözülmesi planlanmaktadır.

Yerleşmenin acil çözüm bekleyen mevcut dokusuyla ilgili beklentiler olması ve yatırım alanlarının daha sınırlı olması nedeniyle, yerleşme de planın etaplar şeklinde uygulamaya geçirilmesi hedeflenmektedir. Mevcut doku ve öncelikli 18. Madde uygulaması yapılmış alanların dahil olduğu 1. Etap planlama alanı ve gelişme aksının çevresindeki ve düzlük kesimleri kapsayan diğer kırsal nitelikteki alanların dahil olduğu 2. Etap planlama alanı belirlenmektedir.

Çevre Düzeni planında da belirtildiği üzere turizmin teşvik edilmesi amacıyla, çalışma alanının batısında ve orta aksında kalan henüz yapılaşma gerçekleşmemiş alanlarda karma kullanımlarla fonksiyon çeşitliliği yapılmaktadır.

Tarım İl Müdürlüğünden alınan görüş doğrultusunda tarımsal nitelikten çıkarılan bir

kısım alanda planlama önerisi oluşturulmuştur. Alanda daha nitelikli, toplu bir yerleşim bölgesi oluşturulması hedeflenerek büyük imar adaları elde edilmesi hedeflenmiştir. Doğacak yeşil alan ihtiyacı da karşılanmış olup yeşil alanlar arasındaki sirkülasyona önem verilmiştir.

Planlama çalışmaları ile yerleşmenin gelişme alanları merkez oluşumları ve makroformunun belirlenmesi ile birlikte kentsel donatı alanlarının mekânsal dağılımı meskun ve gelişme konut alanları arasında dengeli ve erişilebilirlik ölçütleri çerçevesinde tasarlanacaktır.

Kentsel donatı alanlarının planlanmasında ana ilke planlama çalışması yapılan yerleşimin genelinde ve komşuluk üniteleri arasında dengeli bir biçimde dağıtılması olmuştur. Plan çalışmaları kapsamında üzerinde önemle durulan nokta planlama alanında açık ve yeşil alanların belirli bir sistematik içerisinde tasarlanmasıdır. Kentsel alanda park-mesire, rekreasyon, dinlenme alanı şeklinde düzenlenmesi düşünülen alanlar, DSİ kurum görüşü doğrultusunda yerleşmeye uygun olmayan taşkın alanlarında, enerji nakil hattı koruma kuşağı alanlarında ve topoğrafik açıdan yerleşmeye elverişsiz olan alanlarda planlanacaktır.

Meskun ve gelişme konut alanlarında ihtiyaç duyulan idari tesis, ibadet yer, eğitim tesisi, sağlık tesisi ve sosyal-kültürel tesis alanları, kentsel alan içerisinde dengeli ve erişilebilirlik ölçütleri çerçevesinde standartların gerektirdiği alansal büyüklüklerde planlanacaktır.

Planlama sürecinde, analiz ve sentez çalışmaları yapılarak ulaşılan tespitler ve problemlere yönelik çözüm önerileri sıralanmıştır. Geliştirilen planlama yaklaşımı içerisinde öncelik, yerleşmenin sorunlarına, mevcut kaynaklarına ve bunlara yönelik tehditlere verileceğinden bu tespitlerin planlama kararlarına esas teşkil etmesi düşünülmektedir. Planlama kararları mevcut sorun-potansiyel-tehdit kurgusu üzerinden oluşturulmakta, ve bu esası takiben geleceğe dönük risk-fırsat çatkısını da içerecektir.